



Lynni-Yhtymä

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN JULKAISU



N:o 5 - 1950.

Kymmenes vuosikerta

Vanhan vuoden mennessä mailleen ja uuden astuessa sen tilalle pyydän täten kiittää kuluneen vuoden aikana yhtymämme ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi suoritetusta tuloksellisesta työstä. Toivoen, että keskinäinen luottamus ja yhteisymmärrys tulevinakin aikoina keskuudessamme vallitsisi, toivotan kaikille yhtymämme palveluksessa oleville ja heidän perheenjäsenilleen kuin myös pitkän päivätyön jälkeen vanhuuden lepoon siirtyneille Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

H. S. Lohela



Jouluna 1950.

Jälleen tuo sana joulu on meidän kaikkien huulilla. Olemme sitä syksyn kuluessa maininneet silloin tällöin. Mutta nyt kristikunnan suuren juhlan lähestyessä sitä useammin. Olemmeko tulleet ajatelleeksi, mitä kaikkea sanaan joulu sisältyy?

Lapsen joulu on rikas ja sadunhohtoinen. Siihen kuuluvat joulupukit ja -tontut, runsaat lahjat ja säihkyvät kynttilät. Lapsi odottaa joulua jo kauan ja elää aivankuin joulussa viikkoja aikaisemmin. Hän puhuu siitä ja tekee lukemattomia kysymyksiä vanhemmalle välle. Mikä riemu onkaan lapsella silloin, kun on päästy jouluaattoon! Silmät säteilevät onnea.

Äidin joulu on toisenlainen. Se merkitsee valmistamista, suunnittelua, monenlaista huolta ja vaivaa. Äiti on kodin piirissä se, joka saa kantaa vastuun ja huolen. Mutta äiti tekee kaiken rakkaudesta lapsiinsa ja perheeseensä. Heidän parastaan ajatellen äiti saattaa uhrata yönlevostaan kaljia tunteja. Rakastava sydän uhrautuu ja on kekseliäs. Joulu saa äidin ponnistelemaan jopa yli voimiansa. Joulu saa äidin kautta kodissa ihmeitä aikaan.

Perheenisällekin tulee joulu. Mitähän hänen kohdallaan joulun sisältöneekään? Hänen rahakukkarossaanhan tuntuvat kaikki joulun valmistelut, olivatpa ne sitten lahjojen ostamista tai jouluherkkujen varaamista. Sen vuoksi moni isä ajattelee joulua harmin tuntein. Aika on kal-

lis, palkka ei tahdo riittää jokapäiväiseen elämiseenkään, saati sitten ylimääräisiin ostoksiin. Monen isän kasvojen ilmeet ovat tiukentuneet ja silmäkulmat uhkaavasti rypistyneet, kun he ovat ajatelleet joulua. Niinpä moni isä on mielessään vannonut: "Tänä jouluna ei meillä osteta yhtään lahjoja." Mutta onneksi tämä jää vain ajatukseksi, sillä kun joulu lähestyy, niin kyllä isän rahakukkaron nyörit heltiävät ja perhe saa joululahjansa, vieläpä useinkin hyvät ja monet. Perheenisä karuna miehenä, työn äärellä aina olevana, joutuu tunnustamaan, että joulussa on jotain vastustamatonta. Mieli tekisi sen perinnäisiä tapoja ja menoja vastustaa, mutta ei voi. Joulu valloittaa miehenkin mielen ja tekee sen jollain tavalla helläksi, tuo sydämeen rakkautta omaa perhettä kohtaan ja panee muistamaan muitakin ihmisiä, kärsiviä lähimmäisiä.

Mitä vihdoin jouluun sisältyy vanhuksen kohdalla? Muistoja, muistoja eletyn pitkän elämän varrelta. Monen vanhuksen joulu on yksinäinen. Mutta vanhus on siinä suhteessa onnellisessa asemassa, ettei hän ole sidottu nykyisyyteen. Hän mielellään ajatuksissaan siirtyy ajassa taaksepäin. Hän muistelee lapsuuttaan, sen ajan jouluja, nuoruuden aikaa, elämänsä keskipäivää. Kuinka moni kirkas joulukynttilä loistaakaan siellä menneisyydessä. Vanhuuden joulu värittyy ja elävöityy menneisyyden muistoista.

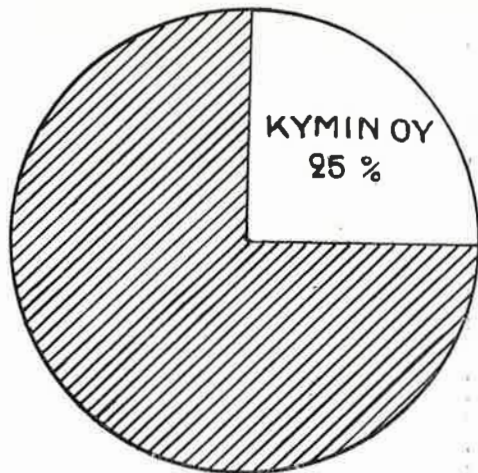
Keitä lienemmekään, kaikki me odotamme joulua. Mutta eikö totta, kaikki ulkonainen, niin hyvää ja loistavaa kuin se ehkä onkin, ei pysty yksistään luomaan joulua. Me kaipaamme joulua myös sydämeemme. Sen vuoksi joulukirkot täyttyvät seurakuntalaisista, sen vuoksi jouluvirsi kaikaan kodeissa. Sen vuoksi mielet aina herkistyvät, kun ikivanha joulu-evankeliumi kaikaan kuultavaksemme: "Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta lähti käsky...

...enkeli sanoi heille: Älkää peljätkö, sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle, teille on tänään Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus Herra...

...Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa ja maassa rauha ihmisten kesken, joihin hänellä on mielisuosio!"...

Me kaipaamme elämäämme juuri tätä, minkä joulu-evankeliumi keskeisenä sanomana julistaa: rauhaa ja hyvää tahtoa! Jeesus Kristus, Rauhanruhtinas, tuo sen jokaiseen odottavaan sydämeen, jos hiljennymme nöyriä Hänen eteensä.

Armas V. Oinaala.



Kuva 1.

Suomen koko paperituotanto vuonna 1949 oli 518.000 tonnia, josta Kymin Oy:n osuus 132.000 tonnia eli 25 %.

Paperinvalmistus

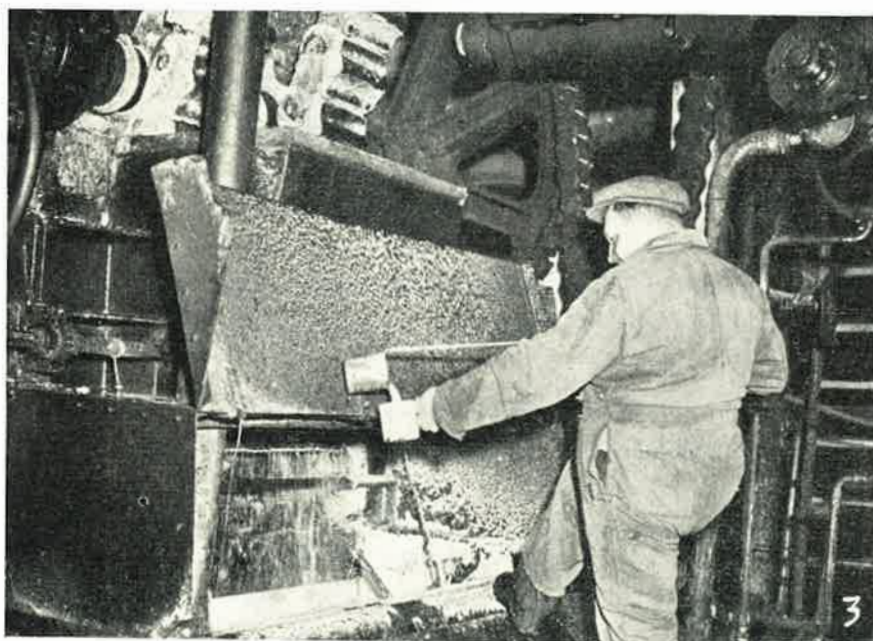


Kuva 2.

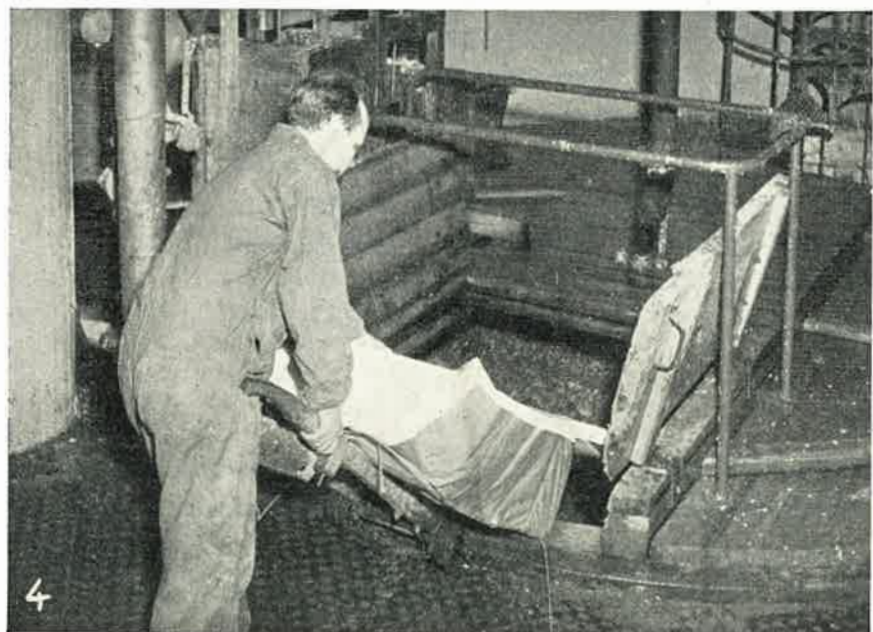
Hienopaperin tuotanto v. 1949 oli 133.000 tonnia, josta Kymin ja Kuusankosken paperitehtaiden osuus oli 37.000 tonnia eli 28 %.

Kymin ja Kuusankosken paperitehtaissa.

Kirjoittanut dipl. ins. L. G. Wiklund.



Uuno Vuokoski tarkastaa puuhiokkeen laatua.



Aaro Pulliainen täyttää pulpperia.

Kymin Osakeyhtiön omistamia tehtaita ovat Kuusankosken pitäjässä Kymin tehdasryhmä, Kuusankosken tehdasryhmä ja Voikan tehdasryhmä. Nämä ryhmät kuuluivat alunperin eri yhtiöihin, mutta liittyivät yhteen vuonna 1904.

Mainittujen tehtaitten tuotanto v. 1949, verrattuna koko Suomen paperintuotantoon, käy ilmi kuvista 1 ja 2. Kymin ja Kuusankosken paperitehtaitten osuus koko Suomen hienopaperintuotannosta on siis 28 % ja muodostavat nämä tehtaamamme suurimman yksikön hienopaperialalla.

Paperin raaka-aineina käytetään valkaistua ja valkaisemattomaa selluloosaa sekä puuhioketta, jota valmistetaan paperitehtaan puuhiomossa.

Hiomopuut saapuvat rautateitse Voikkaalta ja niistä valmistetaan puuhioketta neljässä hiomakoneessa. (Kuva 3.) Hioke lajitellaan ja saostetaan, minkä jälkeen se pumpataan paperitehtaan puolelle. Valkaisu selluloosa pumpataan selluloosatehtaalta ja saostetaan pa-

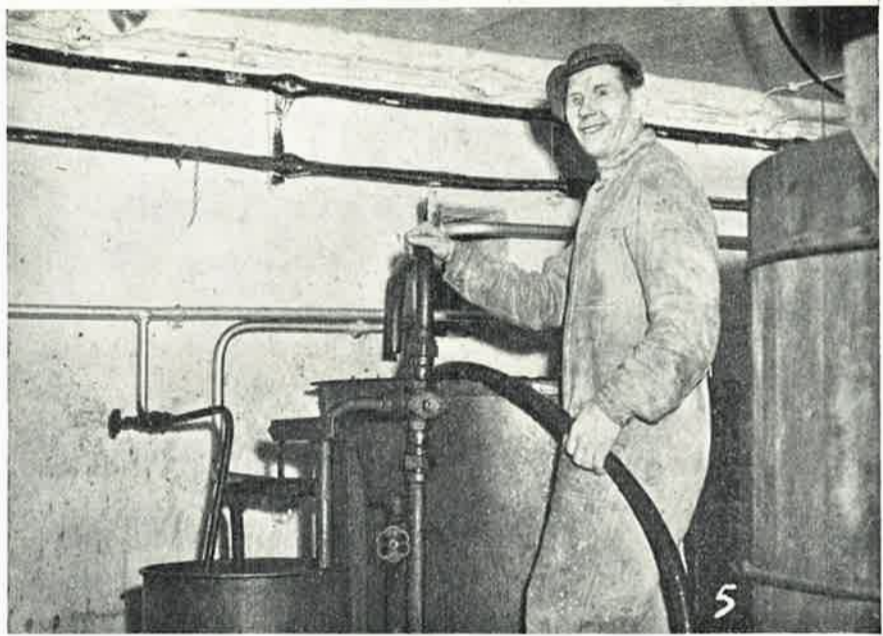
peritehtaan käyttöä varten. Kuiva selluloosa paaleina ja myöskin tarpeen vaatiessa muutkin "kollimassat" sekoitetaan veteen niin kutsutuissa pulppereissa (vesikuiduttaja). Tämä kone nielee kokonaisia paaleja ja hajoittaa ne irtonaisiksi kuiduiksi muutamassa sekunnissa (Kuva 4.)

Mutta paperiin tarvitaan muitakin raaka- ja lisäaineita. Täyteaineet, useimmiten englantilainen savi, sekoitetaan kuumaan veteen valkoiseksi lietteenä, joka varastoidaan sekoittajilla varustettuihin säiliöihin. Värit liuotetaan veteen, laimennetaan ja pumpataan varastosäiliöihin. (Kuva 5.)

Liima-aineet, jotka tekevät paperin pinnan sellaiseksi, että siihen voidaan musteella kirjoittaa, valmistetaan hartsista eli pihkasta. Hartsi sulatetaan, siihen sekoitetaan muun muassa lipeää ja kaseiinia, seos keitetään ja laimennetaan valkoiseksi, kerman näköiseksi hartsiliimaksi, joka varastosäiliöstä pumpataan edelleen. (Kuva 6.) Hartsiliiman ohella tarvitaan alunaa, joka liuotetaan veteen.

Nyt ovat siis kaikki paperin raaka- ja lisäaineet varastosäiliöissään sellaisessa muodossa, että ne voidaan putkia myöten johtaa annostuslaitteisiin.

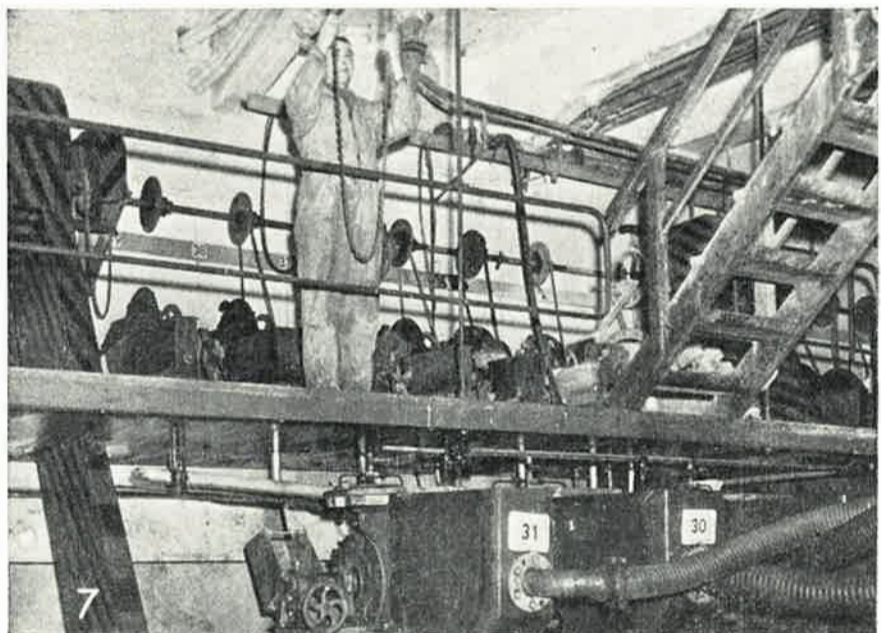
Kullakin paperikoneella on omat mittarinsa massoja, täyteainetta, värejä, liimaa ja alunaa varten. Nämä mittarit annostavat jatkuvasti raaka-aineita kullekin paperikoneelle



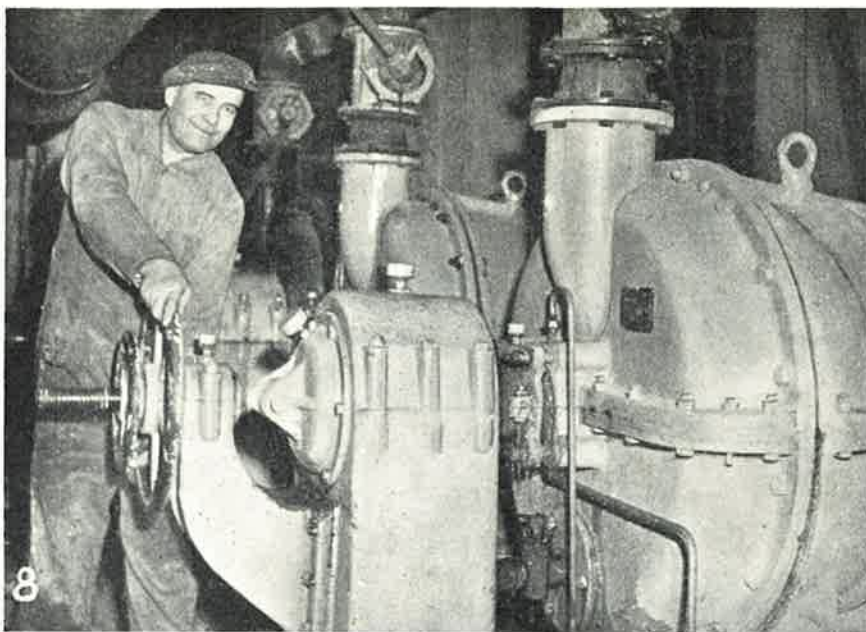
Paavo Kalliola värinsekoittajan ääressä.



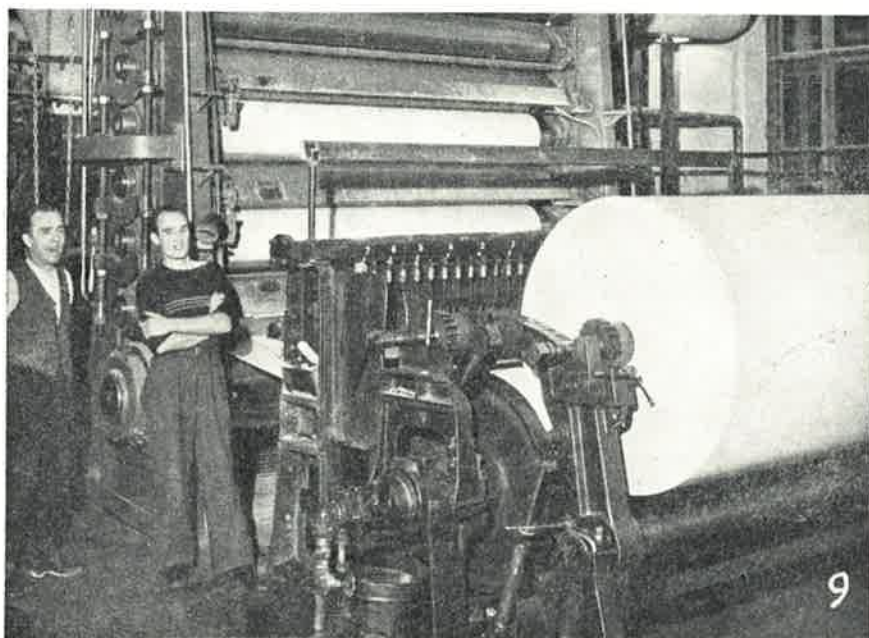
Heikki Ekroos seuraa liimankeiton edistymistä.



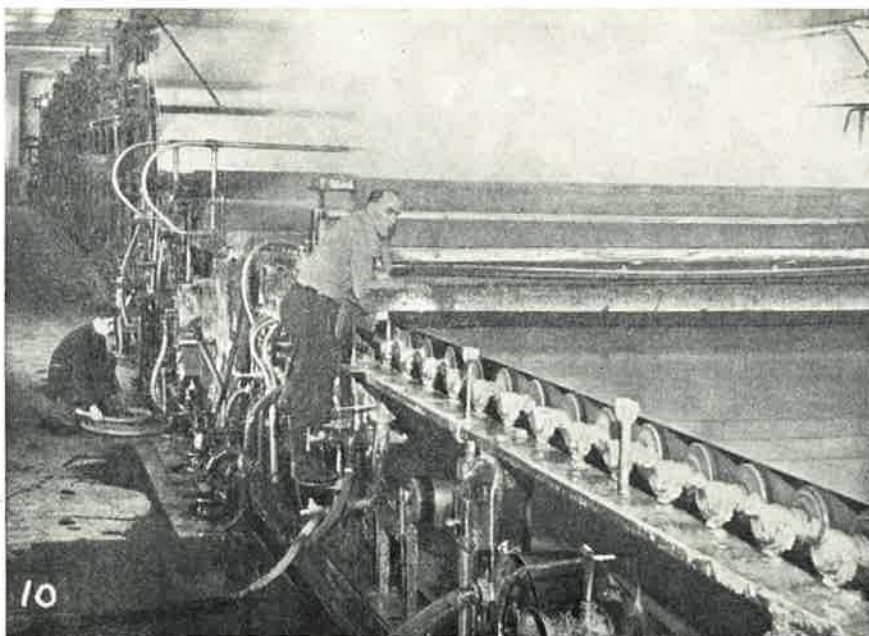
Massan, liiman, alunan ja värien mittarit. Niilo Karjalainen "komentosillallaan".



Ilmari Tikkala kiristää jordanmyllyä.



PK 3. Hugo Paavola ja Eero Nikula koneen kuivassa päässä.



PK 4. Urho Tohka tarkastaa massan virtausta tuukilla. Taaempänä Matti Lampinen.

sen tuotannon mukaan ja kulloinkin määrätyissä sekoitus-
suhteissa. (Kuva 7.) Seos, pa-
perimassa, valuu putkia myö-
ten kunkin paperikoneen jauha-
tuslaitteisiin, jordanmyllyihin
tai raffinööreihin. Jauhituksen
avulla paperimassa hienonee ja
siitä tehty paperi saa lujutensa.
(Kuva 8.) Jauhatuslaitteil-
ta paperimassa pumpataan kun-
kin koneen massasäiliöön, kyyp-
piin, josta edelleen sakeussää-
täjän kautta paperikoneelle.

Paperikoneita on Kymin--
Kuusankosken tehtailla kuusi
kappaletta, joista neljä Kymin
puolella ja kaksi Kuusankosken
puolella. Koneiden tuotannosta
y.m. mainittakoon seuraavaa:

PK 3 valmistaa etupäässä
täysinvalkaistuja kirjoitus-, ko-
nekirjoitus-, läpilyönti- ja
myöskin painopapereita. Sen
tuotanto on noin 35 tonnia vuo-
rokaudessa ja paperiradan le-
veys on 240 sm. Tämän koneen
erikoisuutena on suuri nopeus
laatuun nähden. (Kuva 9.)

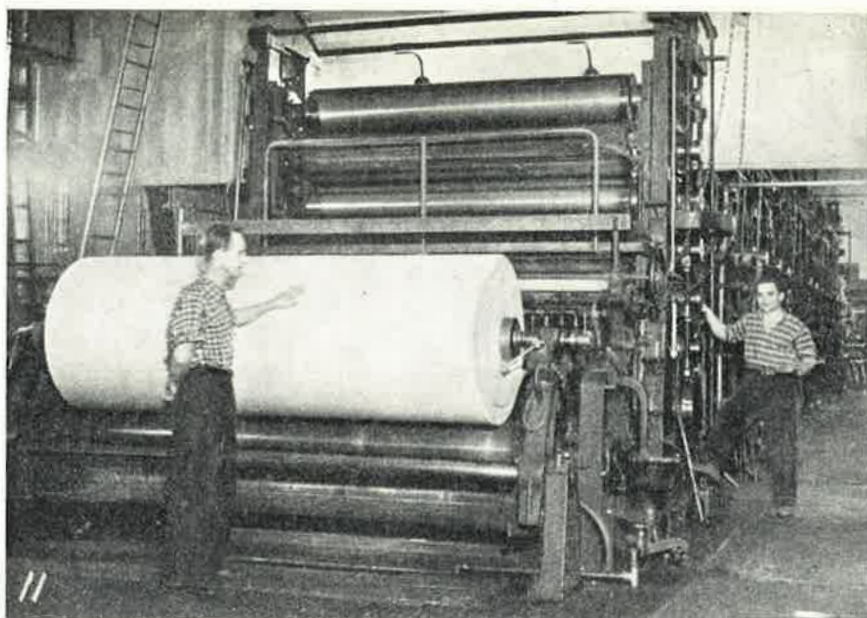
PK 4 on suurin hienopaperi-
koneemme ja on sen tuotanto
noin 75 tonnia vuorokaudessa.
Sen paperi sisältää 50—75 %
puuhioketta ja on se yleensä
tarkoitettu aikakauslehtiin,
suurten sanomalehtien sunnun-
tailiitteisiin ym. Paperiradan le-
veys on 360 sm. Tämä kone on
aikaisemmin ollut sanomalehti-
paperikoneena, mutta on se so-
dan jälkeen muutettu hienopa-
perikoneeksi ja varustettu kiil-
loituskalanterilla. Muutoksen
jälkeen se tuli käyntiin helmi-
kuussa 1950. (Kuva 10.)

PK 5:n valmistusohjeimaan kuuluvat paksut, yleensä valkaistut laadut, kuten posti- ja joulukorttikartonki, kirjoituskartonki kortistoja ja kansia varten, vahattava kartonki mm. marmelaaditölkkiä valmistusta varten j.n.e. Tällä koneella, joka on koneista näppärin, valmistetaan pienet erikoispaperitilaukset. Tuotanto on noin 20 tonnia vuorokaudessa ja leveys on 220 sm. (Kuva 11.)

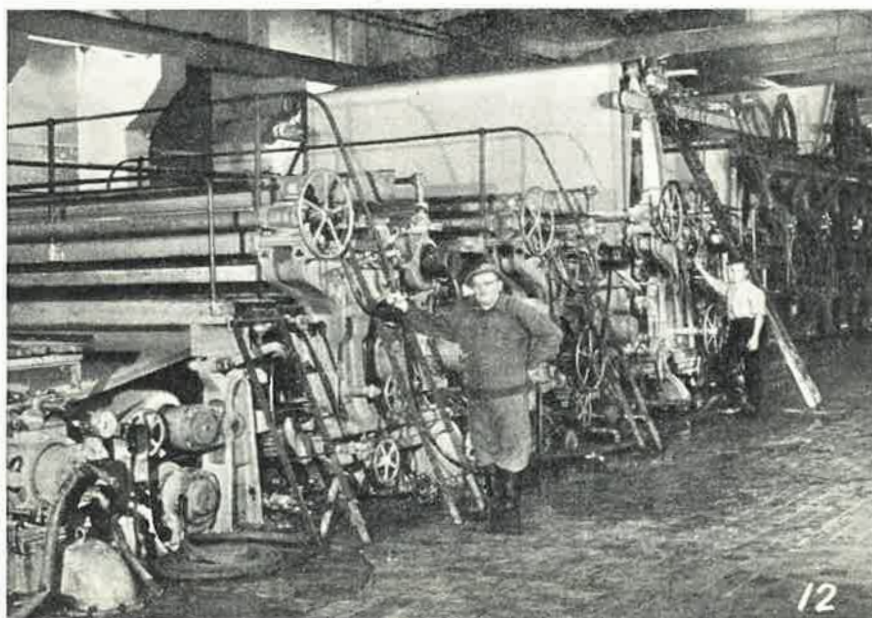
PK 6:n tuotanto on noin 35 tonnia vuorokaudessa ja laadut keskipaksuja valkaistuja ja puumassapitoisia papereita suurina tilauksina. Valmiin paperiradan leveys on 350 sm. Tämä kone oli monta vuotta Euroopan suurin hienopaperikone ja on nytkin vaarallinen kilpailija maailman paperimarkkinoilla. (Kuva 12.)

PK 8 on Kuusankosken puolella. Se on Yankeekone, jolla valmistetaan toispuolisesti kiilloitettua, joko valkaistua, valkaisuamatonta tai puumassapitoista paperia muun muassa kirjekuoriin, etiketteihin sekä kaikenlaisiin tölkkeihin ja rasioihin. Tuotanto on noin 16 tonnia vuorokaudessa ja leveys 320 sm. (Kuva 13.)

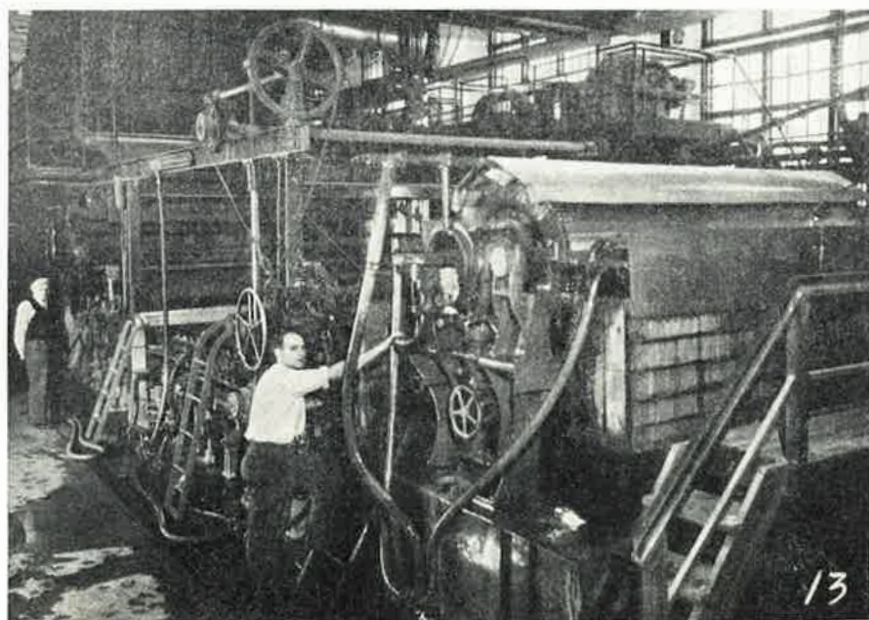
PK 9, Kuusankosken Paperitehtaalla, on melkein samanlainen kuin PK 8. Sen tuotantoon kuuluvat ohkaiset n.s. silkkipaperit ja valkaisuamatomat, hienan paksummat laadut, m.m. vahattavaksi tarkoitettut, sekä kehrupaperit, joista valmistetaan elonkorjuunaruja. Tuotanto on 16 tonnia vuorokaudessa ja leveys 315 sm. (Kuva 14.)



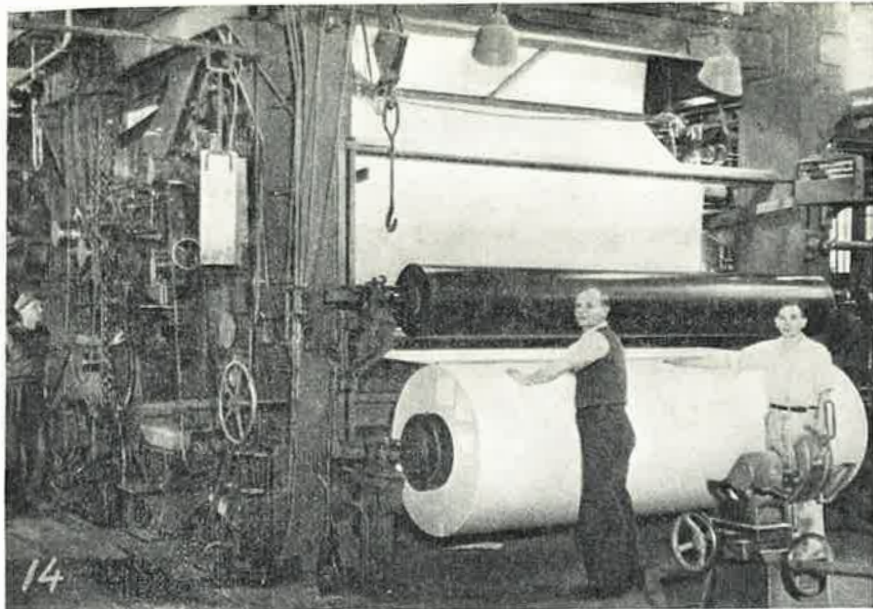
PK 5. Kalle Harju tunnustele paperiradan tasaisuutta Erkki Leipolan ollessa konekalanterin vieressä.



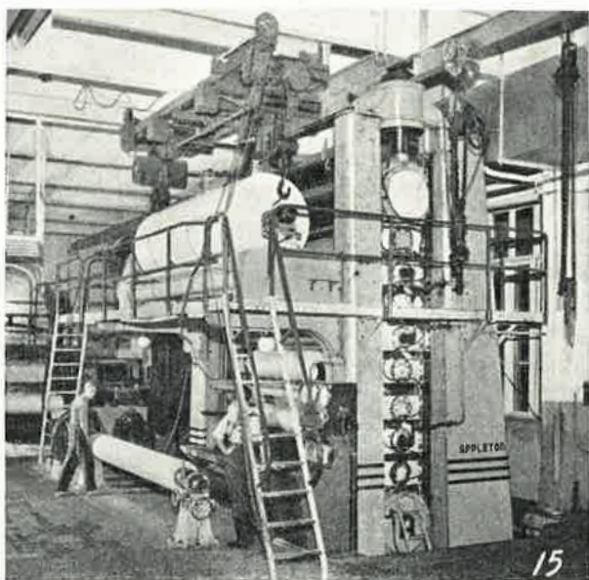
PK 6. Taavi Kataja ja Reijo Luomala koneen märässä päässä.



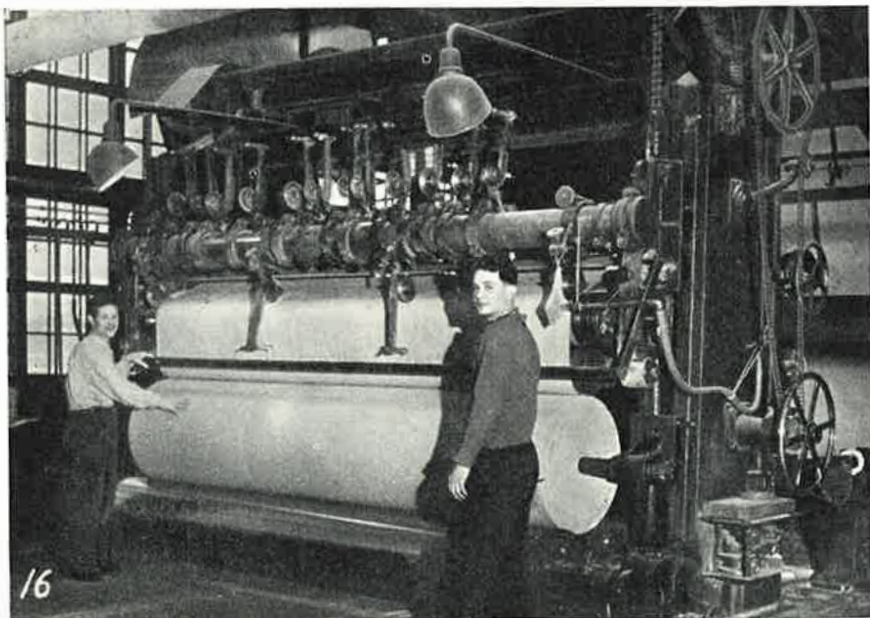
PK 8. Löysin vaihto käsissä, koska kaksi koneenhoitajaa, Kaarlo Oksanen ja Georg Strandberg on saapuvilla.



PK 9 kuivasta päästä katsottuna. Kuvassa Viljo Telkkinen, Leonard Lahtela ja Arvo Telkkinen.



Neljännän koneen kiilloituskalanteri. Arvi Liimatainen tikapuiden takana, Matti Korpi rullan vieressä.



Kahdeksannen paperikoneen rotatiokone. Vilho Romo vasemmalla, Aarne Hietanen oikealla.

Kymin puolen paperikoneiden paperit ovat koneelta tullessaan kiillottomia, mutta kaikki koneet on varustettu omalla kiilloituskoneella, n.s. kiilloituskalanterilla, jossa paperi kiilloitetaan. Nämä kiilloituskalanterit ovat yhtä leveät kuin vastaava paperikone. Paperi kiilloittuu kulkiessaan kovan puristuksen alaisena teräsvalssien ja pehmeämpien villakuidusta valmistettujen valssien välitse. (Kuva 15.)

Kiilloituskalanterilta tulevat paperirullat ovat edelleen täysleiveä, ja paperirata on nyt halkaistava ja rullattava leikkuukoneille sopiviksi rulliksi tai, jos paperi myydään rullina, ostajan määräämien mittojen mukaan. Halkaisu ja rullaus tapahtuu rotatiokoneella, josta rullapaperit viedään pakattaviksi ja leikattavat paperit leikkuukoneelle. (Kuva 16.)

Leikkuukoneeseen sijoitetaan sopiva määrä paperirullia ja jokaisesta rullasta vedetään rata kahden vetotelan avulla koneeseen, jossa terät ensin halkaisevat paperin useammiksi kapeiksi radoiksi, jotka toiset terät katkaisevat määrämittäisiksi arkeiksi. (Kuva 17.) Muutamissa leikkuukoneissa on laskeijat, jotka laskevat arkit riiseiksi ja työntävät pienen paperiliuskan jokaiseen riisiin väliin. Osa paperista on kuitenkin lajiteltava pöydissä ja laskettava käsin, kuten kuvastamme ilmenee. (Kuva 18.)

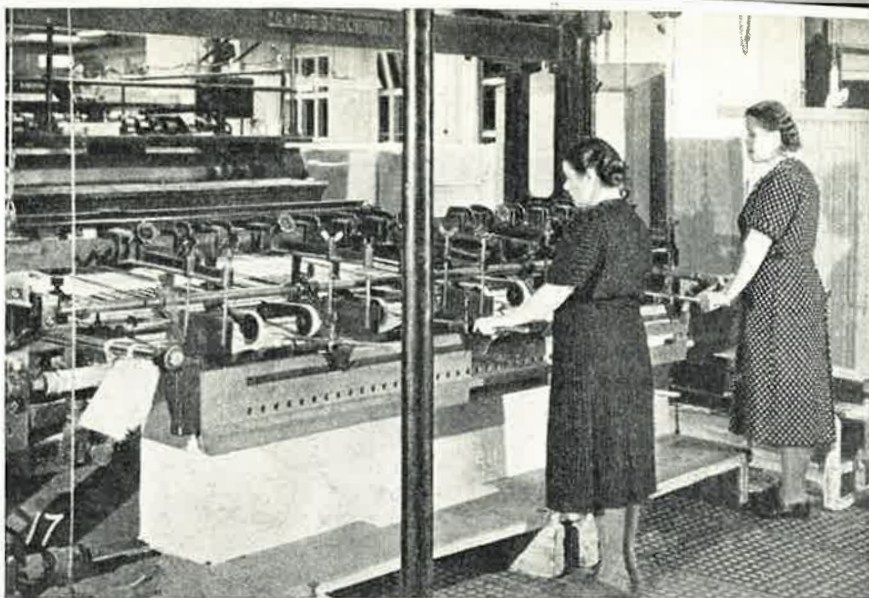
Valmiiksi lajitellut ja laske-
tut riisit joutuvat sitten pakat-

taviksi. Pakkaus on Kymin puolella järjestetty niin, ettei jo leikkuukoneella laskettua hyvää paperia tarvitse käsin nostaa riisittäin muuta kuin yhden kerran, nimittäin kun se nostetaan lavalta kuljetusvaunulle, jolla se kääritään riisikääreeseensä. Vaunut kulkevat vaa'an yli, jolla paperi punnitaan. Tämän jälkeen paperi edelleen pakataan paksumpaan kääreeseen puukansien väliin. (Kuva 19.)

Valmiit paalit painavat noin 200 kiloa ja ne kuljetetaan paperivarastoon sähköveturin vetämillä vaunuilla. (Kuva 20.) Varastosta paperi viedään rautateitse kotimaisille kuluttajille ja Neuvostoliittoon, muihin maihin laivoilla.

Saadaksemme käsityksen siitä, minne paperimme joutuu, on oheiseen pienikokoiseen maailmankarttaan (kuva 21) merkitty ne satamakaupungit, joihin paperia on Kymin ja Kuusankosken tehtailta viime vuosina viety.

Joskin Kymin ja Kuusankosken paperitehtaitten perustamisesta on kulunut pitkä aika, eivät tehtaot kuitenkaan ole vanhanaikaisia. Jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen otettiin täällä käyttöön Suomen ja silloin jopa Euroopan suurin, kolme ja puoli metriä leveä hienopaperikone, PK 6, ja sille täysileveä kiilloituskalanteri sekä sen massan jauhamiseksi suuritehoinen raffinööri. Ja nytkin meillä on paljon mielenkiintoisia koneita ja valmistusmenetelmiä, joita moni sekä



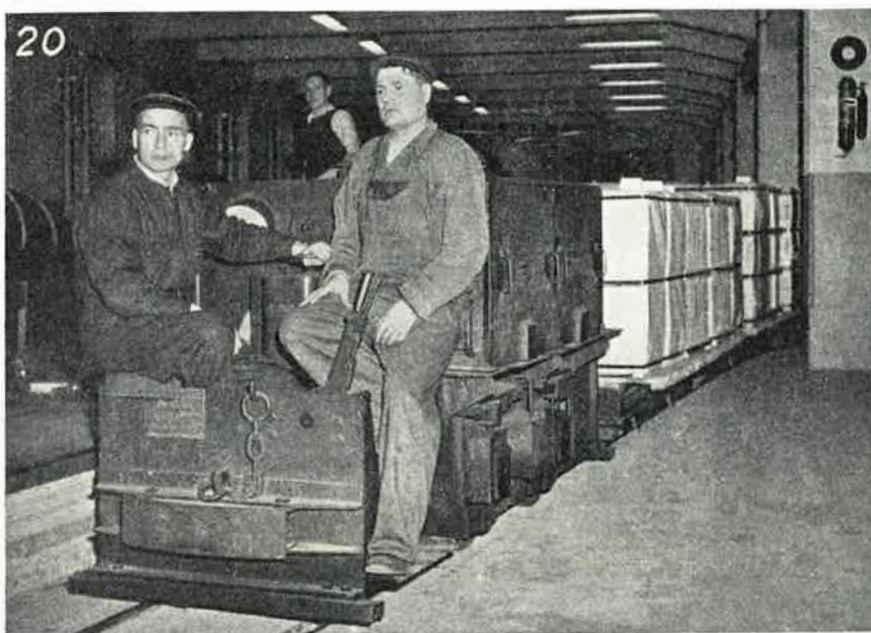
Haubold-leikkuukone. Lyyli Väkevä ja Sointu Sinkko tarkastavat koneen tekemää työtä.



Irja Ylönen (lähinnä) ja Saara Heikkilä laskevat paperiarkkeja riiseiksi, Tyyne Puttonen, Ilta Mäkelä ja Else Toivonen lajittelevat ja Lempi Puntanen laskee.

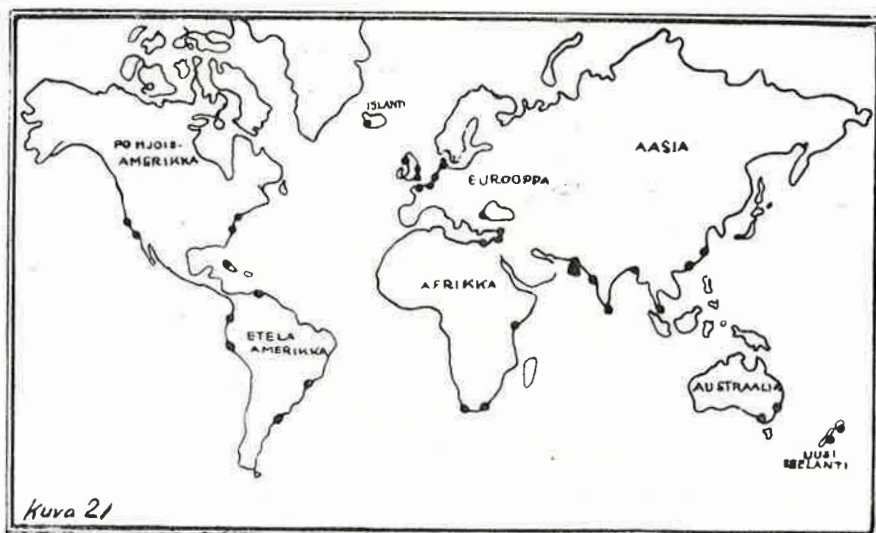


Sanni Salminen (lähinnä), Taimi Niemi, hänen takanaan Saara Rantala (jonka vasen käsivarsi näkyy), Elli Tuominen, Lea Yrjölä ja Saina Koste (oikealla) käärivät riisejä kuljetusvaunuilla. Sirkka Roman on pulpetin ääressä ja Uno Anttila merkkäämassa.



Frans Lehtinen ja Juho Liukkonen lähdössä paperivarastoon.

suomalainen että ulkolainen paperintekijä on käynyt tutkimaassa: m.m. täysin jatkuva, työtä säästävä massanvalmistusmenetelmä ja arkipaperin pakkauksessa käytetty, edellä selostettu n.s. "systeemi", jonka avulla pakkauksen raskaimpia työvaiheita on voitu vähentää.



Kuva 21

Satamat, joihin paperiamme laivataan, on merkitty ympyrällä.

**TOIVOTAMME KAIKILLE LUKIJOILLEMME
RAUHALLISTA JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA.**

KYMI-YHTYMÄN TOIMITUS.

Jokamies

— Hyvästi, Elli, minä siis en tule kotiin päivälliselle, sanoi insinööri ja nyökkäsi lähtiessään.

Hänen vaimonsa jäi miettimään, että olisi ollut yllätys, jos Urho olisi tullut kotiin päivälliselle.

Milloin tämä oli alkanut? Ehkä jo pari vuotta sitten. Urholla oli ensin alkanut olla pari kokousta viikossa, ja kokousten jälkeen herrat olivat syöneet yhdessä. Vähitellen oli kokouksia alkanut olla useammin, ja muutenkin oli kutsuja tai tapaamisia, "joista ei voinut kieltäytyä".

Elli ompeli joululahjanenäliinaansa yhä koneellisesti.

Hän oli jo sytyttänyt sähkölampun. Joulukuussa lampunvalo tuntui juhlalliselta. Siinä oli sitä järkevää "joulutunnelmaa", jota ei mikään mainostus nähtävästi voinut tappaa. Kun Elli esimerkiksi joulukuun aamuina sytytti lampun, niin hänestä tuntui, että hän sytytti joulukuusen. Pari vuotta sitten, onnellisina aikoina, hän oli nauttinut siitä ja elänyt täällä kodissa Urhon ja lasten kanssa pienessä valopiirissä pimeän talvimaailman keskellä. Pimeys ulkona oli ollut pieni hurmaava lisä turvallisuuteen ja idyllisyyteen.

Mutta näin yksin ei ollut hauskaa kestää joulukuun iltojen tunteellista valaistusta. Tämä lamppu edellytti jollakin merkillisellä tavalla onnea, se vaati onnea ja rakkautta.

Missä Urho nyt oli? Elli tiesi, että vaikka Urho olisi ollut yhtä usein ulkona kuin nyt, mutta toisella tavalla, niin se ei olisi merkinnyt mitään. Nyt Urhon oikea koti tuntui olevan siellä ihmisten keskellä. Siellä hän oli rauhallinen, siellä hänellä oli aikaa, siellä hän oli oma itsensä. Täällä kotona hän oli ikävämpi kuin ennen, ikäänkuin vanhempi, ikäänkuin vähemmän lahjakas. Hänellä ei enää ollut mitään hauskaa kerrottavaa pöydässä, vaikka hän joskus vartavasten sepitti pieniä puheita ja esityksiä, joissa mahtipontisuus korvasi entiset hienot huomiot ja luonnollisen leikkisyyden.

Urhossa oli maailman kuume, jokin turhuuksien ja nautintojen jano, jokin hermojen vaatimus ja kutsu.

Hänen kaunis luova olemuksensa oli muuttunut nykykaikaisen herran sielunelämäksi.

Elli oli alkanut surra häntä vähän kuin kuollutta.

— — —

Mutta Urho ei mennyt päivällisille. Hän tuli kotiin virastosta, väsyneenä ja puolisairaana, ja seuraavana aamuna todettiin vaikea angina.

Muutamia päiviä myöhemmin Elli lääkärin mentyä seisoi ikkunan luona ja katseli hämärää kaupunkia. Lyhdyt syttyivät juuri, mutta hän ei muistanut ajatella niitä.

— Elli!, huusi sairas heikosti viereisestä huoneesta.

Elli meni nopeasti miehensä luo. Urho makasi hiljaa, hän näytti Ellistä rauhallisemmalta kuin terveenä ollessaan. Kuume teki kasvot hienon näköisiksi, ja silmät olivat syvät niinkuin ennen.

— Elli, tämä kuume on ihana, se polttaa pois kaikenlaista, mikä on vaivannut minua.

— Mikä sinua on vaivannut?, kysyi Elli hiljaa.

— Kärsimättömyys, mutisi sairas

Sitten hän jo väsyi puhumisesta ja sulki silmänsä.

Elli ajatteli tätä sanaa hoitaessaan potilasta ja valvoessaan lasten läksynlukua. Kärsimättömyys. Se oli varmaan oikea sana. Elli muisti sen nuoruudesta — kun ei voinut olla kotona, vaan täytyi päästä kävelemään tai soutelemaan tai tanssimaan. Hän muisti, miten mahdotonta olisi ollut pysyä kotona kevätiltoina.

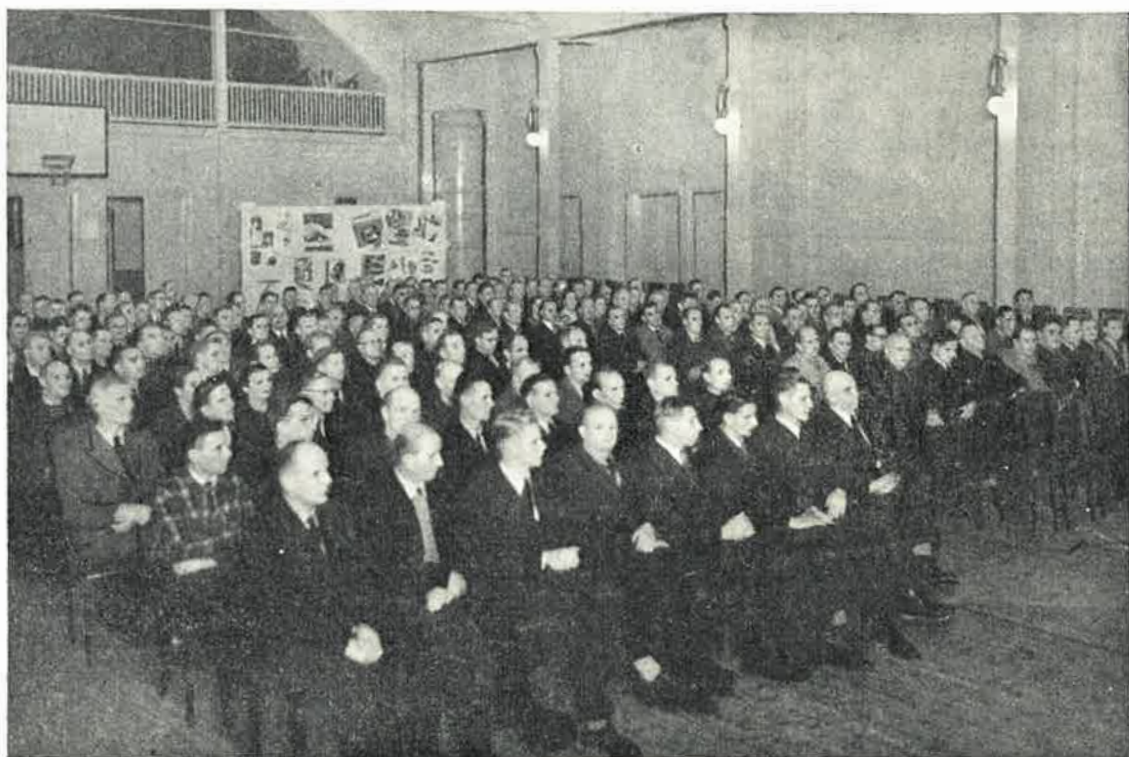
Elli muisti kyllä, miltä kärsimättömyys tuntui. Kuka tietää, ehkä hän itse olisi langennut siihen, jos ei hänen olisi täytynyt aina tarkata ja pelätä Urhon kärsimättömyyttä. Elli ei ollut ehtinyt itse kaivota, itse muuttua levottomaksi. Kuka tietää, ehkä vain kohtalo oli auttanut häntä pysymään sisäisesti hiljaisena, sen kautta, että se oli tehnyt Urhon levottomaksi.

Kuinka sairas Urho oli? Elli ei uskaltanut ajatella sitä.

— — —

Eräänä päivänä Urho sanoi:

— Elli, minä uskon, että sairaus on tehnyt sen,



Luento- ja neuvottelupäivien osanottajia.

TYÖTURVALLISUUSTOIMIKUNTIEN *opetus- ja neuvottelupäivät*

pidettiin sosiaaliosaston järjestäminä lokakuun 17—19 p:nä Kuusankosken Seuratalossa. Vieraina luennoitsijoina esiintyivät insinöörit E. Carlborg ja O. Saarinen Teollisuus-Tapaturmasta sekä maisteri E. Mielonen Työnjohtajaopistosta ja näiden lisäksi omalta paikkakunnalta sosiaalipäällikkö A. Launikari ja turvallisuustarkastaja P. Andersén. Luennoissa käsiteltiin seuraavia aiheita: "Työturvallisuus ja tapatur-

matilastot", "Tapaturmavakuutuslaki", "Työtapaturmien psykologinen tausta", "Tapaturmien tuotannolle aiheuttamat tappiot", "Työnjohto ja tapaturmat" sekä "Ihmisen osuus tapaturmissa". Muutamia luentoja valaistiin varjokuvin. Lisäksi esitettiin elokuvateatteri "Iltatähdessä" kaksi elokuvaa, nimittäin Ruotsissa valmistettu työturvallisuusaiheinen elokuva "Tämä tapahtui työssä" ja amerikkalainen, ammattitautien tut-

mitä minä en itse jaksanut tehdä. Se on rauhoittanut minut.

Elli ajatteli:

— Kuinka pitkäksi aikaa?

Mutta Urho luki hänen ajatuksensa.

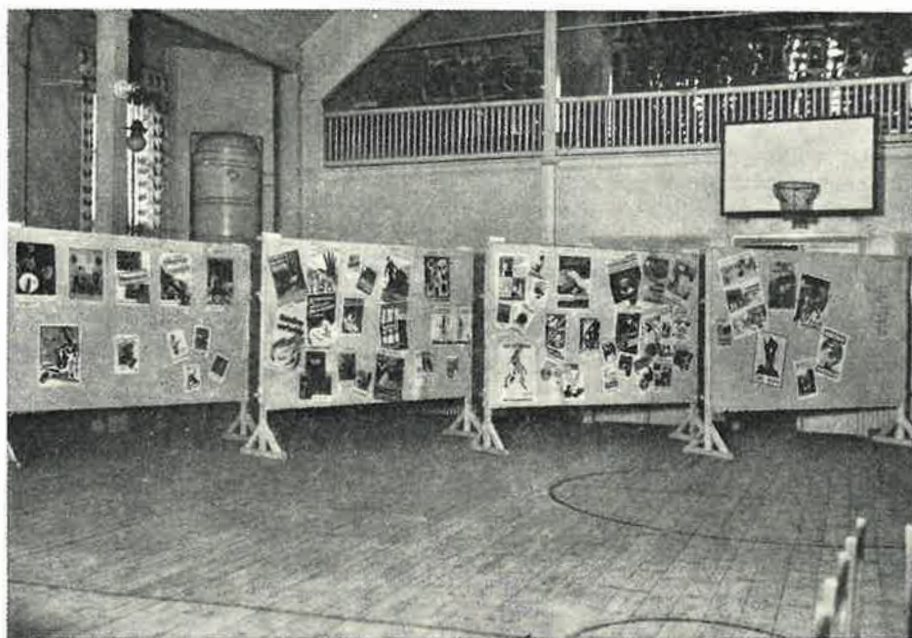
— Ei, minä uskon, että jotakin on muuttunut. Tietysti levottomuus aina voi herätä, mutta se ei enää voi viedä minua. Nyt taudin aikana minä olen nähnyt mitä se on, minä olen nähnyt, että se on vain turhaa veren leikkiä, jota minä olen hoivannut ja kiihdyttänyt. Jos kerran näkee tämän kärsimättö-

myyden sellaisena kuin se on, ilman illusionia, niin ei sillä enää ole valtaa.

— Älä sure, Urho, vaikka se tulisikin uudestaan, sanoi Elli. — Minä olen ollut tyhmä ja julma, kun en ole voinut rakastaa sinua sinun tähtesi, vaan olen rakastanut sinua itseni tähden. Minun olisi pitänyt tyytyä siihen, mitä sinun kohtalosi vaati, eikä koko ajan muistaa, mitä minun piti saada sinulta.

— Nyt vasta me molemmat rakastamme toisiamme, sanoi Urho.

Siitä päivästä asti Urho alkoi parantua.



Varo, vaara!-julisteita eri maista.

kimuslaitoksen toimintaa esittävä elokuva. Päivien yhteyteen oli järjestetty eri maissa käytettävien "Varo, vaara!"-seinäjulisteiden näyttely, jota paitsi näytteille oli asetettu myös muutamia esineitä ja viallisia kojeita, jotka ovat aiheuttaneet jopa kuolemaankin johtaneen tapaturman.

Osanottajia näillä päivillä, jotka olivat laatuaan ensimmäiset paikkakunnalla, oli kaikkiaan noin 300, in-

sinöörejä, työnjohtajia ja työläisiä. Lisäksi kävivät ammattikoulun poikaoppilaat tutustumassa näyttelyyn ja heille esitettiin myös mainitut elokuvat.

Kun tapaturmantorjuntatyötä, sen merkitystä ja tuloja valaistiin monelta eri puolelta, muodostuivat päivät erittäin antoisiksi. Niitä tullaan vastaisuudessa järjestämään.



Tapaturmia aiheuttaneita viallisia esineitä ja kojeita.

+ ENSIAPUKAAPIT. +

Huolimatta siitä, että noin vuosi sitten järjestettyjen ensiapukurssien yhteydessä selostettiin siirtymistä uuteen ensiapukaappijärjestykseen eri tehdasosastoilla, on jatkuvasti esiintynyt valitteluja ja muutosehdotuksia nykyisin käytännössä olevan ensiapukaappin sisällyksen suhteen. Kun ensiapukaappin sisällön yksinkertaistamisen syynä ei ole ollut suinkaan pyrkimys vähentää tai huonontaa ensiavun mahdollisuuksia, vaan päinvastoin helpottaa niitä, olen halunnut tässä esittää ne syyt ja tarkoitukset, jotka ovat olleet aiheena e.m. muutoksiin.

Vertailun helpottamiseksi jäljennetään sekä entisen että nykyisen ensiapukaappin sisällysluettelo:

ENTINEN:

Sideaineita:

Peitinsiteitä, steriloituja. Lähinnä vammaa asetettaviksi.
Puuvanua (selstoffia). Pehmikkeenä sidoksissa.
Pumpulia. Haavaseudun puhdistamiseen.
Kiinnityssiteitä. Sidoksien kiinnittämiseen.
Hakaneuloja. Kiinnityssiteen pään kiinnittämiseen.
Mitelloja 2 kpl. Pikasidoksissa, yläraajan asettamiseksi koholepoasentoon.
Voipaperia. Haudesidoksissa eristyskerroksena.

Lääkeaineita:

Streptolysin-pulveria. Ripotellaan tuoreeseen ruhjevammaan.
Joditinktuura 5 %.
Thymolisprui. Haavaseudun desinfioimiseen.
Bensiiniä. Tuleenarka. Öljyisen ja rasvaisen ihon puhdistukseen. Mastisolien poistamiseen.
Vetysuperoksiidia 3 %. Haavaseudun puhdistamiseen verestä.
Mastisolia. Pienten sidosten kiinnittämiseen.
Sinkkivoidetta. Pieniin ruhjevammoihin.
Naftalanpastaa. Palovammoihin.
Boorivettä. Silmien puhdistukseen.
Sterisooli-liuosta 1:1000. Pienten tulehtuneitten haavojen sekä likistysvammojen haudevetenä.
Kamferitabletteja. Hermoston rauhoittamiseen sekä pahoinvointitapauksissa 1—2 tablettia veden kera.

Työvälineitä:

Pinsetit (atulat).
Sakset.
Voidelaastin.
Joditikut.

Muita sidos- ja lääkeaineita sekä työvälineitä ei saa säilyttää ensiapukaapissa.

NYKYINEN:

Sideaineita:

Steriilejä sidelappuja. Lähinnä haavaa asetettavaksi.
Puuvanua. Pehmikkeenä sidoksissa.
Pumpulia. Haavaseudun puhdistamiseen.
Harsositeitä. Sidoksien kiinnittämiseen.
Mitelloja 2 kpl. Pikasidoksissa ja yläraajan asettamiseksi koholepoasentoon.
Kiinnelaastaria (heftaa).
Hakaneuloja. Sidoksen päättämiseen.

Lääkeaineita:

Kamferitabletteja. Pahoinvointitapauksissa 1—2 tabl.
Thymolisprui. Haavaseudun puhdistamiseen.
Boorivettä (2 %). Silmien puhdistamiseen ja lipeäym. alkaalisten liuosten vammojen huuhteluun.
Soodaliuosta (1 %). Hapojen aiheuttamien vammojen huuhteluun.

Työvälineitä:

Sakset.
"Joditikkuja". Haavaseudun puhdistamiseen.
Erikoisesta määräyksestä klooritehtaalla ja selluloosatehtaalla:
Codein. Yskän ärsytyksen rauhoittamiseen. Säilytetään insinöörin hallussa, muutamia tabletteja kerrallaan vuoromestarilla.

Kuten edellisiä toisiinsa verratessa voidaan todeta, ei mitään oleellisia muutoksia ole tapahtunut varsinainen sidosaineiden ryhmässä, paitsi että on lisätty kiinnelaastari (hefta), jota sotien aikana ei ollut saatavissa, vaan se korvattiin mastisolilla. Voipaperi on myös poistettu, koska ensiapuun ei kuulu minkäänlaisten haudesidosten asettaminen.

Lääkeaineista on poistettu streptolysin-pulveri ensinnäkin, koska nykyisin mainittu lääke on n.s. reseptitavara, s.o. sitä saadaan käyttää vain lääkärin määräyksestä. Sen käyttö haavoihin on riippuvainen haavan laadusta, potilaan sietävyydestä tähän lääkkeeseen ja ennen kaikkea sen vuoksi, että streptolysin-pulverin runsaan ja taitamattoman käytön on todettu aikaansaavan n.s. talkkikasvaimia haavoissa. Tämä johtuu pulverin sisältämästä talkista, mutta on voitu todeta lisäksi streptolysinmyrkytyksiä tälle lääkkeelle herkkien ihmisten keskuudessa. Onhan sitä paitsi turhaa ripotella tätä pulveria tuoreeseen haavaan, joka hetken kuluttua mahdollisesti joutuu lääkärin hoitoon; pulveri peittää haavan pohjan niin, ettei sen yksityiskohtia voi kunnolla tarkastaa ja se tarttuu mielellään haavapintaan eikä ole siitä helposti poistettavissa.

Joditinktuura on poistettu käytännöstä, koska sen sprii erittäin lyhyessä ajassa haihtuu, jodiliuos väkevoityy ja saattaa sellaisena synnyttää jodiherkillä

Kaikki Kymenrannan omakotialueen

n.s. markan tontit on nyt jaettu.

Kymin Oy:n Kuusankoskella sijaitsevien tehtaitten työläisille jaettiin pääkonttorissa marraskuun 2 p:nä pidetyssä tilaisuudessa jäljellä olevat n.s. markan tontit Kymenrannan omakotialueella. Tontteja saivat seuraavat 21 työläistä:

Edvard Orava, Maat.-os.; Reino Sohlman, Vo. Höyryos.; Tauno Vilen, Vo. Höyryos.; Yrjö Rajala, Ky. Sell.; Eino Vaija, Ky. Rak.-os.; Kalevi Aarnio, Vo. Korj.-paja; Martti Simola, Vo. Ulkotyös.; Kalle Tiitinen, Vo. Pap.; Eino Laine, Ky. Puuh.; Toivo Hasari, Vo. Pap.; Tuure Ekroos, Vo. Pap.; Tauno Tiihonen, Ky. Ulkotyös.; Nestor Lindberg, Vo. Höyryos.; Juho Oskar Skarin, Vo. Karb.; Niilo Aho, Kloorit.; Eero Hämmäläinen, Vo. Varasto; Jaakko Laine, Ky. Ulkotyös.; Frans Lehtinen, Ky. Pap.; Edvin Ilmari Riipinen, Vo. Pap.; Hemming Toivonen, Vo. Rak.-os., ja Eero Kalske, Vo. Korj.-paja.

Kaikki mainitulta omakotialueelta luovutettavina olevat 123 tonttia on nyt jaettu. Rakennustoiminta on jatkuvasti ollut vilkasta, ja marraskuun loppuun mennessä oli 39 rakentajaa päässyt muuttamaan omaan taloonsa.

LEHTEMME ILMESTYMINEN.

Ensi vuonna 6 numeroa.

Kuten tunnettua, on lehtemme viime aikoina ilmestynyt 5 kertaa vuodessa, alkupuolella vuotta kolmasti ja loppupuolella kahdesti. Kun varsinkin syys- ja joulunumerot ovat paisuneet tavattoman suuriksi, mm. viime numeromme oli kansilehdet mukaan luettuina tasan 100-sivuinen, on yhtiön johto päättänyt lehden sisällön jakaantumiseksi lisätä syyspuolen numeroiden määrää yhdellä, joten ensi vuonna tulee myös vuoden jälkipuoliskolla ilmestymään 3 numeroa. Ilmestymisajoista ilmoitetaan tarkemmin tuonnempana.

Lehtemme seuraava numero valmistuu helmikuun 20 päiväksi ja pyydetään siihen tarkoitettuja avustuksia lähettämään tammikuun 15 päivään mennessä. Muut kevätpuolen numerot ilmestyvät, kuten tänäkin vuonna, huhtikuun 20 ja kesäkuun 20 päiväksi.

Käytämme tässä yhteydessä tilaisuutta kiittääksemme avustajiamme hyvästä yhteistyöstä, jonka toivomme samanlaisena edelleenkin jatkuvan.

Toimitus.

henkilöillä vaikeita jodi-ihottumia, jotka monasti voivat olla vaikeammin paranettavissa kuin alkujaan hoidettavaksi aiottu haava. Joditinktuurin korvaa täydellisesti tymolisprii, joka ei syövytä korkkia ja siten säilyy haihtumattomana.

Benziini on myös haihtuvaa ja sitä paitsi tulenarkaa, ja kun mastisoli-kiinnikeaine on myös poistettu, kuten edellä mainittiin, ei benziiniäkään tarvita tämän poisliuottamiseksi. Vetyperoksiidin korvaa tuoreissa haavoissa täysin boorivesi, joka on säilytetty kaapin lääkkeissä. Mastisoli on poistettu paitsi jo edellä mainitusta systä, myös sen takia, että se voi aiheuttaa erittäin vaikeita rakkulaihottumia.

Sinkkivoide on poistettu, koska se ei säily bakteerittomana kauaakaan, s.o. se voi vanhentuessaan aiheuttaa haavoissa tulehduksia. Sama pätee naftalanpastaan, jota on käytetty paljon palohaavoissa, koska väitetään, että se voi viedä kirvelyn pois näistä. Kokemuksen mukaan naftalani-salvalla hoidetut palovammat tulehtuvat useammin kuin yksinkertaisella puhtaalla siteellä peitetyt, ja kun vielä tiedämme, että palohaavojen, niinkuin yleensäkin haavojen hoi-

dossa, tulehduksen estäminen on pääperiaate, niin miksi huonontaisimme tuloksia käyttämällä salvoja, joiden säilyväisyys ensiapukaapeissa on kyseenalainen.

Sterisooliliuos on poistettu, koska kosteana pidettävien hauteiden pitäminen ja vaihtaminen työpaikassa ei ole mahdollista, ja mikäli tämä joissakin tapauksissa käy päinsä, kelpaa haudevedeksi tavallinen boorivesi. Soodaliuos on lisätty, koska se on tehokas huuhteluaine happeja aiheuttamissa vammoissa.

Työvälineistä on atula (pinsetti) ja voidelaastin poistettu, koska niiden säilyminen bakteerivapaana (sterilinä) ensiapukaapissa on mahdottomuus.

Ensiapukaapilla ei ole missään nimessä mitään edellytyksiä olla jonkinlaisena sairaiden hoitopaikana tehtaan osastoilla, vaan sen käyttö on tarkoitettu nimenomaan välitöntä ensiaputoimintaa varten työssä sattuneiden tapaturmien järkipäiseksi ensihuolloksi, jossa sen merkitys usein on aivan ratkaiseva myöhemmäinkin hoitoon nähden.

M. Eirto.



Johan Edvard Halme.



Taneli Laine.



Kalle Oikolin.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

PAPERIMESTARI JOHAN EDVARD HALME,

Voikan Paperitehtaalta, tulee 6. 1. -51 olleeksi 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän tuli 1. 5. 1900 Kymin Ulkotyöosastolle ja oltuaan välillä Sähköosastolla siirtyi v. 1903 Kymin Paperitehtaalte. Voikkaalle hän tuli v. 1913 koneenhoitajaksi paperitehtaalte ja nimitettiin nuoremaksi mestariksi v. 1919. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1937 lähtien.

Nuorempana otti mestari Halme aktiivisesti osaa urheilutoimintaan päästen jopa palkinnoillekin hiihdossa, mäenlaskussa ja painissa. Vapaa-aikoinaan hän on tehnyt puutöitä, ja m.m. melkein kaikki kotinsa huonekalut hän on itse valmistanut. Nykyisin on auto hänen vapaa-aikojensa harrastusten pääasiallinen kohde.

LEIKKUUKONEEN KÄYTTÄJÄ TANELI LAINE,

Kymin Paperitehtaalta, tulee 5. 1. -51 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 17. 1. 1884 Valkealassa ja tuli v. 1904 Kymin Paperitehtaalte, jolla osastolla hän onkin sitten koko ajan uskollisesti ja tunnollisesti työskennellyt. Alkuvuosina hän oli ensin hollanterimiehenä ja sittemmin kiilloituskalanterilla ja siirtyi vuonna 1929 leikkuukoneelle, jonka käyttäjänä nykyisin toimii.

PORTTIVAHTI KALLE OIKOLIN,

Voikan Talousosastolta, tulee 13. 2. -51 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 22. 1.

1871 Sääksmäellä ja saavuttaa siis ensi vuoden tammikuun 22 p:nä jo 80 vuoden iän. Vain 12-vuotiaana hän joutui lähtemään maailmalle yhtenä 11-päisestä sisarusparvesta. Kyytipoikana hän aloitti pitkän päivätyönsä ja jatkoi sitä m.m. Valkeakosken tehtaalla. Kymin Oy:n palvelukseen hän tuli 7. 4. 1905 kiilloituskoneen hoitajaksi Voikan Paperitehtaalte. Tässä työssä hän uurastikin sitten noin 30 vuotta. Kiilloituskoneiden jouduttua seisomaan hän siirtyi pakkajaksi. Nykyisessä toimessaan porttivahtina hän on ollut vuodesta 1944 lähtien. Koko palveluskautensa ajan on Oikolin saanut osakseen sekä työtoveriensa että esimiestensä täyden luottamuksen. Hänet tunnetaan hyvänä työtoverina ja hauskana seuramiehenä.

Vapaa-aikansa Oikolin on viettänyt monenlaisten harrastusten parissa. Niinpä hän nuorempana kuului m.m. Voikan tehtaan palokuntaan sekä suojeluskuntaan alusta hamaan loppuun saakka. Erikoisesti on hänen harrastuksensa kohdistunut oman talon ympärillä olevan puutarhan hoitoon ja syksyisin hän onkin saanut täysin siemauksin nauttia sadonkorjaajan iloista. Talvisodan aikaisten pakkasten aiheuttama hedelmäpuiden paleltuminen masensi kovin hänen mieltään. Pitkät talvipuhteet kuluttaa Oikolin kirjallisuutta ahkerasti lukemalla.

VOIMALAITOKSEN HOITAJA SYLVESTER NIEMI,

Voikan Sähköosastolta, tulee 15. 2. -51 palvelleeksi yhtiötämme 45 vuotta. Hän aloitti pitkän palveluskautensa 10. 6. 1905 Kymin rantasahalla, mistä kui-



Sylvester Niemi.



Ismael Heimonen.



Jalmar Paulasalo.

tenkin jo samana vuonna siirtyi sisätyöhön ollen m.m. moottorinhoitajana. Voikkaalle Niemi tuli v. 1908 rasvamieheksi ja moottorinhoitajaksi paperitehtaalle, toimien myös n.s. raakkirullien rullaajana. V. 1909 hänen vasen jalkansa loukkaantui vaikeasti vanhan lastaussillan sortuessa, jolloin kolme Niemen toveria menetti henkensä. Miehet olivat tapansa mukaan olleet odottamassa vuoron vaihtoa mainitun sillan alla. Niemi joutui sairastamaan 3—4 kuukautta. Palattuaan jälleen työhön hän toimi ensin rullamiehenä, kunnes v. 1912 siirtyi II:lle voima-asemalle. Uudelle voimalaitokselle hän tuli v. 1922 sen hoitajan apulaiseksi ja nimitettiin v. 1939 laitoksen hoitajaksi, missä toimessa on edelleenkin.

Vapaa-aikoinaan teki Niemi nuorempana ollessaan asennustöitä, joita sähkömiehet siihen aikaan sivutoinään harrastivat. Työn ja uurastuksen tuloksena on Niemi saanut hankituksi itselleen oman talon, jossa hän vaimonsa kuoltua elelee yhdessä poikansa kanssa.

Pitkä on ollut Niemen palveluskausi, mutta mielellään hän muistelee varsinkin menneitä hyviä aikoja. Sekä työtoveriensa että esimiestensä kanssa sanoo Niemi aina tulleen mainiosti toimeen.

VIILAAJA ISMAEL HEIMONEN,

Voikan Korjauspajalta, tulee 3. 2. -51 olleeksi yhtiön palveluksessa 40 vuotta. Hän on syntynyt Pieksämäellä 16. 11. 1890, joten hän viime kuussa täytti 60 vuotta. Yhtiön palvelukseen hän tuli 25. 12. 1907 Kuusankosken Korjauspajalle, mistä 14. 10. 1918 siirtyi Voikan Korjauspajalle. Siellä hän on yhtäjaksoisesti toiminut viilaajana. Julkaisimme Heimosesta enemmän henkilötietoja lehtemme viime numerossa, johon viittaamme.

BOBIINIRULLAAJA JALMAR PAULASALO (ENT. BATSMAN),

Kymin Paperitehtaalta, tulee 24. 2. 51 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 30. 11. 1887 Valkealassa ja tullut työhön 12. 6. 1903 Kymin Paperitehtaalle. Oltuaan välillä Kymin Ulkotyöosastolla hän muutti v. 1911 Leppäkosken tehtaalle, mistä kuitenkin jo seuraavana vuonna palasi takaisin ja sai työpaikan Voikan Paperitehtaalla. Sen jälkeen hän on työskennellyt Voikan, Kymin ja Kuusankosken paperitehtailla eri koneilla, ja viime aikoina hän on ollut Kymin Paperitehtaalla rullaus- ja bobiinikoneilla. Paulasalo tunnetaan uutterana ja tunnollisena työntekijänä.

**Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta uuras-
tuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi ja toivottaa heille parhainta onnea ja menestystä
vastaisten vuosien varalle.**

Kaipuumme kurkottautuu hiljaisuuteen, josta iäisyys ojentaa käsiään meitä kohden.

Hans Thoma.

Nykypäivien ihminen, jonka hermot ovat väsyneet ja rikkiäiset ja jonka mieli on kiihtynyt, tarvitsisi silloin tällöin erämaanhoitoa löytääkseen sekä Jumalan että itsensä.

Frank Mangs.

Hyvä, jonka olet tehnyt muille, tulee kerran osakesi. Kyöneleet, jotka elämässäsi kuivasit, vuotavat omalla haudallasi.

A. Roderich.

LOMAKODIN SYKSYÄ.



▲ Vuolenkosken ylittävälle komealle sillalle avautuvat kauniit näkymät. Tietä lomakotiin kysyessään tapasi valokuvaaja Otto Tomolan, joka oli aamiaisen jälkeen lähtenyt kävelyllä sillalle, mutta oli nyt valmis palaamaan lomakotiin ja näyttämään tietä.

Syyskuun päivinä, varsinaisen lomakauden jo päätyttyä, oli Vuolenkosken rantamilla syksyä kahdesakin mielessä: syksyn värit ilmestyivät lomakodin puistoon ja jo inhimillisen elämän syksyyn päässeet vanhukset nauttivat lomakodin rauhasta, ihailivat Vuolenkosken kauniita maisemia ja — ainakin yhtä suuressa määrin — elivät menneiden muistojen maailmassa. Tuo maailma oli työtä ja toimintaa aina viisi vuosikymmentäkin taaksepäin. Lomakodissa vierailivat näet yhtiön eläkeläiset kolmena parikymmenhenkisenä ryhmänä. Nämä Kymen—Kuusankosken ja Voikan tehtaitten vanhat työntekijät saivat yhtiön toimesta järjestetyn kolmen päivän syysloman Vuolenkosken lomakodissa, josta valokuvaajamme tapasi heidän viimeisen ryhmänsä kauniina syyspäivänä. Katsotaanpa, mitä lomakodin liepeillä silloin puuhattiin.

Kuvat ja teksti: Tauno Lautamatti.



◀ Vuolenkosken maisemat houkuttelevat. Kuvasamme päiväkävelyllä olleet (vasemmalta oikealle) Otto Salo, Adam Venäläinen, Juho Nieminen, Juho Kujala, Antti Liukkonen ja Teodor Virta. Taustalla vasemmalla näkyy lomakodin saunaranta.

Mutta sisällä on nyt sitäkin viihtyisämpää. Sisar Hulda Blomqvist näyttää olevan ”puheenjohtajana” rattoisassa rupatteluhetkessä, johon osallistuvat (vasemmalta) Tilda Ahomies, Lyydia Ahonen ja Selma Krosberg.

Y

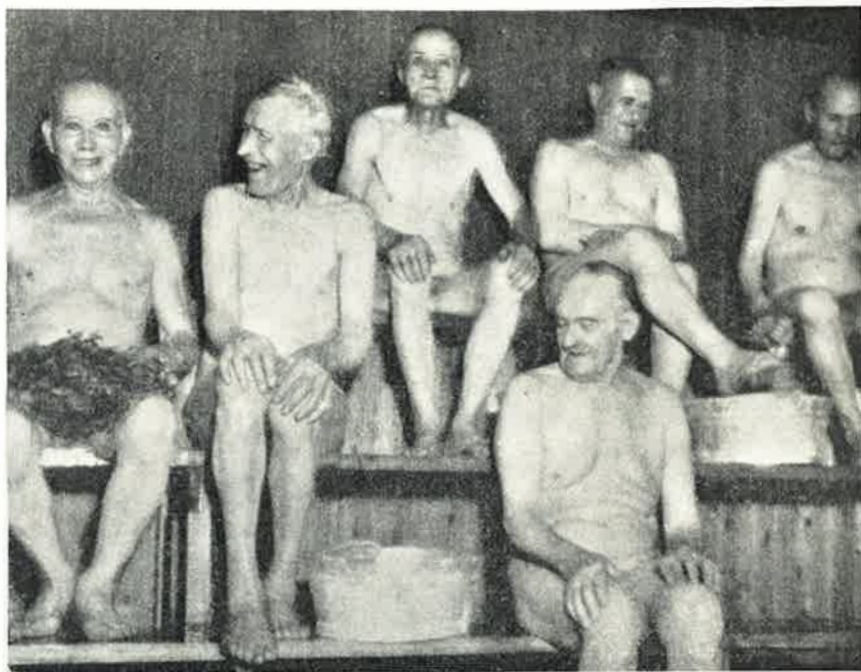


◀ Kesäinen vehmaus on jo väistynyt lomakodin kauniin päärakennuksen ympäriltä.



▲ Sillä aikaa valmistuu kahvi suuren keittiön liedellä, jonka ääressä emännöi lomakodin keittäjätär Työne Merve.

Samaan aikaan käy rannassa sijaitsevassa saunassa ➤ puheenporina ja vastan läiske. Miesväki norjentaajäseniään muhevassa löylyssä.



◀ Ja sitten tulee ilta-päivän mieluisin hetki, kun kuuluu kutsu valmiiksi katetun kahvipöydän ääreen.

Lujimmat löylymiehet olivat samalla tämän eläkeläisryhmän "ikäpresidentit" Adam Venäläinen (vas.) ja Juho Kujala, edellinen oli yhtiön palveluksessa 55 vuotta, jälkimmäinen myös yli 50 vuotta. Tässä nämä kultamitalimiehet nauttivat saunakahviaan.



Kun saunan ja kahvin päälle vielä ▲ pistää "Työmiehen", niin jopa tuntuu mukavalle ihmisen elo.

◀ Ja tässä koko iloinen ryhmä lomakodin viihtyisässä olohuoneessa, jossa illan tullen takkavalkea luo viihtyään, menneiden vuosien ja vuosikymmenien yhteiset muistot kerrataan ja — päätetään yksi kolmesta viihtyisästä lomapäivästä. Kuvassa kesk. taustalla sisar Blomqvistin vieressä lomakodin aina ystävällinen johtajatar, rouva Maikki Weckström.

UUSIA VIRTUKSIA TEOLLISUUSURHEILUSSA

Näkemyksiä Kymin-Kuusankosken tehtaitten liikuntatoiminnasta.

Teollisuuden järjestämä ja ylläpitämä liikuntatoiminta on maassamme viime vuosina osoittanut huomattavaa edistymistä. Tämä edistyminen ei ole ilmennyt niinkään harrastajajoukon lukumääräisessä lisääntymisessä, vaan ennen kaikkea koko teollisuusurheilu on saanut uusia urheilullisesti hyviä ja erikoisesti teollisuustyöväestön parasta tarkoittavia toimintamuotoja. Työpaikkaurheilutoiminnan suunnittelu on myöskin nykyisin laajemmalla pohjalla kuin ennen. Monella tehtaalla ovat erikoiset työpaikkaurheilutoimikunnat, jotka vastaavat toiminnan suunnittelusta ja sen kitkattomasta läpiviennistä. Ja vielä kolmanneksi pyrkii työpaikkaurheilu entistä notkeammin seuraamaan varsinaista seuraurheilua, järjestämään toimintansa seurojen kannalta mahdollisimman edullisesti ja siten hyvässä yhteisymmärryksessä ja täysin puolueettomassa hengessä toimien ulottamaan työnsä koko maan liikuntakasvatustoiminnan hyväksi.

Jos luomme silmäyksen sota edeltäviin aikoihin ja silloiseen teollisuusurheiluun, voimme heti suoralta kädeltä todeta toiminnan olleen varsin vilkasta ja monipuolistakin. Moninaiset olivat ne muodot, jotka sisältyivät teollisuusurheilun piiriin. Järjestettiin lukuisia kilpailuja sekä mieskohtaisina että osastojen ja tehtaiden välisinä. Massakilpailut kuuluivat myöskin ohjelmaan ja osanottajamäärät saattoivat nousta tuhansiin kilpailijoihin. Tällä kaikella toiminnalla oli kuitenkin omat haittansa. Seuraurheilu tahtoi väen väkisin syrjäytyä ja syntyi usein voittamattomia riskiriitoja edustustehtävien sattuessa samanaikaisiksi. Kaikenlaiseen ulkopuoliseen edustustoimintaan kiinnitettiin tavatonta huomiota ja huippuja suosittiin ylenmääräisesti. Massatoimintaa oli kyllä, mutta muodot olivat urheilullisesti ja terveydellisesti sekä ennen kaikkea työtehon kannalta epäonnistuneita.

Kymin Osakeyhtiön työpaikkaurheilutoiminta on nykyisin suuntautumassa voimakkaasti harrastuskilpailujen linjalle. Heti sotien jälkeen ryhdyttiin tarkokkaasti tutkimaan teollisuusurheilun luonnetta sekä niitä muotoja, joiden avulla teollisuusväestö saatiin liikunnan pariin. Tällöin todettiin, että eri toimintoissa oli yleensä se vika, että ne perustuivat lyhytaikaisiin ja joskus hyvinkin rasittaviin suorituksiin eikä niillä ollut sanottavaa terveydellistä eikä liioin työkykyä kohottavaa vaikutusta.

Tarkoitusta varten perustettiin erikoinen toimikunta, joka teki ehdotuksensa yhtiön johdolle, ja pian tämän jälkeen voitiinkin omassa tehdaslehdessä tiedottaa kaikille työntekijöille uusista virtauksista tällä alalla.

Hyväksyttyjen harrastuskilpailusääntöjen mukaan järjestetään toimintaa kaikkiaan kolmessa eri harras-

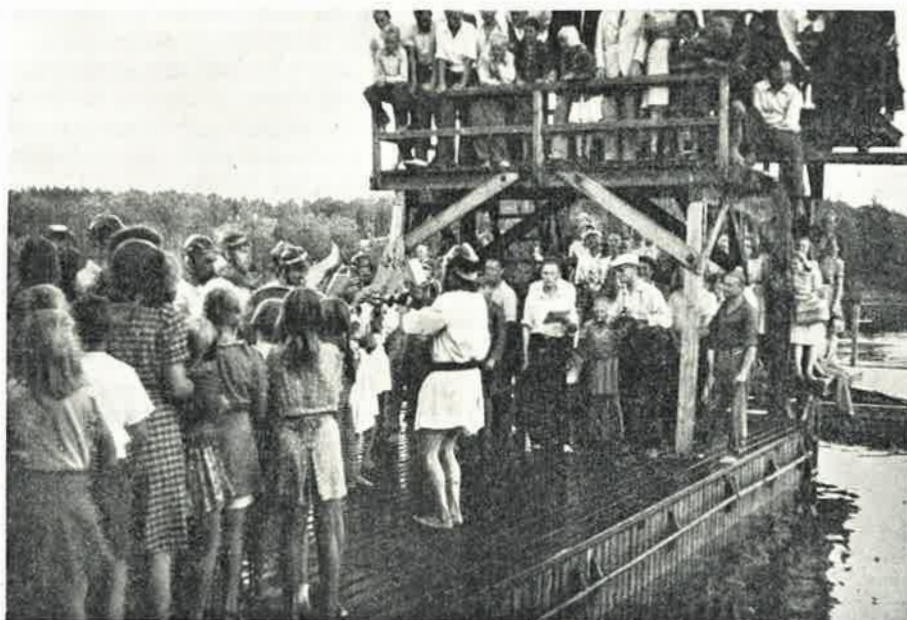
tuskilpailumuodossa, nim. talvella hiihdossa, keväällä kävelyssä ja kesällä uinnissa. Kun otetaan huomioon, että näiden kilpailujen yhteinen kilpailuaika on 5 kuukautta, niin ymmärretään, että on kysymys todellisesta kansanurheilusta ja samalla sellaisista urheilumuodoista, jotka antavat tasaista ja jatkuvaa rasitusta lihastolle ja elimistölle, lisäten siten samalla yleistä hyvinvointia ja elämänhalua.

Varsinaisessa kilpailussa ei ratkaise matkamääräinen paremmuus eikä suorituslukumääräisyys, vaan määrätyn matkan suoritus antaa tietyn arvamäärän, jolla kilpailija osallistuu yhteisarvontaan. Esim. hiihdossa 75 km:n suoritus oikeuttaa yhteen arpaan, 150 km:n suoritus kahteen arpaan jne. Eri harrastuskilpailumuodoissa on pyritty arvamääriin nähden vastaavanlaisen suuriin suorituksiin ja siten esim. yhden arvan suoritus vastaa hiihdossa 75 km, kävelyssä 50 km. ja uinnissa 1000 m. Kilpailuajat ovat hiihdossa 2 kuukautta, kävelyssä 1½ kuukautta ja uinnissa 1½ kuukautta. Siten esim. viiden arvan suoritus, mikä on korkein mahdollinen, vastaa hiihdossa 500 km, kävelyssä 300 km. ja uinnissa 3000 m. Suoritukset ovat osoittautuneet hiihdossa ja kävelyssä toisiinsa nähden sopiviksi, sen sijaan uinnissa ovat vaatimukset muihin muotoihin nähden hieman liian helpot (yhden kesän kokemus). Erikoisen tärkeätä on, että vuorokauden kohden hyväksytään vain yksi suoritus, ja mikäli kilpailija käy samana päivänä useilla eri kohteilla, hyväksytään vain pisin niistä.

Kilpailuissa arvotaan määrätty määrä lomapalkintoja ja parhaille jaetaan esinepalkintoja. Aikaisemmin pääsi parhaan matkamäärän saavuttanut ilman muuta palkintolomalle, mutta kiihoitti tämä osan joukosta liialliseen kilpailuun, joten siitä oli luovuttava. Tämän johdosta ei myöskään kilometri- tai mat-



Viimetalvisen harrastushiihtokilpailun uskollisin hiihtopari Alma Virta (ikä 61 v.) ja Hans Wallberg (ikä 5 v.). Kävivät melkein joka päivä Sääksniemessä.



Haastuinnit muodostuvat aina kesän merkkitapaukseksi. VPK yrittää musiikin voimalla ensin, ja runsaslukuisella yleisöllä on hauskaa.

kamäärien nousussa ole ajateltu niinkään innostaa osanottajia yhä suurempiin ja suurempiin suoritustasoihin, vaan esim. kävelyssä on matkanousu 50—100—150—200—300. Jos tahdottaisiin vaatimusten perusteella yllyttää mahdollisimman korkeisiin saavutuksiin, edellyttäisi tämä, että suorituserot pienenisivät mitä suurempiin vaatimuksiin tullaan. Tällöin voitaisiin noudattaa esim. seuraavanlaista asteikkoa: 50—100—140—170—190—200 jne., jolloin myöskin arpa-määriä olisi lisättävä tai ylärajasta tingittävä. Täten ei siis tätä puolta ole pyritty liikaa korostamaan, vaan on katsottu, että esim. 150 km. kävelyssä, 250 km. hiihdossa ja 2000 m. uinnissa on jokaiselle kilpailijalle jo tarpeeksi ja antaa yleiskunnan hoidon kannalta katsoen riittävästi liikuntaa.

Harrastus ei ole lukumääräisesti saavuttanut sellaisia tuloksia kuin ennen sotia järjestetyt massakilpailut, mutta jatkuvaa nousua on ollut havaittavissa kaikissa harrastuskilpailumuodoissa.

Kokeilumielessä järjestettiin ensimmäiset harrastuskilpailut kävelyssä v. 1947 syksyllä. (Hiihtoa ei järjestetty talvella 1949 lumen puutteen takia.)

Tilasto kertoo Kymin—Kuusankosken tehtailla eri vuosilta seuraavaa:

Vuosi	Osanottajia		Käyntejä		Kilometrejä	
	Kävely	Hiihto	Kävely	Hiihto	Kävely	Hiihto
1947	88	—	552	—	4990	—
1948	180	468	1449	5333	16916	63996
1949	364	—	2946	—	28037	—
1950	479	918	3914	9372	39383	117357

Tilastovuosina oli mainittujen tehtaitten palveluksessa keskimäärin 2900 henkeä.

Harrastuskilpailuista on saatu paljon myönteisiä kokemuksia. Harrastus on sikäli lisääntynyt, että on saatu ladulle tai lenkille sellaisia henkilöitä, joita ei varsinaisiin lyhytaikaisiin kilpailuihin olisi saatu mil-lään mukaan. Parempaa toimintaa lähinnä terveydel-lisesti on vaikeata keksiä. Innostus säilyy tavallisesti ainakin siihen saakka, kun on päästy korkeimpaan suoritusmäärään, ja tällöin on kilpailun tarkoitus jo saavutettu ja ylitettykin. On havaittu, että kilpailuun osallistuu vähän sellaisia henkilöitä, jotka saavat tyydytystä varsinaisesta seuraurheilusta. Tällöin ollaan tässäkin suhteessa oikealla tiellä. Seuraurheilusta kiinnostuneet pysyvät vaativamman ja raskaamman liikunnan seurassa, kun sensijaan muut hakeutuvat rauhalliseen, mutta kuitenkin hauskaan ja terveelliseen harrastustoimintaan. Kun harrastuskilpailuihin täten saadaan suuret piirit mukaan, muuttuu yleinen suhtautuminen urheilulle paljon myönteisemmäksi ja opitaan antamaan arvoa muullekin liikuntatoiminnalle, koska sen tuoma hyöty havaitaan omakohtaisesti.

Kuusankosken tehtailla jaetaan vähintään viiden arvan tuloksesta kankainen hihamerkki, joka symbolisoi hiihtoa, kävelyä ja uintia. Tässä huomioidaan kerrallaan yhden vuoden harrastuskilpailut, joten merkin voi saada esim. siten, että saa yhden arvan hiihdossa, 2 arpa kävelyssä ja 2 arpa uinnissa. Jokaisesta viiden arvan vuosisuorituksesta lisätään merkkiin yhtiön liikemerkki, jonka viiden vuosisuorituksen jälkeen saa kultaisena. Vuosittain annetaan myöskin uudesta suorituksesta haalistumisen varalta uusi kangasmerkki. Merkki on osoittautunut varsin vetäväksi innostuskeinoksi.



Kuusankosken urheilukenttä täyttää kansainvälistenkin kilpailujen vaatimukset ja on ollut monen kovan kamppailun tapahtumapaikka.



Jenkki Hoskins näyttämässä taitoaan kuusankoskelaisille viime kesänä. Tyylistä ei ole tietoa, mutta pituutta tuli yli 7 m.



Bob Richards lennokkaan heilahduksensa loppuvaiheissa. Käsiveto ei ala, ennenkuin jalat ovat nousseet melkein pystyyn.

Kielteisiä kokemuksia ei kuitenkaan voida aivan kokonaan välttää. Kilpailu ei tarjoa samanlaisia mahdollisuuksia kaikille, koska kilpailijan asunnon paikalla on merkitystä matkan pituuteen nähden. Jos ympäristö tarjoaa mahdollisuuksia sijoittaa kohteita joka puolelle paikkakuntaa, ei mainitulla seikalla ole sanottavasti merkitystä. Kuitenkin kohteiden laatu on hyvin määräävä, samoin maasto, jonka kautta kohteeseen mennään. Jos kohteena on esim. hiihtomaja, on se luonnollisesti suositumpi kuin laatikko puun kyljessä.

Kilpailussa on myöskin aina vilpin mahdollisuus. Varsinaisia majoja ei ole mahdollisuus saada kuin muutama ja niinpä laatikkosysteemiin on pakko usein turvautua. Ihmeellisen vähän on väärinkäyttöä kuitenkin todettu, johtuen tämä lähinnä siitä, että kilpailijat valvovat toinen toistaan. Maanomistajien taholta on myöskin joskus kuultu moitteita viljapeltojen ylittämistä yms.

Kilpailun propaganda-arvo on pienempi kuin aikaisemmin järjestettyjen suurten massakilpailujen, mutta toisaalta puhutaan "kansan suussa" harrastuskilpailuista enemmän ja pitemmän aikaa.

Harrastuskilpailujen läpivieminen ei ole niinkään yksinkertainen asia järjestäjien kannalta. Se vaatii pitkäaikaisen ennakkovalmistelun ja jatkuvaa tarkkailua sekä huolehtimista koko kilpailujen ajan. Myöskin jälkityö vie usein kuukausia, ja varsinkin korttien tarkastukset ja vertailut kohdevihkoihin ovat aikaa vieviä.

Saadut kokemukset ovat osoittaneet, että propagandalla on kilpailun onnistumiseen nähden tavaton merkitys. Harrastuskilpailut ovat kilpailumuotona siksi uusia, että ne kaipaavat paljon mainontaa, ei ainoastaan ennen kilpailua, vaan sen aikana ja sen jälkeenkin.

Luettelomaisesti voimme mainita muutamia mainos-
tuseinoja, joita Kuusankoskella on käytetty:

Kiertokirjeet osastoille.

Sanomalehtimainostus.

Pylväsmainostus.

Valokuvamainostus.

Lappumainostus.

"Postimerkki"-mainostus.

Diapositiivien käyttö.

Viittamainostus reiteillä.

Urheiluyhdysmiesten henkilökohtainen mainostus.

Varsin tulokselliseksi ovat osoittautuneet valokuva-
mainostus ja postimerkkimainostus. Aikaisemmista lomanvietoista on otettu valokuvia, jotka on suurennettu n. 40×60 sm:n kokoisiksi ja muodostettu yhte-
näisiksi tauluiksi, joita on sijoitettu eri puolille tehta-
taita. Diapositiivien käyttö on vaikeutunut, koska monet elokuvateatterit ovat siirtyneet kokonaan lyhyt-
kuvien kannalle, eivätkä omista enää diapositiivien
näyttämiseen tarvittavia kohteita.

Kiertokirjeissä on väri vaihtelu hyvin tärkeätä ja myöskin se, että jatkuvasti niiden välityksellä tiedoitetaan kilpailun kulusta ja kehityksestä.

Olemme edellä olevassa hajahavaintoina tutustuneet Kymin Osakeyhtiön piirissä ja erikoisesti Kuu-

sankoskella järjestettäviin harrastuskilpailuihin. Kuitenkin sisältyy liikuntatoimintaan paljon muutakin urheilua, josta on vielä syytä mainita.

Kuusankoskella aloitettiin varmaankin melkein ensimmäisenä osastojen väliset lentopallokilpailut. Heti sotien jälkeen ryhdyttiin itse valmistamaan pressukankaasta palloja, joita sitten läiskittiin päivästä toiseen ja vuodesta vuoteen ulkona ja sisällä. Ensimmäisellä kerralla oli mukana jo 28 joukkuetta. Nykyisin on lentopalloilu kehittynyt niin pitkälle, että esim. viime kesänä ratkaistiin tässä muodossa mieskohtainenkin mestaruus!

Varsinaisia mestaruuskilpailuja järjestetään talvela hiihdossa, kesällä yleisurheilussa ja jalkapallossa sekä syksyllä suunnistamisessa. Kaikki muu urheilutoiminta kytkeytyy harrastuskilpailuihin.

Kurssitoiminnasta vielä sananen, sillä tämän avulla on moni urheilumuoto herätetty henkiin ja sitä edistetty. Kurssitoiminta on suuresti riippuvainen seurojen urheilutoiminnan kehityksestä, ja ohjaustoimintaa järjestetään erikoisesti niissä muodoissa, jotka seurojen kannalta ovat huonosti hoidetut tai muuten kaipaavat lisäsysäystä. Siten on kursseja pidetty esim. pujottelussa, telinevoimistelussa, koripallossa, naisten pesäpallossa, lentopallossa ym. Tässä kaikessa on kiinnitetty erikoista huomiota johtajakoulutukseen. Tyttöjen ja poikien yhteinen urheiluleiri kuuluu jokavuotiseen ohjelmaan.

Kaiken edellä sanotun perusteella voimme todeta, että harrastuskilpailut muodostavat pääosan tehtaan liikuntatoiminnasta. Muut mestaruuskilpailut ja näitä vastaavat ovat vain lyhytaikaisia kilpailuja, mutta, kuten sanottu, harrastuskilpailujen 5 kk:n kilpailuajaka puhuu puolestaan. Kaikkea toimintaa valvoo tehtaan oma työpaikkaurheilutoimikunta (TyPu), jonka jäsenet samalla ovat seurojen edustajia, joten tässä suhteessa ei pääse syntymään ristiriitoja.

Joitakin vuosia sitten oli keskustelua mahdollisen oman urheiluseuran perustamisesta, mutta niin kauan kuin maassa on olemassa nykyinen liittojako, ei mainitunlainen toimenpide voi tulla kysymykseen.

Kansanurheilun huomattavana voimana on maassamme työpaikkaurheilu. Teollisuuslaitosten suorittamat toimenpiteet työpaikkaurheilun ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi ovat suuresti vaikuttaneet koko maamme edustusurheilun laajenemiseen ja voimistumiseen. Vaikkakin toiminta nykyisin suuntautuu voimaperäisesti suurten joukkojen mukaan saamiseksi, on sillä kuitenkin se merkitys, että monet "piilevät kyvyt" saadaan mahdollisimman vaivattoman ja vähän rasittavan liikuntamuodon avulla esille ja siten saattaa mukaan tulo olla alaportaana tuleville suurillekin urheiluteoille.

Vähäksi ei ole arvioitava teollisuusurheilun tuomaa hyötyä työntekijöiden työtehoa ajatellen. Päivästä toiseen jatkuva, usein hyvinkin yksitoikkoinen työ tuntuu raskaalta ja ikävältä, ellei välipaloina ole virkistävää liikuntaa, sellaista toimintaa, joka ei muodostu liian rasittavaksi, mutta tarjoaa harjoittajalleen tarpeellista tyydytystä sekä henkisessä että fyysisessä mielessä. Hauskojen liikuntatilaisuuksien tuoma

virkistys uusien keskusteluaiheiden muodossa, ruumiillisen hyvinvoinnin tunteena, hyväntuulisuutena jne. ovat kaikki tekijöitä, joiden merkitystä ei pidä aliarvioida. Liikunnan avulla hankittu yleiskunto suojaa paremmin monilta työtapaturmiltakin ja auttaa kestäämään kovia kolauksia. Kuusankosken tehtailla viime talvena järjestetyt urheilufysiologiset kokeet todistavat myöskin omalta osaltaan liikunnan tuoman hyödyn erikoisesti sydämeen ja verenkiertoelimiin nähden. Hyvin johdettu ja järkipäisellä tavalla hoidettu, virkistystä ja vaihtelua tuova liikuntatoiminta on kallisarvoinen tekijä ja tarpeellinen osa teollisuuden suuressa koneistossa.



Metsäurheilun lumoissa suunnistajat suuntimassa ja valitsemassa reittejään. Lyhin tie ei aina ole paras.

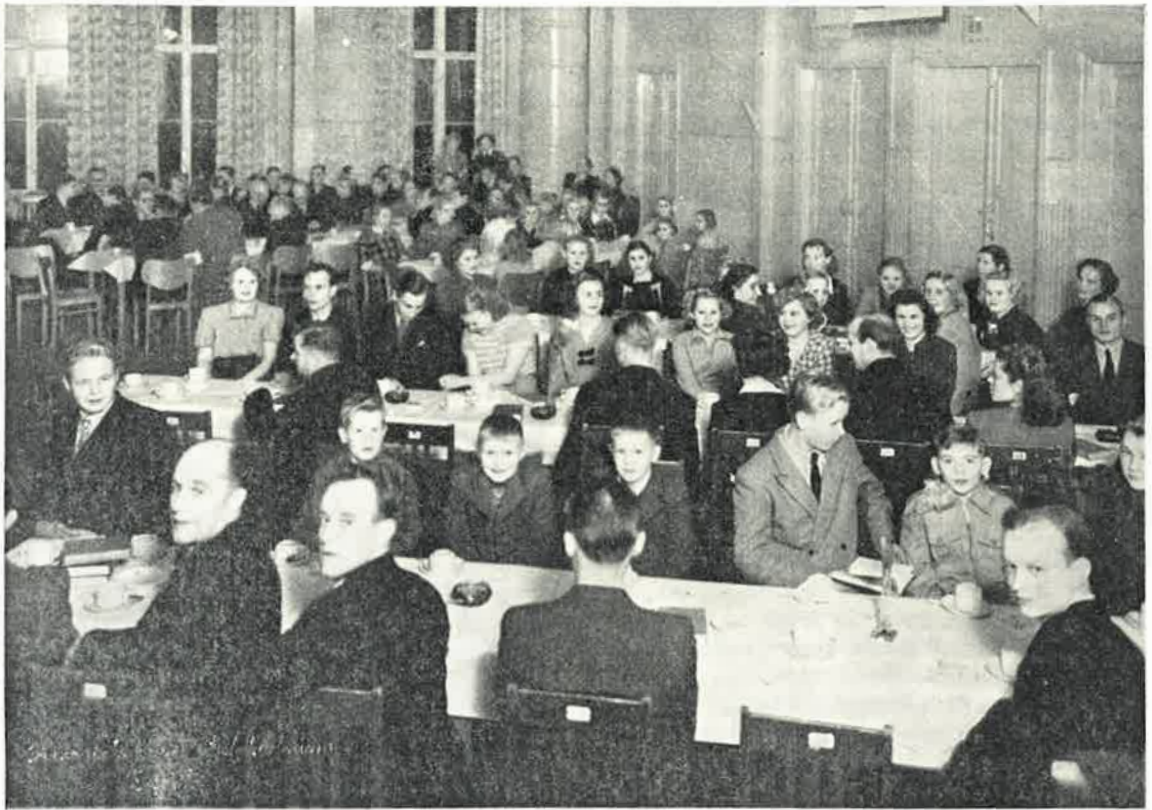


Urheilumatkoja tehdään joskus näinkin mukavasti. Kuusankosken tehtaan jalkapallojoukkue matkalla Hallaan.

Viisasten sydän on murhehuoneessa ja tyhmin sydän ilohuoneessa.

R a a m a t t u.

Minun suruni on minun ritarilinnani. Se on kuin kotkanpesä korkealla vuorenhuipulla — pilvien ympäröimänä. Kukaan ei voi sitä vallata.



KYMIN-KUUSANKOSKEN TEHTAITTEN *kesäurheilukauden päättäjäisjuhla*

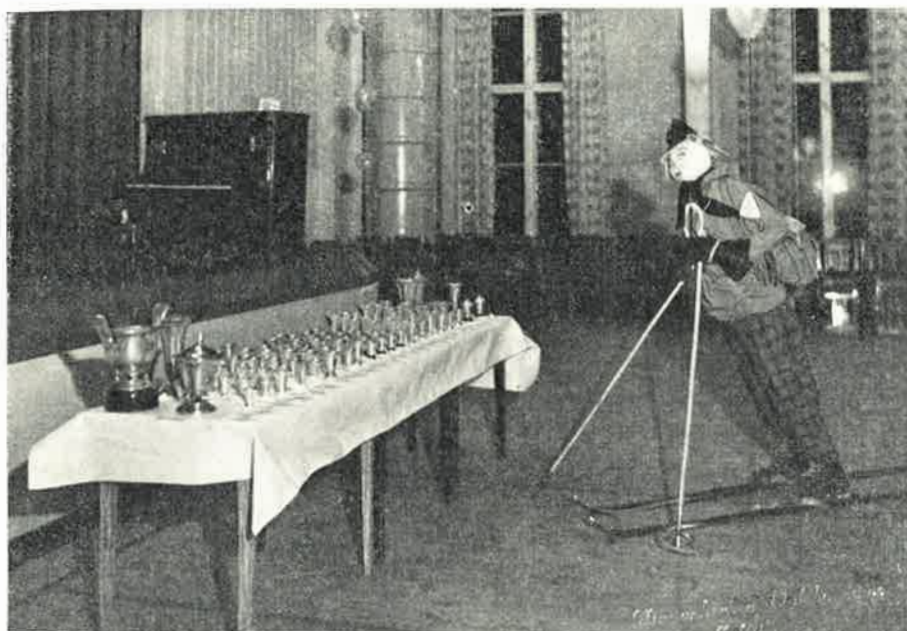
pidettiin marraskuun 7 p:nä Kuusankosken Seuratallossa. Ohjelmasta ja järjestelystä vastasi tällä kertaa konttori saaden siitä noin 200-päisen osanottajajoukon täyden tunnustuksen osakseen.

Rva Vieno Okan soitettua pari harmonikkasooloa piti tuomari Aunis K. Kantonen tervehdyspuheen korostaen siinä liikunnan merkitystä ja sen levittämisen tärkeyttä mahdollisimman laajoihin piireihin. Neitien Elli Kilpiän, Raili Eskolan ja Seija Julkusen esittettyä laulua insinööri B. C. Norrgårdin huolehtiessä säestyksestä, lausui nti Oili Järvinen runon. Liikuntaneuvoja Raine Valleala loi katsauksen päättyneeseen kilpailukauteen mainiten m.m., että pääpaino on pantu harrastuskilpailuihin, joihin osanotto on huomattavasti lisääntynyt. Vuosi on kokonaisuutena ollut sikäli erikoinen, että nyt ensimmäisen kerran vietiin harrastuskilpailut läpi 3-linjaisena. Kesä kautena osallistui eri kilpailuihin yhteensä 1.174 henkilöä, vastaavan luvun ollessa viime vuonna 1.034. Urheilukentän ja luistinradan käytöstä on pidetty tilastoa, jonka mukaan luistinradalla kävi viime talvena kaikkiaan 20.510 henkeä eli keskimäärin 341 päivää kohti. Urheilukentällä kävi viiden kuukauden aikana 29.965 henkeä eli päivää kohti keskimäärin 196. Luvut puhuvat selvää kieltä mainittujen urheilupaikkojen tarpeellisuudesta.

Kahvitarjoilun aikana ja jälkeen harrastettiin joukolla liikuntaa tanssin muodossa orkesterin pitäessä huolta tahdista. Lisäksi oli ohjelmassa mielenkiintoinen kuva-arvoituskilpailu, teknikko Heikki Vesasen lystikkäitä pikkujuttuja, tyttöjen ryhmälaulua ja ins. Norrgårdin pianosooloja, jota paitsi orkesteri soitteli myös konserttikappaleita. Illan päätapahtuma oli kuitenkin palkintojen jako, jonka suorittivat sos.-pääll. Launikari ja liik.-neuvoja Valleala. Palkintoja olikin valtaisa määrä, lähes 300 kappaletta! Niitä ja samassa yhteydessä jaettuja kankaisia hihamerkkejä saivat eri kilpailuista seuraavat osanottajat.

Kävelyharrastuskilpailu keväällä. Osanottajia 479. Naiset: 1) Laila Laaksonen, saha 856 km; 2) Hilda Toivonen, spriit. 796 km; 3) Annikki Aranko, saha 770 km; 4) Anna-Liisa Tuukkanen, Kuu.Pap. 677 km; 5) Ulla Laurila, kontt. 636,5 km. — Miehet: 1) Kyösti Ekroos, laborat. 910 km; 2) Hugo Hänninen, sähköos. 854 km; 3) Erkki Timonen, rak.os. 747 km; 4) Väinö Lehtinen, korj.paja 721,5 km; 5) Hjalmar Lahtinen, puuhiomo 717 km.

Lentopallo-ottelut keväällä: A-sarja: voittaja Korjauspaja I (Ollila, Andersson, Aro, Mattila, Myyrä, Sularanta). — B-sarja: Piirustuskonttori (Vesanen, Rämä, Vahter, Vallen, Flöjt, Tommola). — C-sarja: Sosiaaliosasto (Kyllönen, Iivanainen, Lahtinen, Kan-



Ensi lumen houkuttelemana on hiihtoharrastuskilpailun innokkain osanottaja saapunut ihailemaan kesäkauden palkintopöytää. "Pitänee ensi talvena yrittää, että pääsee osille!"

tonen, Högström, Valleala). — Naiset: Kauppa Oy. (Henttu, Tuukkanen, Poikala, Kontula). — Mieskohdainen kilpailu: 1) Tapio Liljanheimo, Kuu.Pap; 2) PaaVo Salama, Kuu.Pap; 3) U. Aronen, Kuu.Pap.

Uintiharrastuskilpailu. Osanottajia 247. — Naiset: 1) Aira Nikula, Ky.Sell., 8.800 m., 2) Anna-Liisa Tuukkanen, Kuu.pap., 8.000 m., 3) Ritva-Liisa Kosonen, korj.p., 7.800 m., 4) Eini Oksanen, Kauppa Oy., 7.200 m., 5) Eva Suursalmi, kontt., 6.000 m. — Miehet: 1) Veikko Kukkanen, korj.p., 9.000 m., Viljo Pihlgren, korj.p., 9.000 m., Aarno Nora, höyryos., 9.000 m., PaaVo Mouhu, korj.p., 9.000 m., Pentti Pitkänen, kontt., 9.000 m. — Tytöt: 1) Ritva Suuronen, tal.os., 9.000 m., 2) Sirkka Pitkänen, kontt., 8.000 m., 3) Oili Pula, Kuu.pap., 6.400 m., 4) Marjatta Väärälä, Ky.Sell., 5.600 m., 5) Kaija Avikainen, tal.os., 5.200 m. — Pojat: 1) Toivo Tolvanen, sähköos., 9.000 m., 2) Alpo Laaksonen, rak.os., 8.900 m., 3) Leo Kosonen, Ky.pap., 7.200 m., 4) Reijo Laurell, tal.os., 6.000 m., 5) Markku Tuviala, rak.os., 5.650 m.

Yleisurheilumestaruuskilpailut 15. 8. 100 m: 1) E. Niemi, korj.p., 11,8; 2) V. Peltola, Ky.Sell., 11,9; 3) P. Koste, Ky.pap., 12,0. — **400 m:** 1) J. Harlin, tal.os., 53,6; 2) V. Peltola, Ky.Sell., 55,4; 3) V. Pekkola, Ky.pap., 63,4. — **3.000 m:** 1) T. Levänen, rak.os., 8,57,4; 2) V. Silonummi, rak.os., 10,01,8; 3) E. Pörsti, rak.os., 10,18,0. — **4x100 m. viesti:** 1) Korjauspaja (Kivinen, Kollanus, Heikkilä, Niemi) 48,0. — **Pituus:** 1) E. Niemi, korj.p., 648; 2) M. Lampinen, Ky.pap., 646; 3) R. Kivinen, korj.p., 588. — **Korkeus:** 1) K. Simonen, korj.p., 170; 2) R. Aro, korj.p., 170; 3) P. Salama, Kuu.pap., 165. — **Kuula:** 1) R. Jokinen, Ky. Sell., 11,95; 2) J. Myyrä, tal.os., 11,42; 3) E. Heikkinen, tal.os., 10,30. — **Keihäs:** 1) V. Pesu, korj.p., 56,40; 2) E. Vainio, korj.p., 50,82; 3) E. Heikkinen, tal.os. 47,91.

Naiset, 100 m: 1) I. Laitinen, Kauppa Oy., 13,6; 2) K. Lagman, Ky.pap., 14,8; 3) E. Oksanen, Kauppa Oy., 15,5. — **Pituus:** 1) I. Laitinen, Kauppa Oy., 476; 2) E. Oksanen, Kauppa Oy., 423; 3) A. Lahtinen, kontt. 369.

Ikämiesten 3-ottelu: 1) H. Vesanen, kontt., 1.123 p., 2) T. Laurell, tal.os., 993; 3) S. Korsberg, rak.os., 886 p., 4) Hj. Lahtinen, puuhiomo, 493 p., 5) E. Mustonen, tal.os., 388 pistettä.

Suunnistamismestaruuskilpailut 8. 10. Yl. sarja: 1) K. Luode, korj.p., 1.26,35; 2) V. Saarinen, Ky.pap., 1.32,34; 3) V. Kukkanen, korj.p., 1.35,18. — **35-vuotiaat:** 1) T. Tuominen, rak.os., 1.36,09; 2) U. Kantola, kontt., 3.27,50. — **43-vuotiaat:** 1) Hj. Lahtinen, puuhiomo, 1.36,45; 2) V. Liikkanen, Kuu.pap., 1.41,05. — **Nuoret:** 1) H. Paananen, rak.os., 1.11,24; 2) Bror Perälä, korj.p., 1.25,50; 3) Börje Perälä, korj.p., 1.44,03. — **Naiset:** 1) A. Lahtinen, kontt. 2.42,30.

Vuoden 1950 paras miesurheilija: Hjalmar Laitinen, puuhiomo (harrastushiihdossa 15., harrastuskävelyssä 5., ikämiesten 3-ottelussa 4. ja yli-ikämiesten suunnistamisessa 1). — **Paras naisurheilija:** Anna-Liisa Tuukkanen, Kuu.pap. (harrastushiihdossa 1., harrastuskävelyssä 4. ja harrastusuinnissa 2).

Kangasmerkit: Naiset: Aira Nikula, Ky.Sell., Ritva-Liisa Kosonen, korj.p., Eva Suursalmi, kontt., Eeva Niemi, korj.p., Sirkka-Liisa Laine, rak.os., Liisa Henttu, Kuu.pap., Maija-Liisa Puhjo, kontt., Vieno Toivonen, Ky.Sell., Elli Tuukkanen, tal.os., Terttu Kyöperi, Kuu.pap., Ritva Vilenius, kontt., Marja Kari, ulkotyöos., Kaija Tuominen, rak.os., Pirkko Nygren, sähköos., Maija-Leena Karhu, Ky.Sell., Eila Rokka, Kauppa Oy., Terttu Tuukkanen, Kauppa Oy., Sinikka Mäkinen, sähköos., Anneli Vuorela, rak.os., Pirkko Riihiäho, kontt. — **Palveluksessa olevien vaimot:** Mirja Salminen, Kuu.pap., Ida Laurell, talousos., Anna Sinisalo,

rak.os., Taimi Vainio, sähköos. — Miehet: Veikko Kukkanen, korj.p., Torsten Nylund, kontt., Timo Kuusisto, Kauppa Oy., Viljo Pihlgren, korj.p., Aarno Nörrä, höyryos., Paavo Mouhu, korj.p., Pentti Pitkänen, kontt., Pertti Lehtinen, korj.p., Vilho Kosonen, Ky.pap., Toivo Paljakka, höyryos., Jouko Pentikäinen, Ky.pap., Voitto Pesu, korj.p., Aimo Smed, saha, Yrjö Rajala, Ky.Sell., Teuvo Rämä, korj.p., Karl Fredriksson, ulkotyö, Ossi Haajanen, Ky.pap., Onni Pesu, Ky.pap., Eero Lahtinen, Ky.Sell., Ensio Myyrä, korj.p., U. R. Saloranta, rak.os., Väinö Pesu, korj.p., Pauli Brofeldt, höyryos., Mikko Kuusisto, Ky.pap., Into Suominen, Kuu.pap., Mauno Ahó, Ky.pap., Eino Heikkinen, talousos., Paavo Salama, Kuu.pap., Kauko Haimi, rak.os., Aake Majander, kloorit., Ensio Raatikainen, korj.p., Tauno Vähänen, Ky.pap., Oiva Backman, Kuu.pap., Veikko Salo, Kuu.pap., Pentti Laakso, korj.p., Paavo Mäkinen, sähköos., Kalevi Luode, korj.p., Toivo Vainio, sähköos. — Tytöt: Ritva Suuronen, talousos., Sirkka Pitkänen, kontt., Inga Fredriksson, kontt., Oili Pulsa, Kuu.pap., Marjatta Väärälä, Ky.Sell., Kaija Avikainen, talousos., Sirpa Tuukkanen, talousos., Nilla Petsalo, kontt., Tellervo Pöyry, Kuu.pap., Maritta Ruusunen, rak.os., Eva Willman, kontt., Anneli Rantanen, sähköos., Aila Hakalainen, Ky.pap., Tuula Willman, kontt., Anja Tillanen, talousos. — Pojat: Toiva Tolvanen, sähköos., Alpo Laaksonen, rak.os., Leo Kosonen, Ky.pap., Reijo Laurell, talousos., Markku Tuviala, rak.os., Ari Laine, puuhiomo, Seppo Varis, kontt., Rainer Jokimäki, Ky.pap., Teuvo Nikkinen, talousos., Jori Landen, ulkotyöos., Raimo Lehtinen, korj.p., Ismo Kajander, Ky.pap., Pertti Perälä, Ky.Sell., Risto Varis, konttori.

Lisäksi jaettiin erinäisiä kiertopalkintoja. Kun aikaisempina vuosina järjestetyistä osastojen välisistä massakilpailuista hiihdossa on luovuttu harrastuskilpailujen linjalle siirtymisen takia, on niistä jäänyt sellaisia kiertopalkintoja, joista ei harrastuskilpailuissa kilpailla. Ne luovutettiin nyt omiksi sellaisille osastoille, joilla niihin oli eniten kiinnityksiä. Näin joutui kuntoisuuskiertopalkinto Kymin Selluloosatehtaalalle, jolla oli siihen 3 kiinnitystä, naisten kiertopalkinto Kuusankosken Paperitehtaalalle samoin kolmella kiinnityksellä ja Kymin Oy:n kiertopalkinto Kymin Selluloosatehtaalalle kahdella kiinnityksellä. Edelleen kilpailtavina olevista kiertopalkinnoista siirrettiin prosenttikiertopalkinto hiihdossa hiihtoharrastuskilpailuun ja sai sen vuodeksi haltuunsa Kauppa Oy. Suurten osastojen välisen kiertopalkinnon uinnissa sai Sähköosasto ja pienten osastojen välisen kiertopalkinnon Kauppa Oy. Kymi-yhtymän kesäseurustuskilpailuissa Ky.-Kuu. tehtaitten voittama kiertopalkinto annettiin Kymin Korjauspajan haltuun, koska sieltä oli mainituissa kilpailuissa eniten osanottajia.

*Toivo, niin petollinen kuin se lieneekin, ainakin kuljettaa meidät miellyttävää tietä elämän loppuun.
La Rochefoucauld.*

Luottamus herättää luottamus.

John Lyly.

KYMENLAAKSON TEOLLISUUS- JA LIIKELAITOSTEN

sekä varuskuntien väliset suunnistamiskilpailut

pidettiin Sunila Oy:n järjestäminä 1. 10. 1950 Heinlahden maastossa. Kilpailuradat oli suunnitellut liik. neuvoja Veikko Kaukinen.

Kymin Oy:n varsinaisten tehtaitten edustajien sijoitukset jäivät tälläkin kertaa varsin vaatimattomiksi. Sen sijaan kirjapaino kunnostautui valtaamalla jopa kaksi ensi sijaa, joista toisen D- ja toisen K-sarjassa. Parhaat tulokset:

A-sarja: 1) H. Hasu, Kouv. Varuskunta, 1.32.09, 2) E. Tilli, Tampella, Inkeroinen, 1.39.35, 3) V. Ikonen, Sunila Oy., 1.41.18, 4) H. Lann, Ups.koulu, Hamina, 1.42.51, 5) O. Kuokka, A. Ahlström Oy., Karhula, 1.43.39, 19) K. Luode, Kymin Oy., Kuusankoski, 2.10.25, 33) V. Saarinen, s:n, 2.56.28.

C-sarja: 1) M. Saarenpää, Kotkan Poliisilaitos, 1.21.36, 2) V. Porvari, s:n, 1.24.38, 3) V. Miettinen, Kymin Oy., Voikka, 1.31.25, 4) E. Mäkelä, Yhtyneet Paperitehtaat, Myllykoski, 1.33.39, 5) J. Kamppi, Kouvola Varusk., 1.34.41, 25) M. Pirinen, Kymin Oy., Voikka, 2.44.26.

D-sarja: 1) V. Johansson, Kymin Oy., Kouvola Kirja- ja Kivipaino, 1.31.13, 2) V. Mäkelä, Tampella, Inkeroinen, 1.41.18, 3) O. Salomaa, Enso-Gutzeit Oy., Kotka, 1.49.34, 4) M. Tuominen, Sunila Oy., 1.53.42, 5) U. Aarnio, Yhtyneet Paperitehtaat, Myllykoski, 2.03.39.

K-sarja: 1) Anna-Liisa Valve, Kymin Oy., Kouvola Kirja- ja Kivipaino, 1.33.51, 2) T. Martikainen, A. Ahlström Oy., Karhula, 1.36.58, 3) Kaija Forssell, Kymin Oy., Kouvola Kirja- ja Kivipaino, 1.41.16, 4) Salme Soikkonen, Yhtyneet Paperitehtaat, Myllykoski, 1.43.00, 5) Eeva-Liisa Muhonen, s:n, 1.46.04, 9) Hilikka Kuusela, Kymin Oy., Voikka, 2.40.55.

G-sarja: 1) V. Alastalo, Yhtyneet Paperitehtaat, Myllykoski, 1.01.48, 2) M. Huuhka, Ol. Liitto, Kotka, 1.07.55, 4) A. Viitanen, Yhtyneet Paperitehtaat, Myllykoski, 1.09.13, 5) Rauno Korjala, Kymin Oy., Kuusankoski, 1.09.31, 7) Antero Taskinen, Kymin Oy., Voikka 1.12.08, 8) Bror Perälä, Kymin Oy., Kuusankoski, 1.17.27, 12) Raimo Miettinen, Kymin Oy., Voikka, 1.24.54, 18) H. Paananen, Kymin Oy., Kuusankoski, 1.31.19, 19) Pertti Värjä, Kymin Oy., Voikka, 1.32.43, 20) E. Erkinharju, Kymin Oy., Kuusankoski, 1.34.07, 26) Börje Perälä, s:n 2.26.05.

Joukkuetulokset A-, C- ja D-sarjoissa: 1) Sunila Osakeyhtiö 19.43.10, 2) A. Ahlström Oy., Karhulan tehtaat, 20.44.12, 3) Kotkan Poliisilaitos, 22.14.59, 4) Kouvola Varuskunta 23.33.44.

Joukkuetulokset K- ja G-sarjoissa: 1) A. Ahlström Oy., Karhulan tehtaat, 7.08.53, 2) Tampella, Inkeroinen, 7.26.31, 3) Sunila Osakeyhtiö, 7.54.23, 4) Kymin Oy., Kuusankoski, 7.58.29, 5) Yhtyneet Paperitehtaat Oy., Myllykoski, 8.09.27.

KANSIKUVAKILPAILUMME

ratkaistu myös maalauksien osalta.

Viime kesänä julistamaamme kansikuvakilpailuun, joka päättyi elokuun 31 p:nä, ei määräjän kuluessa saapunut maalauksia siinä määrin, että kilpailu niiden osalta olisi voitu ratkaista samalla kertaa kuin valokuvien osalta, joten kilpailuaikaa maalauksiin nähden pidennettiin marraskuun 15 päivään. Vasta muutamaa päivää ennen kilpailun päättymistä alkoi luonnoksia runsaammin saapua toimitukselle, ja kun kilpailuaika oli mennyt umpeen, todettiin, että niitä oli kertynyt kaikkiaan 44 kappaletta. Useimmat niistä olivat kuitenkin jäljennöksiä tutuista postikorttiaiheista, joten ne eivät olleet julkaisukelpoisia eivätkä voineet tulla palkituiksi enempää kuin lunastetuksi-kaan. Oli joukossa kuitenkin sen verran laatuunkäyppiäkin luonnoksia, että palkintolautakunta katsoi aiheelliseksi jakaa palkinnot sillä tavoin kuin oli luvattukin. Palkinnot jakaantuivat seuraavasti:

I palkinto 4.000 mk nimimerkille "Ennen ja nyt".

II palkinto 3.000 mk nimimerkille "Matruusi".

III palkinto 2.000 mk nimimerkille "Tooni".

Lisäksi päätettiin 1.500 markan hinnasta lunastaa nimimerkki "Neva" maalaus.

Kun sitten kilpailijoiden oikeat nimet sisäläneet kirjekuoret avattiin, niin kävi selville, että nimimerkki "Ennen ja nyt" oli Osmo Valtonen Voikkaalta, nimimerkki "Matruusi" Heli Kyllösen, samoin Voikkaalta, nimimerkki "Tooni" Toivo Ekholmin Kuusankoskelta ja nimimerkki "Neva" Kaarlo Huhtasen, myös Kuusankoskelta.

Osmo Valtonen sai I palkinnon kahdesta maalauksesta, joiden aiheet olivat onnistuneesti valitut ja jotka muutenkin täyttivät kilpailuehdot. Kun emme teknillisistä syistä voitenkaan julkaista niistä kumpaakaan vielä tämän vuoden joulunumeromme kansikuvana, niin näemme kansilehtemme koristuksena tällä kertaa Heli Kyllösen II palkinnon voittaneen luonnoksen.

Samalla kun onnittelemme palkinnon saaneita, kiitämme kaikkia kilpailuun osallistuneita asianharrastuksesta.

Toimitus.

Suunnistajat mestaruuksia tavoittelemassa.

Kymin—Kuusankosken tehtaitten suunnistamismestaruuskilpailut pidettiin 8. 10. 50 Rapojärven ja Käyrälammen välisessä maastossa. Osanottajia oli kaikkiaan 17, joista keskeytti 5. Yleisen sarjan osanottajat, 35-vuotiaat ja nuoret kiersivät n. 8 km pituisen radan, muut 6 km:n radan. Edellisillä oli 6 rastia, jälkimmäisillä 4. Rastit olivat helpohkot, joskin outo maasto tuotti monelle töitä aivan tarpeeksi.

Tulokset: Yleinen sarja: 1) Kalevi Luode, Korj.paja, 1.26,35. 2) Veikko Saarinen, Ky Paperi, 1.32,34. 3) Veikko Kukkanen, Korj.paja, 1.35,18. 4) Erkki Sormunen, Sähköos., 2.35,41.

35-vuotiaat: 1) Tauno Tuominen, Rak.os., 1.36,45. 2) Väinö Liikkanen, Metsäos., 1.41,05.

Naiset: 1) Alli Lahtinen, Konttori, 2.42,30.

Nuoret: 1) Hannu Paananen 1.11,24. 2) Bror Perälä, 1.25,50. 3) Börje Perälä, 1.44,08.

Voikaan tehtaan toiset suunnistamismestaruuskilpailut pidettiin lokakuun 8 p:nä Rapojärven maastossa. Kilpailuja suosi kaunis syksyinen sää, mutta tämäkään ei kyennyt houkuttelemaan kilpailijoita runsaammin liikkeelle. Matkaan lähti vain 10 kilpailijaa ja näistäkin 4 joutui keskeyttämään. Tulokset:

Yli 35-vuotiaat, matka 8 km: 1) Vilho Miettinen, Ulkotyö, 1.23,34, 2) Veikko Nurminen, Höyry, 2.38,34. — Yli 43-vuotiaat, matka 6 km: 1) Lauri Liesi, Ulkotyö, 2.04,41. — Naisten sarja, matka 6 km: 1) Hilikka Kuusela, Sos.os., 2.37,37. — Nuorten sarja, matka 8 km: 1) Antero Taskinen, Korj.paja, 1.21,34, 2) Pertti Värjä, Korj.paja, 2.10,20.

OLIMME JÄLLEEN VERLAN URHEILULEIRILLÄ.

Kuten muinakin kesinä, järjestettiin Verlassa viime kesänäkin elokuun 18 ja 22 päivien välisenä aikana Kymin Oy:n Sosiaaliosaston toimesta urheiluleiri kunnan alueella toimivien urheiluseurojen nuorten urheilutoiminnan edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Leiri oli tällä kertaa yhteinen sekä pojille että tytöille ja ennakkoluuloista huolimatta soveltui tämänlaatuisenakin. Monet urheiluriennot pystytettiin järjestämään yhdessä, ja useat leikit ja maastotouhut muodostuivat siten hauskemiksi ja mielenkiintoisemmiksi.

Leirin ohjelma käsitti yleisurheilua, pesäpalloa, jalkapalloa, lentopalloa, maastojuoksua, maastoleikkejä, suunnistamista, uintia ym., vain tärkeimmät mainitaksemme.

Leirin naisjohtajina toimivat voim.op. Toini Iiva-

nainen ja liikuntaneuvoja Hilkka Kuusela sekä poikien puolella liikuntaneuvoja Raine Valleala ja urheiluohjaaja Oiva Rautjärvi. Näiden apuna oli lisäksi tyttö- ja poikaohjaajia.

Kurssilaisia oli kaikkiaan 38 ja oli näillä liikettä sananmukaisesti aamusta iltaan. Lähtiäisjuhlaa vietettiin tavallista juhlallisemmin iltanuotion ääressä ja puoli Verlaa oli riemukasta ohjelmaa seuraamassa.

Opetuksessa käytiin varsinkin yleisurheilun tekniikkapuoli verrattain yksityiskohtaisesti läpi, ja varmasti kaikille mukana olleille jäi selvä käsitys siitä, kuinka kaiken pitäisi sujua.

Ilmat olivat mainiot, verilastaisten emäntien ruoka erinomaista ja tyytyväisiä tuntuivatkin kaikki olevan. Ensi kesänä tapamme jälleen Verlassa!



Verlan pieni urheilukenttä oli urheiluleirin aikana vilkkaassa käytössä.



Tässä tyttöjen pirteä, mutta tällä kertaa kovin juhlallisen näköinen joukko...



"Totti" alias Toini Iivanainen luennoi leirirannan kupeessa voimistelun merkityksestä.



... ja jonon jatkona poikien pitkä rivi poikajohtajat etunenässä.



Leiriläiset kokoontuneina ennen kenttäharjoitusta.



Tässäpä onkin jo päästy tyylin päästä kiinni. Tytöt tarkkailevat sivussa silmä kovana ja odottavat vuoroaan.



Kiekkonheitto on vaikeata, mutta kun oikein kädestä pitäen neuvotaan, kuten Ensio Myyrä tässä tekee, niin varmasti tulokset ajan mittaan näkyvät.



Nyt on jotain ihmeellistä tekeillä. Leiri valmistautuu jännittävään maastoleikkiin. Leikin selostus menossa.



Ei ole helppoa aitajuoksunkaan tekniikka, mutta sujuu se tytöiltäkin helposti, kun opetuksessa edetään vaiheittain.



Siniset ovat jo valmiina ja Oiva Rautjärvi tarkkaa tiukasti "vihollisten" valmisteluja.



Komeasti yli, vaikkei aina niin erikoisen tyylikkäästi. Opettaja, Erkki Pöyhönen, tarkkailee sivusta suoritusta.



Myös sota-asuiset keltaiset alkavat olla valmiina "ampumaan". Lentopalloverkko eroittaa tässä puolueet toisistaan.



Kovalla touhulla valmistaudutaan iltanuotiojuhlaan. Ranta puhdistetaan ja tukit ladotaan istuimiksi.



Kaikki loppuu aikanaan. Kuorma-auto on lastattuna leiritavaroilla ja tällä kertaa myöskin leiriläisillä.

Jospa raotettaisiin hiukan esirippua . . .

Vuolenkoskella uida pulikoitiin vielä syyskuun alkupuolella. Ei kysytty, monikoasteista vesi oli, vaan senkun kiipeiltiin uimakopin katolle ja purluiskis, ukko järveen.

Mitähän vesieläviä siellä lie silloin ollut? Ei sen kummempia kuin harrastusuimareita, joilla on muitakin ihanteita kuin vatsan ja kauneuden palvonta.

Onnetar oli ollut meille suosiollinen. Se oli nostanut 32 arpa, joiden onnellisina omistajina kävi tiemme Vuolenkosken lomakotiin. Meillä oli edessämme viiden vuorokauden lepo arkipäiväisestä työstämme, josta levosta kyllä osaa sellaisessa ympäristössä nauttia. Oli kuin edeltäkäs olisi tarkasti valittu se seurue, jonka yhtenä jäsenenä olin, niin yksimielinen ja toverillinen, niin helposti innostuva se oli. Johtajaksi oli kohtalo osoittanut myös oikean miehen, "Jahven". Hän on mies paikallaan, idearikas ja iloinen poika, jolla on vaikka minkälaisia konsteja saada porukka mukaansa uusiin tempauksiin. Sekin on laskettava kohtalon tilille, että sakkiin olivat mahtuneet sellaiset "monimusikantit" kuin "Farmari" Kalle Ruusunen ja "Kalastusneuvos" Ville Lahti. He pitivät illoin huolen ohjelmasta ja kyllähän sitä näytti piisaavankin. Varmaan lienevät vielä jokaisen suomalaisen mielessä ne hauskat iltahetket, joita siellä istuimme, kuunnellen edellämäinittujen "mestareiden" esityksiä. Aina välillä raikuivat mahtavat suosionosoitukset ja yleisö yhtyi samaan tahtiin ja niin laulettiin "käärissä" ja taputettiin esityksille.

Kerronpa sitten hiukan, mitä muuta me siellä tehtiin. Luulevat muuten "rannalle jääneet", että otimme päivät levon kannalta ja vasta illoin piristyi yhteisiin rientoihin. Tietysti me lepäsimme, mutta teimme sen yöllä, niinkuin tavalliset ihmiset yleensä tekevät, vaikka olimmekin "uimareita". Päivällä meillä oli ohjelmaa niin paljon, ettei uni muistunutkaan mieleen, ei edes ehkä monelle tavaksi tullut "nokkaunikaan". Uimme, urheilimme, retkeilimme, reippailimme, pelasimme seurapelejä ja harrastimme "ynnä muuta". Nuolenheitto oli kai niitä yleisimpiä



Joskus retkillekin johti porukkamme askeleet, käytiin etappeja kohti...



Kokonaista päivää viisi huolettona elettiin, aika linnunsiivin kiisi, päivät uitiin, urheiltiin.

ajankulutustapoja, siinä ei ollut koskaan taukoa. Kaikkein innokkaimmat häärasivät siellä taskulamppujen valossa. Taisipa taulupaha pahasti kärsiä, niin paljon se sai uusia reikiä itseensä. Pöytätennis, "pingis", oli myös jatkuvassa käytössä, siinä vaihtuivat parit tämän tästä, ja ahkerimmat aloittivat pelinsä aamuvarhaisina hetkinä, jolloin kukkokin vielä veteli sikeitä unia. Erikoista pelitaitoa opetti meille "ent. isännöitsijä Make", joka pelitekniikasta päätellen ei menneenä kesänä muuta kai liene tehnytään kuin hakannut palloa.

Saunominen oli myös niitä hauskimpia ohjelmamuotoja. Veden partaalla oleva sauna tarjosi uimareille mitä parhaimman nautinnon. Välillä saunan polttavasta löylystä syysviileän veden syleilyyn, voiko saunalta tämän enempää vaatiakaan. Ei varmasti.

Sitten ne yhteiset illanvietot, jolloin kokoontuttiin lomakodin viihtyisään seurusteluhuoneeseen, ohjelmassa m.m. ratkiriemukkaat leikit pantinlunastuksineen. Eipä liene ollut hauskuudella rajaa, kun jollekulle sattui huvittava kummellus panttiaan lunastaessa. Näiden iltaisten tuokioitten päätteeksi karkeloitiin ja varmaan silloin levysoittajan vieteri valitteli, sen ollessa jatkuvasti kireällä.

Mainitsin jo aikaisemmin, että me retkeilimme. Tähän ohjelmamuotoon tarjoo lomakodin ympäristö mitä parhaimmat mahdollisuudet. Kauniit maisemat ovat sen ympärillä. Eräänä kauniina iltapäivänä suuntasimme kulkumme kuuluisan kosken partaille ja kyllä

vielä vapaana kohiseva koski on näkemisen arvoinen. Uskalsimme kiviä myöten samoilla aivan kuohujen pariin, jossa asetuttiin "potrettiin", ja sitten pikainen tutustuminen pieneen, viimeisiä vetoja vetävään Vuolenkosken vanhaan myllyyn ja sen ympäristöön. Ihailimme vielä tuota luonnon voimaa uhkuvaa koskea sillalta ja suuntasimme kulkumme takaisin lomakotiin. Päivisin kiertelimme kartanon ympäristössä. Kaikkialla, minne vain menimme, oli yhtä kaunista ja osaksi vielä koskematonta luonnon raikasta puhtautta. Eräällä pitimmällä retkellämme kävimme katsomassa Vuolenkosken "Korkeasaarta", lintufarmia, joka sijaitsee kylässä. Seinässä komei kilpi, jossa sa-



Vuolenkosken rantamilla, partaalla veen sinisen...



*"Tukkipoika se lautallansa"
hyräili "Ava" vaan juostessaan.
Saipa nähdä rannalla kansa,
kuinka sitä Suomessa sunnataan.
Vahinko vain, että sattui niin:
hän vaatteet märkinä rantaan ui
ja "kikis"-kengätkin kastui siin.*

nottiin: "Eläimiä näytetään 20:—:lla". Sinne vaan sisälle oli jokaisen päästävä ja kyllähän siellä oli outoja otuksia jos millä mitalla.

Urheiluakaan ei lomalla aivan kokonaan unohdettu. Lentopalloa harrastettiin ahkerasti. Siinä pelattiin otelukin, voikkaalaiset ja yhdistetty Kymin—Kuusankosken joukkue olivat vastakkain. Taitavat voikkaalaiset käyttää kaiken vapaa-aikansa kotikunnaillaan tuon pelin merkeissä, koska korjasivat hyvin pelanneesta vastustajasta sievoisen voiton. Eräs joukkotamme esitti yksinurheilua tukkilautalla. Hyvin se menikin ja hyvä oli lopputulos, sillä kaikilla meillä oli hauskaa, kun kaveri kömpi vedestä valitellen, että "kikis-kengät kastuivat. Vaikka taisipa siinä muut vaatteet liota vielä enemmän kuin kengät.

Eräänä hauskana ja mielenkiintoisena kilpailuna



... nähtiin vedet, mantereet.



*Joskus illan hämärässä
nuolet lensi suhisten.
Niitä siellä heittämässä
porukka oli tyttöjen.*

tulee mieleen se suuri tieto-ottelu, jossa istuivat vastakkain naiset ja miehet. Kyllä siinä päätti vaivattiin moisten kompakysymysten parissa. On tunnus-tettava, että naiset olivat viisaampia, he näet pidättyivät vastaamasta liian helppoihin kysymyksiin, luovuttaen voittamisen ilon miehille.

Tällaisissa puuhissa se uintiharrastuslomalaisten aika kului siellä Vuolenkoskella. Kului liiankin nopeasti, ja niinpä lähtöhetkellä ilmaisikin joku toivomuksen, että meidät kutsuttaisiin pian "kertausharjoituksiin". Olisihan sieltä vielä monta hauskaa juttua kerrottavana, mutta enpä kerrokaan, sillä täytyyhän meillä olla joitain salaperäisiä muistojakin, muutenhan ihmisten mielenkiinto Vuolenkoskea kohtaan koonaan sammuisi.

Lopuksi täytyy vaan todeta, että paikka on mitä ihanin viihtyisine rakennuksineen, hyvine saunoineen ja ennen kaikkea hyvine huolenpitoineen. Haluammekin tässä yhteydessä kiittää kaikkia niitä, jotka olivat myötävaikuttamassa lomamme saantiin. Suuret kiitokset myös lomakodin emäntäväelle hyvästä huolenpidosta.

Toivotaan, että harrastuskilpailut jatkuvat ja osanotto niihin aina vaan kasvaa. Silloin on ehkä suuremmallakin joukolla mahdollisuus kokea niitä elämyksiä, joita meillä on muistoissa jos millä mitalla. Laite-taanpa oikeat voiteet suksien alle ja luisutellaan niillä majalta majalle. Suokoon sitten onnetar jollekulle iloa ja autuutta. Selvähän on, etteivät kaikki pääse mukaan, mutta yritetään kovasti. Ja miehiä ne ovat "rannalle jääneetkin".

"Stiflaaja".

ALOITETOIMINTA



KAIKISTA

KÄYTTÖKELPOISISTA

ALOITTEISTA

PALKKIO



Mikä nimeksi

Voikan tehtaitten keskusruokalalle?

Monet tämän lehden lukijoista tietävät, että Voikan tehtailla on jo jonkin aikaa ollut toiminnessa keskusruokala, joka sekä sisustukseensa että välineistöönnsä nähden täyttää tällaiselle laitokselle asetettavat nykyajan vaatimukset. Lehtemme viime numerossa julkaisiin sarja kuvia tästä ruokalasta, jota väliaikaisesti on nimitetty Kanttiiniksi. Kun sille on nyt saatava oma sopiva nimi, julistamme täten sellaisen keksimiseksi kilpailun, johon kaikki tämän lehden lukijat ovat oikeutetut osallistumaan. Nimen tulee olla joko yksi- tai kaksisanainen, muita ehtoja ei aseteta. Palkinnot ovat ajankohta huomioon ottaen loistavat: yhteensä kilo kahvia, jonka on lahjoittanut Kymintehtaitten Kauppa Oy. Kahvi jaetaan vähintään neljänneskilon erissä riippuen siitä, miten onnistuneita nimiehdotuksia kilpailuun saapuu.

Nimiehdotus kirjoitetaan paperilapulle, johon kilpailuun osallistuva merkitsee myös nimensä ja tarkan osoitteensa. Paperilappu suljetaan kirjekuoreen, joka lähetetään tammikuun 10 päivään mennessä joko Kymin—Kuusankosken tehtaitten tai Voikan tehtaan sosiaaliosastolle. Kirjekuori varustetaan merkinnällä: Nimikilpailu. Sama henkilö saa muuten ehdottaa useampaakin kuin yhtä nimeä. Kilpailun tulos julkaistaan tämän lehden seuraavassa numerossa, mutta jo heti edellä mainitun päivän jälkeen toimitetaan kahvipaketit niiden onnellisille saajille.

Älynystyröitä siis hieromaan, hyvät lukijat, ja runsaasti nimiehdotuksia kilpailuun!

SOSIAALIOSASTOT.

Opettaja: — Millaisia ihmisiä sanotaan teeskentelijöiksi?

Kalle: — Sellaisia lapsia, jotka tulevat hymyillen kouluun.

Tohvelisankarin rouva kutsuilla:

— Ette usko, miten minä kadehdin teitä, herra kenraali! Ajatella, että te saatte komentaa kahtakymmentätuhatta miestä!

Kymin Osakeyhtiön Virkamiesklubi toiminut 40 vuotta.

Marraskuun 19 p:nä tuli kuluneeksi 40 vuotta Kymin Osakeyhtiön Virkamiesklubin perustamisesta. Ansio klubin aikaan saamisesta kuuluu yhtiön silloiselle toimitusjohtajalle, sittemmin vuorineuvos Gösta Serlachiukselle, joka vuoden 1910 alussa järjesti sopivan huoneiston tähän tarkoitukseen ja myös suoranaista rahallista avustusta yhtiöltä. Ajankohta klubin syntymiselle oli monessa suhteessa otollinen. Ensimmäisin juuri niihin aikoihin vapautui kauppias Lindblad hallussa siihen asti ollut rakennus hänen siirrettyään liikkeensä äsken valmistuneeseen, lähellä klubin porttia sijaitsevaan taloon, joka nykyisin on Kymintehtaitten Kauppa Oy:n käytössä, ja toiseksi yhtiössä tapahtuneen uudelleenjärjestelyyn takia oli paikkakunnalle tullut joukko uusia virkamiesperheitä, mikä merkitsi keskinäisen kanssakäymisen vilkastumista sekä virkistys- ja viihdytystoiminnan lisääntymistä. Valmistuksiin klubin perustamiseksi ryhdyttiin innolla ja marraskuun alussa v. 1910 voikin klubin johtokunta asiaan kuuluvien perustamism. kokousten jälkeen lähettää kutsun klubin vihkiäisjuhlaan, joka pidettiin marraskuun 19 p:nä. Tämä päivä on niin muodoin klubin syntymäpäivä. Vihkiäisjuhlaan mennessä olivat vanha puotihuoneisto ja kauppiaan yksityisasunto läpikäyneet tarpeellisen uudistuksen ja muutoksen uuteen tarkoitukseensa. Juhlissa oli väkeä ahdinkoon saakka. M. m. oli yhtiön johtokunta kokonaisuudessaan tilaisuuteen saapunut.

Piano saatiin klubille hankituksi siten, että klubin ensimmäisen klubimestarin, johtaja Julius Polinin aloitteesta perustettiin omalaatuinen "osakeyhtiö", jonka 120 osaketta à 10 mk menivät jo vihkiäisjuhlassa kaupaksi kuin "kuumille kiville", ja noin viikon kuluttua oli klubilla oma piano. Sen jälkeen ryhdyttiin perustamaan kirjastoa, jonka "pohjapääomaksi" monet virkailijaperheet lähettivät kantamuksittain vanhoja romaaneja.

Yhtiön toiminnan laajetessa otettiin sen palvelukseen yhä uusia virkailijoita, sekä perheellisiä että naimattomia. Samassa suhteessa lisääntyi myös klubin jäsenten lukumäärä, niin että vuoden 1916 aikana todettiin klubihuoneisto liian pieneksi, sekä siellä päivittäin ruokailevia naimattomia konttoristeja kuin myös varsinkin klubi-iltojen ja muiden suurempien juhlien viettoa varten. Kauppaneuvos Björkenheim, joka johtaja Serlachiuksen jälkeen oli maaliskuussa 1915 tullut yhtiön toimitusjohtajaksi, hyväksyi v. 1916 klubihuoneiston uudelleen rakentamisen siihen muotoon, mikä sillä nykyisin on. Piirustukset oli laatinut arkkitehti Selim Lindqvist.

Klubin ensimmäiseen johtokuntaan kuuluivat tri E. Therman puheenjohtajana, isännöitsijä H. J. Norrman varapuheenjohtajana, konttoristi Th. Jalander sihteerinä, nti H. Waihoja rahastonhoitajana ja joh-

(Jatk. siv. 37)

Kymintehtaan Verkkopalloseuralla vilkas toimintakausi.

Juniorit kesän komeettolina!

Harvoin on KBLK (Kymintehtaan Verkkopalloseura) toiminut niin vilkkaasti kuin kuluneena kesänä, joten lieneekin syytä luoda katsaus menneeseen ten-niskauteen.

Tarmokkaan talkootyön ansiosta voitiin kentät ottaa käyttöön jo toukokuun ensimmäisinä päivinä. Koska kentät ovat vanhoja ja niiden pintakerros ei enää ole kimmoinen, kesti jonkin aikaa, ennenkuin kentät saatiin täyteen kuntoonsa. Osittain uusittu pintakerros ei myöskään pureutunut niin nopeasti kiinni varsinaiseen peruskerrokseen, mutta korjautui tämä puute ajan mittaan. Yhtiön hyväntahtoisen asennoitumisen ansiosta saatiin jo tenniskauden alussa seurалlemme valmentajaksi tunnettu A-luokan pelaaja Tor Wahl (aikaisemmin Bogdanoff). Herra Wahlin uutteran työn johdosta ovat seuramme junioripelaajat edistyneet huomattavasti, mikä havaittiin SM-juniorikilpailuissa myöhemmin kesällä.

Varsinainen kilpailutoiminta alkoi kesäkuun alussa, jolloin oli seuran kevättarkistuskilpailut. Ennen niitä olivat kuitenkin herrat Wahl ja Berg ottaneet osaa Mikkelin Verkkopalloseuran kansallisiin kilpailuihin ja siellä voittaneet mm. miesten nelinpelissä. Ilahduttavan suuri määrä pelaajia otti osaa kevätkilpailuihin ikäänkuin lupauksena kesän tulevia otte-luita varten. Kesäkuun 11 p:nä vieraili Kyminteh-taalla Karhulan Tennisseura, joka voitettiin kovan ja tasaisen kamppailun jälkeen numeroin 9—8.



Leif Berg vei jälleen miesten mestaruuden ja osoitti kilpailukautena vakuuttavaa kuntoa.

Vuosittain uusiintuva triangeliottelu Varkaus—Mänttä—Kymintehdas pelattiin tällä kertaa Varkau-
dessa. Mänttä voitti triangelimaljan vuodeksi eteen-päin aivan ylivoimaisesti. On syytä mainita, että Mänttä on viime vuonna saanut huomattavaa vahvis-tusta, kun sellaiset huippupelaajat kuin E. Bucht

ja K. E. Krause on kiinnitetty yhtiön palvelukseen. Kymintehtas tuli kuitenkin toiseksi saaden mm. kaksi ensimmäistä palkintoa: naisten kaksinpelin voitti neiti Ahokanta ja sekanelinpelin voittivat rouva v. Graevenitz ja herra Berg.

Heinäkuun 22 ja 23 p:nä suoritettiin ensimmäisen kerran Kymenlaakson piirimestaruuskilpailut Lahden Verkkopalloseuran järjestäminä. Niihin otti osaa Kymintehtaalta neljä miespelaajaa, jotka eivät kuitenkaan kovassa kilpailussa saavuttaneet mainittavia voittoja, sillä kilpailuun osallistuivat m.m. veljekset S. ja E. Karvinen Lappeenrannasta. Samaan aikaan järjestettiin Myllykoskella juniorimestaruuskilpailut, joissa K. Zilliacus voitti miesten kaksinpelin.

Toinen Karhulan ja Kymintehtaan välinen ottelu pelattiin 27. 8. Karhulassa. Karhula voitti tällöin vuorostaan samoin numeroin, 9—8, kuin Kymintehtas alkukesällä. Nytkin olivat ottelut tasaisia ja jännittäviä, niin että lopputulos oli epävarma viimeiseen asti.



"Sampo" Ahokanta, joka selvisi naisten mestariksi, suorittamassa hänelle tyypillistä rystilyöntiä.

Kymintehtaan Verkkopalloseuran mestaruuskilpailut pidettiin 28. 9—3. 10. välisenä aikana. Osanottajia oli runsaasti. Viime vuoden mestarit, neiti Ahokanta ja herra Berg, puolustivat menestyksellisesti kaikkia "titteleitään". Vuoden mestareiksi tulivat seuraavat:

Miesten kaksinpeli A: Leif Berg.

Naisten kaksinpeli: Saima Ahokanta.

Miesten nelinpeli: Mikko Eirto ja Leif Berg.

Sekanelinpeli: Saima Ahokanta ja Leif Berg.

Naisten nelinpeli: Saima Ahokanta ja Majsi Wikman.

Miesten kaksinpeli B: Ossi Sandström (juniori).

Juniorien mestaruuskilpailuissa jakaantuivat mestaruudet seuraavasti:

Miesten kaksinpeli: Konni Zilliacus.

Naisten kaksinpeli: Majsi Wikman.

Sekanelinpeli: Ulla Granlund ja Konni Zilliacus.

3. 9. matkusti Kymintehtaan Verkkopalloseura Lappeenrantaan pelatakseen siellä Kaukaan Tehdasta

vastaan. Ottelut päättyivät Kymintehtaan ylivoimaiseen voittoon 11—0.

Vuositain uusiintuvat Telko-ottelut pelattiin Kymintehtaan kentillä 17. 9. ja kovasti kamppailtuaan Kymintehtas, korvaukseksi viime vuoden häviöstä, voitti numeroin 3—2.

Juniorien SM-kilpailuihin osallistui Kymintehtaalta vahva joukkue hyvällä menestyksellä. Erikoisesti on mainittava Majsi Wikmanin ja Konni Zilliacuksen mainio sijoittautuminen.

Kymintehtaan Verkkopalloseura osallistui myös, kuten viime vuonnakin, "Itämaalja"-kilpailuihin, joita pelattiin eri klubien välillä koko kesän ajan. Näissä kilpailuissa seura pääsi loppuotteluun asti, voitettuaan Loviisan 4—1 sekä Helsingin Verkkopalloseuran ja Joensuun 5—0. Loppuottelussa Varkautta vastaan tuli kuitenkin niukka häviö numeroin 2—3. Herrat Leif Berg ja Konni Zilliacus edustivat seuraa kaikissa näissä otteluissa.

Tenniskauden yhdennellätoista hetkellä, tarkemmin sanottuna 1. 10., vieraili Kymintehtaalla Yhtyneet Paperitehtaat Myllykoskelta. Ottelut päättyivät kotipelaaajien vakuuttavaan voittoon numeroin 6—1.

Sopivaksi lopuksi tenniskaudelle oli 30. 9. seuran mestaruuskilpailujen palkintojenjakotilaisuus.

Seuran puheenjohtajana tänä viikkoa vuotena on toiminut tri Eirto suurella tarmolla ja uhrautuvaisuudella. Seura pyytää tässä yhteydessä kiittää Kymmin Oy:tä sen suuresta myötämielisyydestä seuran toimintaa kohtaan. Tennispelaajat muistelevat mielellään mennyttä pelikautta ja odottavat, mitä seuraava kausi tuo muassaan.

"Yhteispeli".

TAPATURMA

EI AINA OLE SATTUMA—



ALOITETOIMINTA



Urheiluyhdysmiehiä ja -naisia kursseilla Vuolenkoskella.

OSASTOJEN URHEILUTOIMINTA TEHOSTUMASSA.

Kuusankosken tehtaitten urheiluyhdysmiehet peruskursseilla Vuolenkoskella.

Osastojen liikuntatoiminta on ratkaisevasti riippuvainen osaston urheiluyhdysmiesten innostuksesta ja kyvystä saada osastolaiset liikuntatoimintaan mukaan. Tällöin on hyvin tärkeätä, että tehtävään saadaan henkilö, joka on ennen kaikkea innostunut urheiluun.

Osastojen urheiluyhdysmiesverkosto järjestettiin äskettäin kokonaan uudelleen ja tämän järjestelyn mukaisesti toimii eri osastoilla yhteensä 42 yhdyshdysmiestä ja -naista. Koska joukossa on paljon uusia, joilla ei toiminnan laadusta ja laajuudesta juuri ole tietoa, päätettiin toimeenpanna urheiluyhdysmiehiä varten pieni alkeiskurssi Vuolenkoskella, yhtiön omassa lomakodissa.

Suunniteltu kurssi järjestettiin 25.—26. 11. 1950 Vuolenkosken lomakodissa ja kutsuttiin sinne n. 30 urheiluyhdysmiestä. Kurssipaikalle lähdettiin lauantaiamuna klo 8.00 yhtiön linja-autolla.

Perillä lomakodissa suoritettiin kurssin avauksen sos. päällikkö Ake Launikari lausuen osanottajat tervetulleiksi ja selostaen samalla kurssin järjestämistä sekä yleensä tehdasurheilun periaatteita ja suuntaviivoja. Ohjelman mukaisesti kuultiin ensimmäisenä liikuntaneuvoja Raine Vallealan alustus aiheesta "Kymen Osakeyhtiön Kuusankosken tehtaitten liikuntatoiminnan organisatio". Alustaja selosti ensin TyP:n sääntöjä ja toiminnan yleistä kulkua ja syventyi sitten käsittelemään urheiluyhdysmiesverkostoa. Tällöin kuultiin myös, miten vastaavat asiat on järjestetty muissa teollisuuslaitoksissa sekä mitä eri mahdollisuuksia on olemassa nykyisen ver-

koston parantamiseksi. Alustus herätti vilkasta keskustelua, jossa todettiin nykyinen järjestelmä hyväksi, ja mahdollisista parannuksista ja osaston oman sisäisen toiminnan tehostamisesta voivat osastolla toimivat urheiluyhdysmiehet itsenäisesti päättää.

Aamiaisen jälkeen luennoi sos. päällikkö Ake Launikari propagandan historiasta ja periaatteista. Luennoitsija toi esille mm. seuraavia ajatuksia: Kysymykseen, mitä propaganda on, voimme yksinkertaisesti vastata, että se on ajatusten, mielipiteiden ja määrättyjen oppien tarkoituksellista levittämistä. Valitettavasti sanalla propaganda suomalaisten korvissa on huono kaiku ja käsitämmme hyvin usein sanaan sisältyvän määrätyn määrän vilpillisyyttä. Tämä johtunee osittain kansanluonteeseemme liittyvästä epäluuloisuudesta, mutta osittain siihen vaikuttaa myös se, että olemme viimeisten kymmenen vuoden aikana joutuneet sotapropagandan kohteeksi ja valitettavasti sotapropaganda ei yleensä valitse aina sitä mikä on oikein ja totuutta vastaavaa, vaan siinä käytetään paljon vilpillisyyttä tarkoitusten saavuttamiseksi. Propaganda on kuitenkin sellainen apuväline, jonka hyväksikäyttö on otettava huomioon, kun koetamme tehdä työtä urheilun hyväksi. Tällöin on kuitenkin muistettava, että urheilupropagandassa vilpillisyys on kokonaan julistettava pannaan. Puhtaan asian puolesta on tehtävä puhdasta propagandaa. Propaganda ei ole minkään uuden ajan keksintöä, se on ollut olemassa jo ammoisista ajoista saakka. Niinpä monet muinaislöydöt sellaisista muinaisen kulttuurin maista kuin Babylonia, Assyria, Egypti, Rooma ja

Kreikka osoittavat sen ajan ihmisten käyttäneen propagandaa hyväkseen saavuttaakseen tarkoituksensa. Aikojen kuluessa propaganda kehittyi siksi voimatekijäksi, mikä se tänä päivänä on. Varsinaisen syyksyn tälle kehitykselle antoi ensimmäinen maailmansota. Uutistoiminnan, sanomalehdistön, filmin ja radion tavaton edistyminen ovat vaikuttaneet propagandan valtavaan kehitykseen. Urheiluyhdysmiesten tehtävä propagandistina on sikäli vaikeaa, että hänen on lähinnä käytettävä hyväkseen henkilökohtaista puhutun sanan propagandaa, mutta hän voi myös menestyksellä harjoittaa propagandaa urheilun hyväksi esim. piirretyin kuvin t.m.s. keinoin, jotka hän omasta takaa hankkii oman osastonsa piirissä.

Esityksen jälkeen keskusteltiin vilkkaasti erilaisista sellaisista mainostuskeinoista, joita urheiluyhdysmies voi käyttää hyväkseen osastolla toimiessaan.

Kun oli välillä hörpätty iltapäiväkahvit, selosti liikuntaneuvoja Raine Valleala urheiluyhdysmiesten tehtäviä. Esitys jakautui varsinaisesti kolmeen osaan. Ensin käsiteltiin urheiluyhdysmiesten määrän tarpeellisuutta eri osastoilla ja todettiin, että tähän vaikuttaa ennen kaikkea osaston suuruus, työmaiden laajuus sekä onko kyseessä vuorotyöosasto. Hyvä olisi, jos voitaisiin sijoittaa jokaiseen vuoroon oma yhdysmies. Toiminnan edellytyksistä piti puhua yhdysmiesten innostusta tärkeimpänä tekijänä. Edelleen tulee hänen omata tarpeellinen määrä urheilun pohjatietoutta, ja mikäli mahdollista hänelle työnsä puolesta olisi oltava edellytykset tointa tehokkaasti hoitaa. Lisäksi hänen tulee osata käsitellä työtovereita ja omata maltillinen ja asiallinen esiintymistapa. Varsinaiset tehtävät jakoi alustaja kymmeneen kohtaan. Urheiluyhdysmiesten tulee yleisesti huolehtia kaikesta liikuntakasvatustoiminnasta osastollaan. Hän hoitaa urheilullisen kirjeenvaihdon, levittää mainokset, toimii aloitteentekijänä omassa sisäisessä urheilutoiminnassa, saattaa osastolaisten mahdolliset toivomukset ja aloitteet TyPu:n tietoon, suorittaa jatkuvaa henkilökohtaista propagandaa liikunnan hyväksi, neuvottelee osastonsa johtajan kanssa lähinnä joukkourheilua koskevista asioista ja kaiken tämän suorittaa täysin puolueettomasti ja oikeudenmukaisesti.

Osanottajat vaihtoivat vilkkaasti mielipiteitään asiasta ja toivat esille niitä vaikeuksia, joihin yhdysmiehet työssään joutuvat.

Päivällisen jälkeen todettiin lomakodin saunan erinomaisuus ja myöhemmin illalla kokoontuttiin seuraamaan urheiluaiheisia kaitafilmpjesityksiä.

Sunnuntaina aamupäivällä luennoi liik.-neuvoja R. Valleala urheilun fysiologisista vaatimuksista. Liikunta on jatkuvasti kehittyvä muoto ja voidakseen pysyä mukana on syvällisesti perehdyttävä sen sisäiseen olemukseen, syihin ja seurauksiin sekä niiden selvittämiseen. Asioihin perehtymiseksi on tunnettava maailman monimutkaisin koneisto — ihminen, sen eri osat ja niiden toiminta erilaisissa olosuhteissa ja tilanteissa. Jos asioita lähdetään käsittelemään johdonmukaisesti, on tarkasteltava ensin asennoitumistamme jokapäiväiseen elämäntapaan. Millaisia vaatimuksia fysiologisesti meille asetetaan tasapainoisen elämänrytmin saavuttamiseksi? Näistä tekijöistä on

ensimmäisenä mainittava tarpeellinen lepo. Levon ja varsinkin unen tärkeyden ymmärtää jokainen, sillä kulutammehan elämästämme suunnilleen 1/3 nukkumiseen. Luennoitsija selvitteli pääperiaatteita uniky-symyksestä sekä siihen liittyvistä seikoista. Myöskin tupakka ja alkoholi tulivat perusteellisen tutkistelun alaisiksi, joita vielä erinäisin tilastoin yksityiskoh-taisesti ja havainnollisesti selvennettiin. Luennotsija siirtyi tämän jälkeen sovellettuun fysiologiaan selo- taen väsymysilmiöt, hengitystoimintaa ja ruansula- tustapahtumaa. Kuultiin myöskin erilaisia kunnon- tarkkailemistapoja, joita jokainen yksilö voi kotipi- rissäänkin soveltaa käytäntöön. Lopuksi todettiin, et- tä koko elintoiminnan tehokkuus on riippuvainen sii- tä, millä tavoin heikoin elin pystyy toimimaan mää- rätynlaisissa räsitusolanteissa. Täten on ymmärret- tävä koko elintoiminta ja esim. urheilua silmälläpi- täen on erikoisesti kiinnitettävä huomiota niiden elin- ten kehittämiseen, joissa on ilmennyt vajavaisuuksia ja joiden toimintatehokkuuden lisäämisellä on huo- mattava vaikutus kokonaissuoritukseen.

Esitystä seuranneessa keskustelussa syvennyttiin erikoisesti käsittelemään tupakka- ja alkoholikysy- mystä.

Viimeisenä kysymyksenä ins. Nils Alm käsitteli luonneoppia. Hän selosti ensin suomalaisen kansan- luonteen yleispiirteitä ja siirtyi sitten käsittelemään varsinaista luonneoppia sekä ihmisten käsittelyä. Alustus herätti vilkasta keskustelua.

Kurssin päättäjäislausanat lausui sos.-päällikkö Åke Launikari kiittäen osanottajia hyvästä harrastuksesta ja mukanaolosta kursseilla. Päiväkahvin jälkeen osan- ottajat lähtivät autolla kohti Kuusankoskea.

Talven kilpailukalenteri

VOIKAN TEHTAALLA.

Voikan tehtaan sosiaaliosaston toimesta tullaan tal- ven aikana järjestämään mm. seuraavat kilpailut:

Hiihtoharrastuskilpailu järjestetään tammi—maa- liskuun aikana. Osallistumisoikeus on kaikilla teh- taamme palveluksessa olevilla, heidän puolisoillaan sekä heidän 17-vuotiailla tai sitä nuoremmilla lapsil- laan. Palkintoina jaetaan virkistyslomaa sekä arvo- esineitä. Kilpailusta annetaan tarkemmat tiedot myö- hemmin työosastojen välityksellä.

Shakkimestaruuskilpailut järjestetään tammi—hel- mikuun aikana Yrjönojan kerhohuoneustossa keski- viikkoisin klo 18.00—22.00. Ensimmäinen peli-ilta 10. 1. 1951. Kilpailu suoritetaan yksinkertaisena sarjana A- ja B-sarjoissa. Pisteet lasketaan seuraavasti: voit- to 1 piste, tasapeli ½ pist. ja häviö 0 pist. Saman pist- temäärän saavuttaneiden kesken pelataan uusinta- ottelu, mikäli kysymyksessä on palkintosijojen ratkai- seminen. Viidelle parhaalle kummassakin sarjassa ja- taan arvoesinepalkinnot. A-sarjaan kuuluvat seuraav- vat pelaajat: Osmo Kvist, Hemmo Lahti, Väinö Salo- nen, Raimo Puranen, Sture Hansen, Veikko Aranko, Paavo Rinne ja Pentti Parvinen. B-sarjaan ovat oi-

Syksyn pukuompelukurssit Kuusankoskella.

Viime keväänä pidetyt pukuompelukurssit osoittivat jo, että pukuompelua harrastetaan innokkaasti Kymin Oy:n naisväen piirissä. Tämä innostus ei ollut kesän aikana laimentunut, sillä kun sosiaaliosasto taas syksyllä 26. 9.—13. 10. ja 17. 10.—3. 11. järjesti kurssit, oli tulijoita runsaammin kuin voitiin ottaa vastaan. Opettajina toimivat käsityönopettaja, rva Elsa Varhomaa ja rva Helena Alm. Jotta mahdollisimman monet olisivat päässeet mukaan kurseille ja saaneet henkilökohtaista ohjausta niin paljon kuin mahdollista, oli kurssilaiset jaettu neljään ryhmään, 12—15 kuhunkin. Vaikka kukin ryhmä sai ohjausta vain kahden iltana viikossa kolmen viikon aikana, ehti jokainen kurssilainen valmistaa itselleen puvun, puseron tai hameen. Näppärimmät ehdivät tehdä parikin. Kurssien päätteeksi pidettiin mannekiininäytös, jossa kukin esitteli oman pukunsa. Katselija totesi kunnioituksella, etteivät puvut olleet mitään vasta-alkajan yksinkertaisia pumpulipukuja, vaan toinen toistaan tyylikkäämpiä villapukuja, asiallisista ja kauniista arkiasuista hienoihin vierailupukuihin saakka. Muodin linjaakaan ei oltu unohdettu, sillä esityksessä näkyi kapeita hameita ja pingviinihihoja, niinkuin viimeiset muotilehdet määräävät. Nämä ompelukurssit osoittivat taas selvästi, kuinka paljon kauniista ja hyödyllistä harrasteliijaompeleijatkain voivat saada aikaan taitavalla ohjauksella, ja kun sosiaaliosasto taas keväällä järjestää ompelukurssit, ei monen kohdalla tarvitsekaan puhua enää harrasteliijaompeleijasta, vaan näistä uskollisista kurssilaisista kehittyvä väitellen taitavia ammattilaisia.

keutettuja osallistumaan kaikki tehtaamme palveluksessa olevat henkilöt, lukuunottamatta A-sarjan pelaajia. Ilmoittautumiset on lähetettävä urh.-neuvoja O. Rautjärvelle 5. 1. 51 klo 16.00 mennessä.

Pöytätennist kilpailut järjestetään tammi—helmikuun aikana Yrjönojan kerhohuoneustossa, ollen ensimmäinen pelitilaisuus 18. 1. 51. Kilpailut suoritetaan yksinkertaisena sarjana seuraavissa sarjoissa: Sarja A, miesten kaksinpeli; sarja B, naisten kaksinpeli; sarja C, nelinpeli. Kilpailuun saavat osallistua kaikki tehtaamme palveluksessa olevat henkilöt. Nelinpelissä määrätään parit arvonnalla perusteella. Ilmoittautumiset on tehtävä urh.-neuvoja O. Rautjärvelle 12. 1. 51 klo 16.00 mennessä.

Tehtaamme hiihtomestaruuskilpailut pidetään helmikuun aikana. Kilpailusarjat: miehet 15 km ja naiset 5 km.

Kymenlaakson viestinhiihtoon osallistuu tehtaamme yhdellä joukkueella. Kilpailu suoritetaan tällä kertaa matkalla Voikka—Kotka. Kilpailupäivä ilmoitetaan myöhemmin.

Yhtymän hiihtomestaruuskilpailut pidetään Hallassa myöhemmin määrättävänä aikana.



Siivooja Impi Norenius "Maijoineen".

Urhea lammas.

Voikan Talousosaston siivooja Impi Norenius omistaa erikoisen urhean lampaan, joka on melkein "uima-maisteri". "Maija" on nimittäin uinut kaksi eri kertaa Kymijoen poikki pelastaen täten itsensä joutumasta koirien hampaisiin.

Oheisessa kuvassa komea "Maija" tyytyväisenä vielä tyytyväisemmän omistajansa kanssa.

(Jatk. siv. 33)

KYMIN OSAKEYHTIÖN VIRKAMIESKLUBI...

taja J. Polin klubimestarina sekä insin. A. Brejlin ja konttoristi R. Jaatinen muina jäseninä. Nykyisen johtokunnan muodostavat insin. E. Palmgren puheenjohtajana, ostopäällikkö, insin. E. Holm varapuheenjohtajana, nti Solveig Sandström sihteerinä, konttoristi K. V. Rosenback rahastonhoitajana, ekonomi T. Söderström kirjantonhoitajana, ekonomi T. Nylund klubimestarina, tuomari L. Räihä muuna jäsenenä sekä insin. P. O. Rundqvist ja G. Högnäs Voikan virkailijain edustajina, viimeksi mainitun toimiessa myös klubimestarina Voikkaalla.

Mainittakoon, että Voikkaalle valmistui oma klubihuoneisto v. 1916, joka sekin on rakennettu arkkitehti Lindqvistin piirustusten mukaan.

Klubin toiminta on ollut hyvin vilkasta. Vuosittain
(Jatk siv. 57)

KEITTIÖN TYÖVÄLINEET.

Muutamia vuosia sitten nuori perheenemäntä oli iloinen saadessaan jostakin alumiiniromua niin paljon, että voi sillä vaihtaa itselleen kaupasta edes yhden käyttökelpoisen keittoastian. Muutakin keittotyövälineistöä oli silloin vaikea saada. Nykyisin alkavat kauppojen varastot täyttyä ja joissakin lajeissa on jo valitsemisen varaakin. Työvälineitten laatuun ei aina kuitenkaan ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota ja kaupoissa on tarjolla paljon laadultaan heikkoja keittiötyövälineitä. Sen vuoksi on perheenemännän osattava ostoksia suorittaessaan valita oikein, sillä työvälineiden vaikutus työtehoon on huomattava. Tämä on todettu teollisuudessa kauan sitten ja sen piirissä on tehty runsaasti työtä työvälineiden parantamiseksi ja niiden avulla lisätty työtehoa. Samoin on asianlaita kotitaloudessakin, mutta parannusta keittiötyövälineisiin saadaan vain sikäli, kun talousväki itse herää huomaamaan asian tärkeyden ja tekemään työtä sen hyväksi. Monissa maissa, kuten esim. Ruotsissa ja Amerikassa, on kotitaloudellinen tutkimustyö ulotettu jo näillekin aloille. Meillä Suomessa tehdään myös tällaisia tutkimuksia Työtehoseuran toimesta, ja sitä mukaa kuin tutkimukset edistyvät, annetaan niiden tulokset julkisuuteen. Varojen ja raaka-aineen puutteen vuoksi ovat tutkimukset kuitenkin viivästyneet, ja niiden tuloksia odotellessa joumme turvautumaan keittiötyövälineitä hankkiesamme Ruotsin kotitaloudellisen tutkimuslaitoksen tuloksiin ja tietoihin.

Jokainen emäntä hankkii luonnollisesti keittiötyövälineensä työn laadun, talouden suuruuden ja perheen elintason mukaan. Kaikkia välineitä tuskin kukaan voi saada. Silloin on edullisinta ostaa ensin sellaiset työvälineet, joita tarvitaan raskaassa, usein uusiutuvassa tai rasittavan työasennon vaativassa työssä. Kuten suurempi käyttö työvälineellä on, sitä parempaa laatua sen on oltava. On väärää säästämistä valita jokin epämukava työväline sen vuoksi, että se ostaessa on muutamaa kymppiä halvempi. Parempi työteho sekä ajan ja voimien säästö korvaa nopeasti hinnaneron.

Veitset ovat eniten keittiössä käytettyjä pikkuvälineitä. Sen vuoksi niitä on aikojen kuluessa kehittynyt hyvin monia erilaisiin tarkoituksiin sopivia, laadultaan hyvinkin vaihtelevia tyyppejä. Tavallinen leikkuuveitsi on tärkein ja sopii useimpiin keittiössä esiintyviin tehtäviin. Niitä on kahta mallia, leveä- ja kapeateräisiä. Terän pituus on 20—21 sm. Molemmilla on noin 2 sm paksuinen ja 13 sm pituinen, jostakin kovasta puulajista valmistettu kahva. Kiilloitettuja tai petsattuja kahvoja ei kannata valita, sillä ne eivät kestä käytössä ja värjäyvät käden, suojaamatta kuitenkaan puuta veden vaikutukselta. Kahvan molemmissa päissä olevat n.s. sormituet sekä keskiosassa oleva paksunnos antavat tukevan otteen kädelle. Varren ja terän kiinnityskohtaan ei saa jäädä lovea, jota on vaikea puhdistaa. Useimmiten terä on kiinnitetty varteeseen tupen avulla. Tällainen kiinnitys ei ole kuitenkaan tukeva, sillä ehdottomasti kestävä

liitos saadaan vain, jos terä ulottuu varren läpi. Kahvan on oltava niin paljon nouseva terään nähden, että koko terän pituutta voidaan käyttää hyväksi, ilman, että leikatessa rystyset sattuvat leipälautaan.

Leikkuuveitsen lisäksi tarvitaan taloudessa pienempää, noin 8 sm pituista kuorima- ja juuresveistä, jonka suhteen pitävät paikkansa kaikki edellämainitut hyvän veitsen ominaisuudet. Siitä puuttuvat sormituet, sen sijaan kahvan selkäpuoli ulottuu vähän matkaa pitkin terää ja antaa veistä käyttäessä etusormelle hyvän tuen.

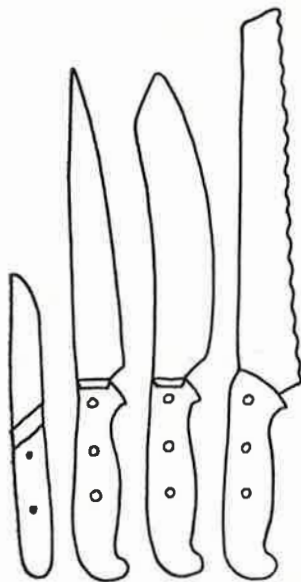
Leipäveitsellä on edellisiä huomattavasti rajoitetumpi käyttö. Kuvassa olevan leipäveitsen terä on loivasti sahalaitainen. Tätä on helpompi teroittaa kuin terävästi sahalaitaista, ja leikatessa tulee vähemmän murusia. Tämä sopii hyvin myös tomaatin ja sitruunan leikkaamiseen.

Jotta meillä olisi todella pitkäaikaista hyötyä talousveitsistämme, on niitä hoidettava hyvin. Veitset tylsyvät, jos ne laatikossa kolisevat toisiaan vastaan. Parasta on säilyttää ne veitsitelineessä. Kuumuus tylsistää terää. Terävää veistä ei sen vuoksi saa käyttää paistamiseen. Veitsen teroittaminen on suoritettava huolella ja tarpeeksi usein ja sitä varten kuuluu keittiövälineistöön hyvä veitsenteroittaja.

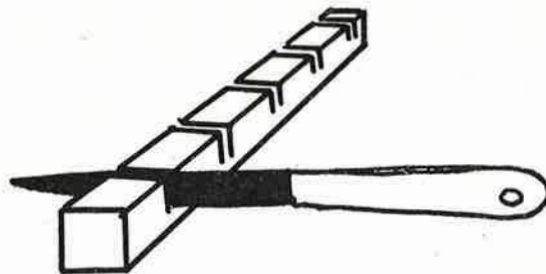
Veitsivalikoima ei kaupoissa ole metallipulan takia vielä kovin suuri. Ihmetellä sen sijaan täytyy, että puukauhoja ja -vatkaimia on kovin pieni valikoima. Puukauhahan on väline, jota myöskin tarvitaan jokaisessa taloudessa hyvin usein. Kaikki tunnemme tutun puukauhamallin, päästään kauniisti koristetun, mutta oletteko tulleet ajatelleeksi, että se oikeastaan kuuluu vain entisajan pyöreäpohjaisiin patoihin. Kun kauhahan pää on pyöristetty, on kattilan tasapohjaan ottava osa kovin pieni. Tasakärkisellä kauhalla työ sen sijaan käy huomattavasti tehokkaammin. Vanhat kauhat kuluvat usein toisesta reunastaan, toisen muodostuessa teräväksi. Eikö tämä osoita juuri sitä, että nykyaikaisen kauhahan pitäisi olla sen muotoinen. Tämän mallin ovatkin esim. tanskalaiset todenneet parhaimmaksi tasakärkisen rinnalla.

Työtehoseuran toimesta ja valmistamana on syntynyt uusi työväline, haarukkatkain. Se soveltuu hyvin esim. puurojen ja vellien valmistukseen, koska sitä voidaan käyttää vatkaamiseen ja tasakärkisten piikkiensä takia myöskin sekoittamiseen.

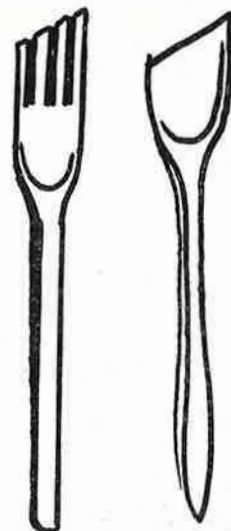
Vaativaan vatkaustyöhön tarvitaan kuitenkin metallivatkaimia. Niiden päämallit ovat n.s. kierrevatkaimet ja pallovatkaimet. Uusimmista kierrevatkaimista voi kierteen helposti poistaa ja tarvittaessa uusia. Tämä seikka lisää huomattavasti niiden ikää. Pallovatkaimet soveltuvat raskaampaan työhön, esim. puurojen vatkaamiseen. Jotta niiden puhdistus helpotuisi, pitäisi teräslankojen välien olla tarpeeksi suuret. Hyvä vatkain ei saa olla liian raskas, jottei käsi työskenneltäessä väsy. Kahva on kierretty samasta metallilangasta kuin muukin vatkain. Sen muoto on kädelle hyvä eikä se irtaannu vatkaimesta, kuten puiset kahvat.



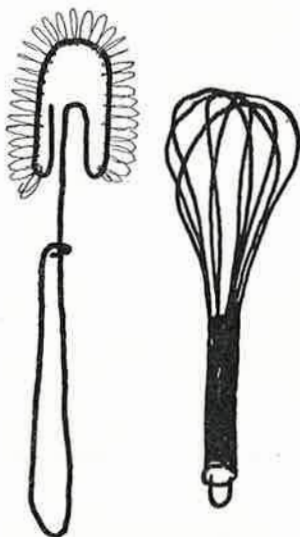
Kuva 1.



Kuva 2.

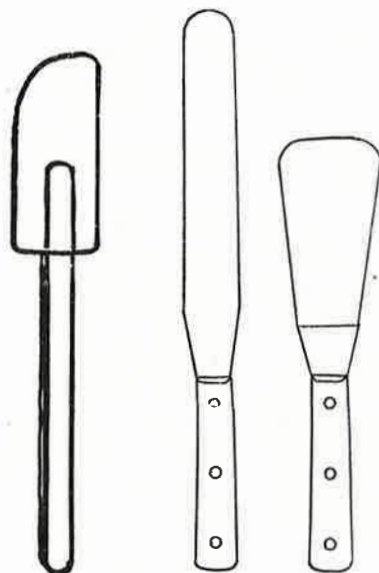


Kuva 3.



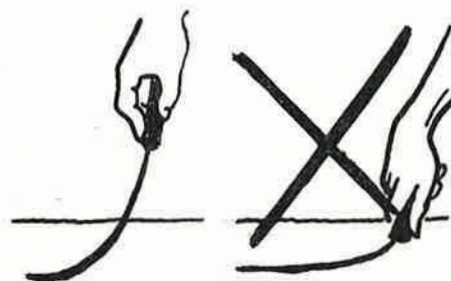
Kuva 4.

Kuva 5.



Kuva 6.

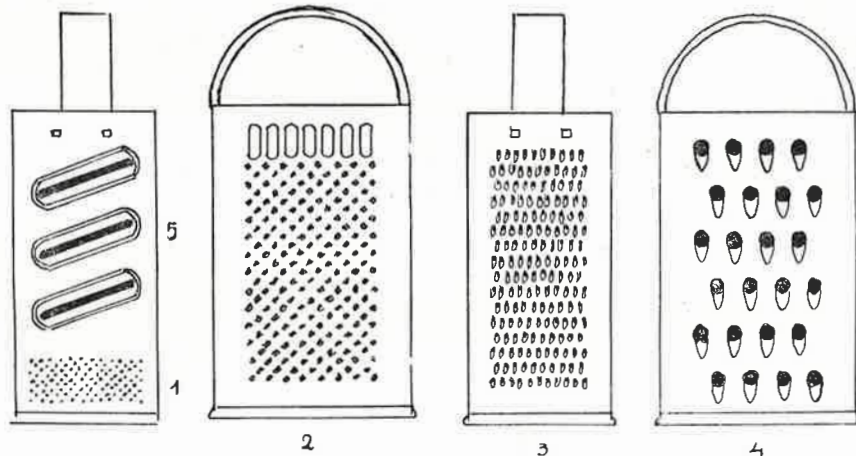
Kuva 7.



OIKEIN

VÄÄRIN

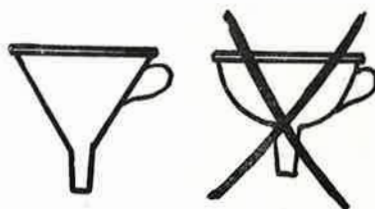
Kuva 8.



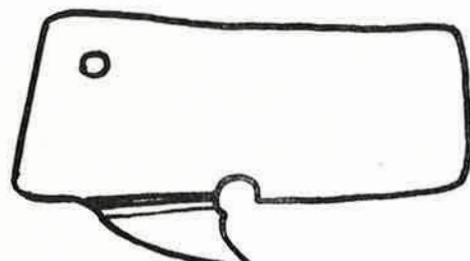
Kuva 9.

1. Parhaat juures-, leikkuu- ja leipä-veitsimallit.
2. Laatikossa käytettävä veitsiteline, joka estää terää kolhiintumasta vastakkain.
3. Vinokärkinen puukauha ja haaruk-kavatkain.
4. Kierrevatkain.
5. Pallovatkain.
6. Kuminuolin.
7. Suorateräinen paistinlasta sopii esim. pihvien paistamiseen, lyhyt-teräinen esim. plkkuleipien ottami-seen pelliltä.
8. Paistinlastan terä ei saa taipua tyvestä, vaan terästä.
9. Suorakaiteen muotoinen raastin-rauta, jonka jokainen sivu on rei-jitetty eri tavalla.
10. Suorasivuinen suppilomalll on pa-rempi kuin kaarevasivuinen,
11. Säilykepurkin avaaja, joka sopii sekä pyöreihin että nelikulmaisiin purkkeihin.

Luonnollinen koko puolta pienempi.



Kuva 10.



Kuva 11.



VILHO LILJEQVIST, monien harrastusten mies.

Lehtemme viime vuoden toisessa numerossa olleen, aloitetoimintaa koskevan kirjoituksen yhteydessä mainittiin, että Kymin Sähköosastolla moottorinhoitajana työskentelevä Vilho Liljeqvist oli saanut hyväksytystä aloitteestaan korkeimman siihen mennessä maksetun palkkion 10.000 mk. Hän oli suunnitellut Kymin Paperitehtaalle paperikone VI:n rotaatiokoneelle rullanlaskupöydän. Kun korviimme oli sitten kantautunut ihmeellisiä juttuja Liljeqvistin monitaituruudesta, kuinka hän on sähköalan perinpohjaista tuntemustaan, suunnittelutaitoaan ja kätevyytään hyväksi käyttäen rakennellut erinäisiä kojeita ja vekottimia, otimme häneen yhteyden ja tiedustelimme, sopsisiko pistäytyä tutustumassa hänen ihme maailmaansa ja kertoilla siitä tämän lehden lukijoille. Kun Liljeqvistillä ei ollut mitään käyntiämme

eikä haastatteluakaan vastaan, niin eräänä kauniina loppukesän päivänä, jolloin Liljeqvist oli vapaana työstään, suunnistimme hovivalokuvaajamme Jussi Pitkäsen kanssa hänen Kuusanniemessä sijaitsevalle asunnolleen. Sinne saapuessamme tapasimme isännän istuskelemassa asuntonsa portailla päivää paistatellen ja sauhuja vedellen. Mentiin siitä sitten sisälle pie-neen, huoneen ja keittiön käsittävään asuntoon, jossa huomiomme kiintyi heti kahteen esineeseen, joista olimme jo ennakolta kuulleet puhuttavan, nimittäin sähköistettyyn urkuharmooniin ja sähköllä käypään rukkiin, vaikka emme viimeksi mainittua olisi heti ensi näkemältä rukiksi luulleet. Huoneitten seinillä oli runsaasti tauluja, joten tässä kuin nukkekotia muistuttavassa asumuksessa vallitsi taiteen ja tekniikan kyllästävä ilmapiiri. Tietämättä kenen maalaa-

Käyttämällä kuminuolijaa saadaan ruoantähteet tarkkaan astioista eivätkä ne jää likaamaan pesuvettä. Kumin on oltava pehmeää ja taipuisaa, silloin sen jälki on mahdollisimman puhdasta.

Liedellä paistinpannussa paistettaessa käyttää moni kääntämisvälineenä vanhaa pöytäveistä. Tähän on erikoisvälinekin, paistinlasta. Paistinlastoja on kah-ta tyyppiä, joista lyhyempi, taivutettu, soveltuu hy-vin pikkuleipien siirtelemiseen, ja toinen ohukaisten kääntämiseen sekä muuhunkin paistinpannussa pais-tamiseen. Kun paistinlastat ovat tarpeeksi pitkiä, suorateräisessä on 23 sm, taivutetussa 16 sm pituinen terä, ei paistaja polta käsiään. Paistinlastan taipui-simman kohdan tulee olla kärjessä eikä tyvessä.

Jokaisessa taloudessa tarvitaan raastinrautaakin. Monipuolisin käyttömahdollisuus on suorakaiteen muo-toisella, jonka kaikki 4 hankauspintaa ovat eri lailla reijitetyt. N:o 1 sopii hyvin esim. sitruunan kuoren raastamiseen, n:o 2:sta saadaan karkeampaa raastet-ta, n:o 3 tekee ohuita suikaleita ja n:o 4 rouhii kyp-sentämättömät juurekset ja hedelmät tuoresalaattiin. N:o 1:n kanssa samalla sivulla olevat terät leikkaa-

vat vihanneshöylän tavoin perunoita, kaalia ym. ohuik-si siivuiksi.

Suppilomalleista paras on sellainen, jossa sivut ovat suorat ja jossa on pieni uurre, jota myöten ilma pää-see pois pullost. Suppilon torvi on lyhyt, se on help-po puhdistaa ja pysyy pullon suulla pystyssä yhtä hy-vin kuin pitempikin.

Kun kauppoihin ilmestyy yhä runsaammin erilaisia säilykerasioita, tarvitaan taloudessa säilykepurkin avaa-ja. Näitä on olemassa monenlaisia, eräs parhaista ja samalla yksinkertaisimmista on kuvattu oheise-na. Se sopii kaikkiin purkkityyppeihin ja on helppo käyttää painamalla vain levyn kulmista.

Työkaluista tekijä tunnetaan. Kun työvälineet ovat hyvät, käyvät askareet keittiössä nopeasti ja vaivat-tomasti ja työ tuntuu miellyttävältä. Nykyään on ole-massa jo keittiössäkin monia työtä jouduttavia ko-neita. Nämä ovat kuitenkin niin kalliita että on tarkkaan laskettava, korvaako työn ja ajan säästö pienessä yksityistaloudessa vähitellen koneiden hin-nan.

mia taulut olivat, tutkimme niitä tarkemmin ja ihmeeksemme huomasimme, että niissä olikin — Liljeqvistin puumerkki. Ja kun tämä ihmemies hetken kuluttua istahti "pukille" ja alkoi päästellä urkuharmoonistaan säveleitä, ei ihmetyksellämme enää ollut rajoja. Näimme edessämme miehen, jonka persoonassa yhtyivät taide ja tekniikka, kumpikin mitä erilaisimmissa ilmenemismuodoissa. Eivätkä Liljeqvistin harrastukset rajoitu vain näihin, vaan juttua jauhaessamme saimme kuulla, että ne ulottuvat vielä monille muillekin aloille.

Ennenkuin kuitenkaan lähdemme yksityiskohtaisemmin kertoilemaan näkemästämme ja kokemastamme, annamme puheenvuoron Liljeqvistille kuulaksemme väläyksiä hänen elämänsä vaiheista, jotka nekään eivät ole mielenkiintoa vaille.

— Olen syntynyt siinä osassa Kuusankoskea, joka silloin kuului Iitin pitäjään. Syntymäpaikkani oli tarkemmin määriteltynä Koskelan talo, josta mainittiin Kymi-Yhtymässä äskettäin julkaistussa taiteilija Lemminkäisen kirjoituksessa "Soutulautasta teräsiltaan". Vuosia on harteilla jo yksi yli viidenkymmenen. Isäni, joka oli työnjohtajana Kymen Uittoyhdistyksellä, oli kotoisin Anjalasta, äiti taas Elimäeltä. Isäukko oli kovasti musikaalinen, oikea vanhan kansan pelimanni. Äiti oli kätevä kaikissa talous- ja muissakin töissä ja henkisestikin lahjakas. Suvussa on ollut useita musiikin ja maalaustaiteen harrastajia, mm. täälläkin tunnettu taidemaalari Yrjö Yrjölä. Meitä sisarusksia oli kaikkiaan kahdeksan ja minä olin perheen kuopus. Jo lapsesta asti veti luonto minua puoleensa, nousin kilpaa auringon kanssa ja kiipeilin vuorille, sinne hiljaisuuteen, missä mikään ei minua häirinnyt. En kaivannut ikäisteni enempää kuin muidenkaan seuraa. Siellä luonnon suuressa temppelissä heräsivät musikaaliset vaistoni ja siellä sai harrastus taidemaalauksenkin alkusysäyksen. Kottaraisen laulu oli "Konservatorioni" ja auringonnousu "Ateneumini". Kun sitten pääsin vanhempieni mukana kirkkoon ja kuulin urkujen kauniin ja mahtavan äänen, tietämättä mitään tämän jalon soittimen rakenteesta, niin nelmoin saada joskus itsekin istahtaa soittopöydän ääreen ja näppäillä urkujen koskettimia. Tämäkin unelmani on lopulta toteutunut, samoin kuin monet muutkin lapsuudenaikaiset haaveeni. Mutta tähän väliin on mahtunut yhtä ja toista, sekä miellyttävää että epämiellyttävää, sillä elämäni ei ole ollut pelkkää sileän tien astumista, vaan pikemminkin kulkemista "per aspera ad astra", vaikeuksien kautta voittoon.

— Ollessani jonkin verran alle 20:n, heräsi minussa voimakas seikkailunhalu. Lähdin pois kotinurkilta, Pukkisaaresta, mihin myöhemmin olimme muuttaneet. Kiertelin Suomea ristiin ja rastiin, käväisinpä Ruotsinkin puolella, missä olin vähän aikaa töissä Haaparannassa. Työnteko ei vaan tahtonut maistua, elämältäni puuttui kiintopiste, ja vietin oikeata boheemielämää, kuin "suruttomien seurakunnan jäsen" konsanaan. Mutta vähitellen alkoi myrskyinen nuoruus tyyntyä ja rupesin pääsemään selvemmille vesille. Ja sitä mukaa pulpahtivat paremmat harrastuk-

set etualalle. Kun sitten vuonna 1934 tulin tänne työhön, alunperin sähköosastolle, missä siitä lähtien olen koko ajan ollut, tunsin, että nyt oli jo luja pohja jalkojeni alla. Ja tämän "paremman minäni" aikaansaannoksia ovat ne, mitkä tässäkin ympäristössä ovat nähtävänä.

Sitten alkoi tutustuminen Liljeqvistin harrastusten ja taidon näytteisiin, jotka ovat vuosia kestäneen sinnikkään ja määrätietoisen työn tuloksia, työn, jolle leimaa antavana on synnynnäinen lahjakkuus ja kätevyys.

Kuten jo edellä mainitsimme, kiinnittyi huomiomme ensiksi taidemaalauksiin, joita riippui sekä kamarin että keittiön seinillä vierekkäin ja alakkain. Erikoisesti pisti silmään Liljeqvistin äidin muotokuva, joka näkyy eräässä tähän kirjoitukseen liittyvässä valokuvassa. Taiteilija, jota titteliä Liljeqvististä tässä yhteydessä voidaan hyvin käyttää, on onnistuneesti elävöittänyt äitinsä luonteenomaiset piirteet, samalla kun värit sointuvat erinomaisesti yhteen. Muotokuvan vieressä oleva, lumipukuista hiihtopartiota esittävä maalaus on talvisodan ajoilta, samoin myös kirjahyllyn yläpuolella näkyvä taulu sotilaitten menosta varuskunnan kirkkoon Viipurissa. Varsinkin viimeksi mainittu on herkän näkemyksen ja taitavan siveltimenkäytön tunnelmallinen tulos.

Kenen johdolla Liljeqvist on taidemaalauksia harrastanut? Ei kenenkään — tällaisen yllättävän vastauksen saimme kysymykseemme. Hänen luontaiset lahjansa ovat piilleet syvällä alitajunnassa, mistä ne ovat yhtäkkiä pulpahtaneet esille. Tosin aluksi tarvittiin harrastuksen herättäjä ja sellainen ilmestyi erään tuttavan rouvan muodossa. Tämä oli kerran pyytänyt Liljeqvistiä jäljentämään erään taulun, mutta pyyntö oli herättänyt vain hymyilyä. Mitenkä sellainen, joka ei ole koskaan tauluja maalannut, siihen pystyisi? Mutta rouvammepa ei tyytynytkään selitykseen, vaan vakuutti, että varmasti osaat, jos vaan käyt työhön käsiksi. Ja mikäpä siinä auttoi. Ensi töiksi oli hankittava värit ja pensselit ja paletit sekä muut tarvikkeet ja sitten alkoi maalaaminen. Eikä se niin kumman vaikealta tuntunutkaan. Sitä mukaa kuin alkuperäinen taulu alkoi hahmoittua toiselle kankaalle, innostus työhön lisääntyi ja varmuus kasvoi. Ja kun jäljennös sitten oli valmis, niin todettiin, ettei siitä hullumpi tullutkaan. Eräät pitivät sitä jopa parempana kuin mallina olevaa taulua. Tämä rohkaisi enempiin yrityksiin ja niin on sitten syntynyt maalaus toisensa jälkeen mitä erilaisimmista aiheista. Muotokuvat tuntuvat Liljeqvistiä kuitenkin eniten kiinnostavan.

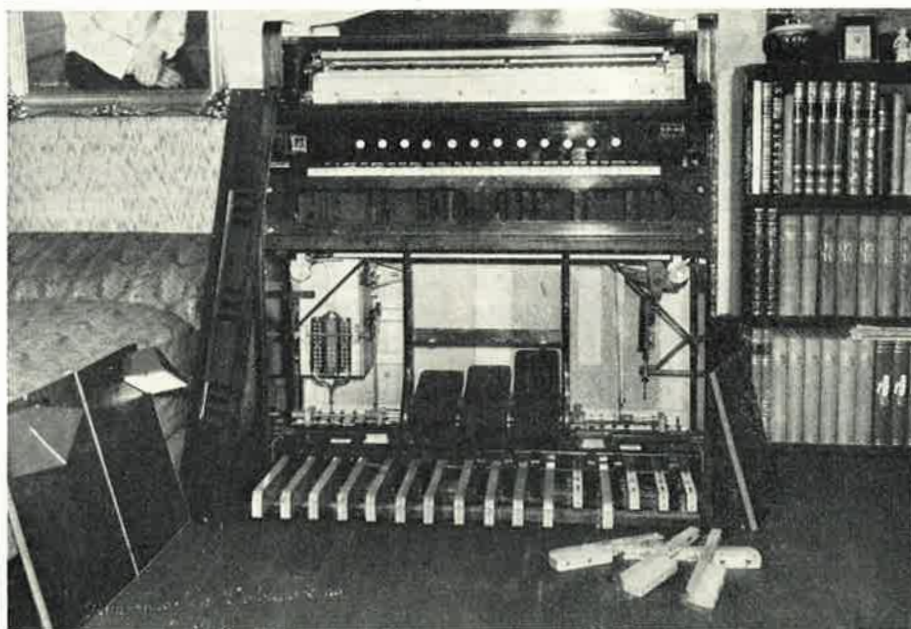
Jätämme nyt Liljeqvistin maalausharrastuksen ja siirrymme musiikkiin. Kuten alussa mainittiin, heräsi hänessä jo poikasena halu oppia soittamaan urkuja, mutta kesti kauan, ennenkuin hän ryhtyi toimiin tämän halunsa tyydyttämiseksi. Lähes 40-vuotiaana hän hankki urkuharmoonin ja sitten alkoi epätoivoinen, alussa aivan mahdottomalta näyttänyt harjoittelu. Liljeqvist oli nimittäin itse tykönänsä päättänyt, että omin päin on hänen tämäkin taito opittava. Hankittuaan musiikkikirjallisuutta miltei



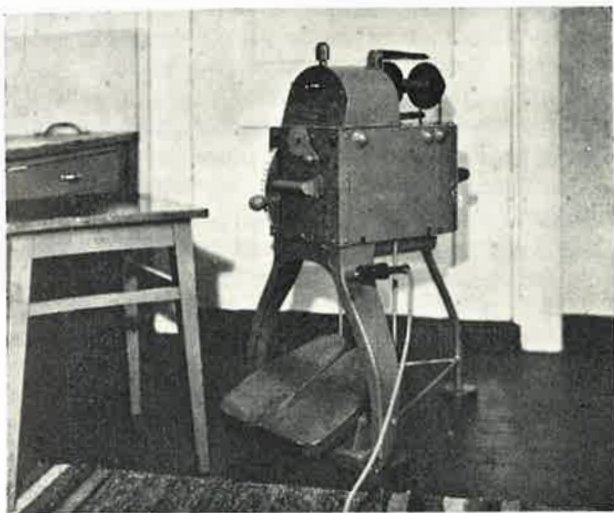
Liljeqvist urkuharmooninsa vieressä. Seinällä hänen maalaamiaan tauluja.

niin paljon kuin sitä oli saatavissa hän vietti suurimman osan vapaa-ajoistaan urkuharmoonin ääressä ja ilokseen totesi, että hyvinhän se soittaminenkin alkaa luistaa. Ohjelmiston muodostivat virret, marsit ja jopa tanssikappaleetkin. Ja kun hän sitten suurin piirtein oli oppinut soittokonettaan hallitsemaan ja siitä säveliä loihtimaan, teki mieli tutustua soittimista jaloimpaan, urkuihin. Pitkän harkinnan jälkeen hän rohkaisi itsensä ja otti yhteyden kanttori Salokanteleeseen pyytäen päästä kirkon uruilla kokeile-

maan. Kanttorimme suhtautui asiaan ymmärtämyksellä ja niinpä eräänä päivänä toteutui Liljeqvistin lapsuudenaikainen unelma, saada istahtaa urkujen soittopöydän ääreen ja näppäillä sen koskettimia. Tämä oli suuri hetki Liljeqvistin elämässä. Käytettävissä oli noin 5000 pilliä, kirkuvista pikkuhuiluista aina niin mataliin ääniin, joita ihmiskorva ei enää ääneksi tajua. Keskimäärin kerran kuussa Liljeqvist sai harjoitella kirkossa ja kehittyi taidossa sikäli, että jonkin ajan kuluttua hän soitti uruilla häämarssia



Sähköistetty urkuharmooni alaosa avattuna.



Elokuvakoneko? Ei, vaan sähkökäyttöinen rukki.

erään työtoverinsa vihkiäisissä! Liljeqvist on erittäin kiitollinen tirehtöörille Salokanteleelle ja on osoittanut kiitollisuuttaan mm. eräällä varsin erikoisella tavalla, josta tarkemmin tuonnempana.

Uruissa kiinnosti Liljeqvistiä erikoisesti jalkio. Hän oli jo varhemmin suunnitellut sellaista myös urkuharmooniinsa ja päätti nyt rakentaa sen itse. Kun ei käytettävissä ollut mitään tämän alan kirjallisuutta, oli hänen kehitettävä aivan omalaatuinen urkura-kennusoppi. Saatuaan avukseen "hovipuuseppänsä" Veikko Niemisen ja suoritettuaan pitkäaikaisia valmisteluja ja kokeiluja, Liljeqvist toteutti suunnitelmansa ja niin oli hänen harmooninsa varustettu jal-

kiolla. Jo alunperin hän oli aikonut, sähköalan perinpohjaista tuntemustaan hyväksi käyttäen, yhdistää sähköön etuisuudet myös urkuharmooniinsa. Suurta päänvaivaa tässä aiheutti korkeamman laskutaidon puute, oli näet kerrottava 6—7-numeroisia lukuja toisillaan. Mutta parin vuoden uuttera uurastus johti toivottuun tulokseen. Liljeqvistin puuhailuja seurattaessaan oli eräs hänen työtoverinsa epäillen suhtautunut koko hommaan ja arvellut, että onkohan siitä niin paljon hyötyä kuin on työtä. Aika-ajoittain oli Liljeqvist itsekin samaa mieltä, mutta kun peli oli sitten valmis, niin hän totesi, että nautinto oli monikymmenkertainen vaivannäköön nähden. Kun hän nyt istahtaa soittopöydän ääreen ja painaa nappulaa, alkaa lehta käydä ja 9-lankaisen kaapelin välityksellä soittopöytään kytketty, ulkokomeroon sijoitettu ohjauskaappi toimia täysin automaattisesti. Ilmapaine on järjestetty niin, että jos virran jännite vaikka kuinkakin vähän heilahtelee, niin soittopaine pysyy kuitenkin tarkalleen samanlaisena. On täysin inhimillistä, että Liljeqvist ihailee omia aikaansaannoksiaan ja tuntee tyydytystä työnsä tuloksiin. Väliin on tämä tunne yhtä voimakas kuin nuorella kotkalla, joka on saanut valtavat siivet kohotakseen kohti taivaan korkeuksia.

Nyt onkin sitten vuorossa sen sähkökäyttöisen rukin esitteleminen. Rukki muistuttaa ensi näkemältä elokuvakonetta, mutta on rakenteeltaan paljon monimutkaisempi. Mikä sai hänet tällaisen kapineen tekemään? Kuuleman mukaan monivuotinen kehäryksen katseleminen. Tavallinen rukki oli hänen mielestään liian primitiivinen, ja niin heräsi hänessä halu rakentaa sen salonkimuunnos. Rukki on tehty



Kaksi hyvää ystävää, Kemisti ja Oskari.



Alla apekaukalo, ylhäällä jyvälaari.

kokonaan raudasta ja painaa 22,5 kg. Kaikki liikkuvat osat on varustettu kuulalaakereilla. Jo lyhyen harjoittelun jälkeen pystyy tavallinen kehrääjämmokin sillä lankaa valmistamaan. Ei muuta kuin pistokytin seinään, käännetään katkaisijaa ja painetaan päkiöllä hieman vasemmanpuoleista tallasta, jolloin rukki lähtee hitaasti käyntiin. Painamalla tallasta poihjaan saakka vauhti kiihtyy noin 3.000 kierrokseen minuutissa, tavallisen rukin vauhdin ollessa noin 1.000 kierrosta. Oikeanpuoleisella tallaksella järjestetään rukin nielu. Jos rukki nielee pahan solmun, niin painamalla kantapäällä vasempaa tallasta saadaan rullalle mennyt viallinen kohta takaisin. Jos tätä painamista jatketaan, voidaan rulla nyhtää vaikka tyhjäksi. On tällä rukilla muuten naisihminenkin kerran kehrännyt, muuan korvessa kasvanut kainuulainen emäntä, joka ryhtyttyään kertaamaan pellavaa oikaisi selkensä ja levitteli käsiään ja huudahti ihastuksissaan, että kyllä tämä on sitten kivaa! Siellä se rukki nyt seisoo Liljeqvistin "salongin" nurkassa käyttämättömänä kuin museossa — emän-

nän puutteessa. Liljeqvist on nimittäin poikamies, mikä sekin tuli tässä nyt sanotuksi. Itse hän laittaa ruokansa ja hoitaa muunkin "huushollinsa".

Rukin verrattain pieni koneistokammio on muuten viimeistä soppea myöten täynnä mekanisme. Sinne on sijoitettu suunnanvaihtajat, nopeudensäätökoneisto, kartiohihnapyörät, radiosuojalaitteet ym.

Liljeqvistin harrastuksiin kuuluu vielä mm. kananhoito, mikä monestakin syystä ansaitsee oman lukunsa. Hänen kesäinen kanalansa on värien yltäkylläisyydessä verrattavissa melkein Edenin yrtitarhaan. Sitä reunustavat hajuherneet, ruusunpavut, gloksiat ja muut kukkasat, joita pihamaa on miltei täynnä.

Liljeqvistin kananhoitoharrastuksen herätti pula-aika, jolloin kanoja kaikkialle kovasti hommattiin. Tämäkään harrastus ei ollut aivan uusi, vaan sekin kuului niihin lapsuudenajan unelmiin. Olojen pakosta se sai nyt ulkonaiset ilmenemismuodot. Mutta kun kananpoikien hinnat olivat "hirveät", päätti Liljeqvist rakentaa hautomakoneen, eikä vain päättänyt, vaan rakensikin sen todenteolla. Pieni se tosin oli, mutta eihän Liljeqvistillä ollutkaan tarkoitus perustaa jättiläiskanalaa. Riitti, kun oma ja hyvien ystävien tarve tuli tyydytetyksi. Osti sitten Eerolasta 12 kananmunaa, pisti ne hautomakoneeseen ja jäi jännityksellä odottamaan tulosta, joka olikin loistava: 7 kanaa ja 1 kukko! Untuvikot kehittyivät nopeasti ja kanat rupesivat munimaan jo 4 kk. 10 pv. ikäisinä, kun muut kanat pyöräyttivät ensimmäisen munansa tavallisesti vasta 5½ kuukauden kuluttua munasta kuoriuduttuaan. Liekö sähköllä tässäkin ollut vaikutuksensa, kuka tietää. Yksinäisenä miehenä ja löysityössä käypänä tuotti kananhoito Liljeqvistille vissejä vaikeuksia, varsinkin kun hän ei tässäkään suhteessa halunnut vieraaseen apuun turvautua. Mikäpä neuvoksi? Eipä muu kuin kanalan automatisoiminen eli siis sähköistäminen. Laitettuaan ulkorakennuksessa sijaitsevaan kanalaan apekaukalon ja myös jyväselläisen hän sähköisti koko laitoksen. Teki Jung-hansin herätyskellon koneistosta automaatin "sydämen", tilasi siihen Lahdesta yhden hammaspyörän lisää, laitteli sähköjohtoja ja muita työtarpeita ja kohta alkoi automaatti toimia. Lähtiessään työhön Liljeqvist täyttää apekaukalon ja jyvälaarin, virittää kellon ja niin tapahtuu, että kaukalot aukeavat ja valot syttyvät ja sammuvat määrättyinä aikana. Samanlaisen virityksen hän suorittaa tietenkin myös nukkumaan käydessään, ettei tarvitse aamulla liian aikaisin herätä, sillä valot syttyvät esim. keskitalvella jo klo 5.30. Ei ole siis miehellä siipikarjastaan paljon muuta huolta, kuin katsella lihavia, valkoisia "ryökynöitä", jotka sähköän avulla ovat syöneet itsensä kylläisiksi. Häneltä on kysytty, että miks'ei järjestä myös sähköllä toimivaa munaeleavaattoria, mutta kuuluu olevan nautinto suurempi, kun saa itse omin käsin koota kanalan tuotannon. Kananhoito ei hänelle muuten nykyisin ole mikään tuotantokysymys, vaan paremminkin vain harrastuksen kohde.

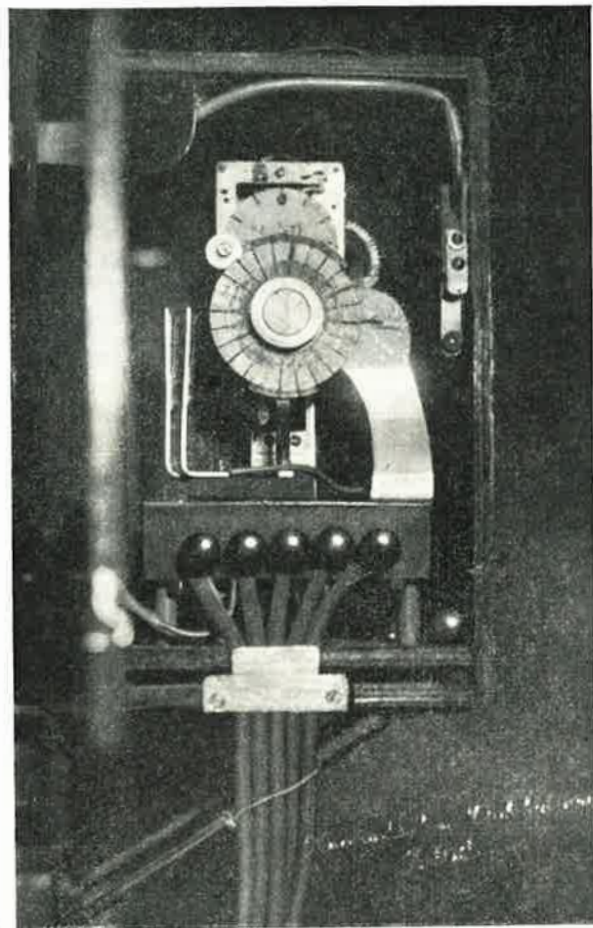
Tarhassa käyskenteli parhaillaan 24 komeata kanaa ja vielä uljaampi kukko, joka kuvassa nähdään isäntänsä sylissä. Kukon nimi on Oskari. Tämä on

nyt se kiitollisuuden ja huomaavaisuuden osoitus kanttoriamme kohtaan, josta edellä mainittiin. Oskari on nimittäin kanttorinkin ristimänimi. Liljeqvistin edellinen kukko tunsikin nimen Paavali, koska kanttorin toinen tai oikeastaan ensimmäinen ristimänimi on Paavali.

Liljeqvist tuntee tarkoin hoidokkiensa fysiologisen puolen. Mutta hän on vuosien mittaan perehtynyt myös niiden psykologiaan. Voidaanko nyt kanojen psykologiasta puhua, kanojen, joita yleensä pidetään maailman tyhmimpinä eläiminä? Kun jostakin ihmisestä halutaan sanoa oikein pisteliäästi, niin häntä verrataan tyhmyydessä kanaan. Mutta Liljeqvist on tutkimuksiensa perusteella tullut siihen tulokseen, ettei kana olekaan niin tyhmä kuin mitä yleensä luullaan. Iloitse siis ihminen, ettet sinäkään aina ole niin tyhmä, kuin mitä maailma sinusta hölisee. Jos sinua verrataan tyhmyydessä kanaan, niin se merkitsee, että sinä saatat olla hyvinkin viisas. Quod erat demonstrandum, kuten koulussa aikoinaan opetettiin, mikä tässä kohdassa vapaasti käännettynä merkitsee, että Liljeqvist on sen todistanut. Milläkö tavalla todistanut? Tässä muutamia esimerkkejä.

Liljeqvist sanoo, että kun pitkät ajat seuraa kanojen touhuja, niin huomaa ihmeekseen, että niiden keskuudessa vallitsevat tarkat luonnonlait, joiden noudattamisesta ne eivät poikkea. Esim. hallinto kanaparvessa on täysin monarkistinen. Sen yksityiset jäsenet eivät ole samanarvoisia, vaan jokainen kana on suhteessa toiseen joko ylempi- tai alempiarvoinen. Jokaisella yksilöllä on oma arvojärjestyksensä, jonka kanat itse ratkaisevat. Ne on kuin numeroitu ykkösestä eteenpäin. Tämä järjestys alkaa kanojen ollessa noin 2 kk. ikäisiä, ja kun ne tulevat munintaikään, on järjestys selvä eikä yksikään kana enää niskoitele, vaan tyytyy "numeroonsa". Jokainen tietää ja tuntee oikean arvonsa parvessaan. Arvojärjestys havaitaan useimmiten kevyistä nokaniskuista kesken hiljaisuuden, ruokaillessa, pesään mentäessä, yöpuuta valittaessa, kylpiessä ja muulloinkin. Luulisi, että sillä viimeisellä poloisella, arvojärjestyksessä alimmalla, olisi hikiset oltavat ja että sitä kaikki nokkisivat. Asianlaita ei kuitenkaan ole niin, sillä ykkönen nokkii vain kakkosta ja lähinnä seuraavia, kakkonen kolmesta ja vain muutamia seuraavia jne., mutta muiden alempiarvoisten antavat "ylimykset" olla täysin rauhassa. Poikkeuksiahan tietysti sattuu, mutta vain harvoin, ja poikkeus tässäkin suhteessa vahvistaa säännön. Poikkeus on mm. se, että 4½-vuotias täti vanhus luovuttaa arvoasemansa nuorelle neitoselle. Joskus sattuu kyllä niin, että alempi nokkaisee ylempäänsä, mutta siitä kehittyy tavallisesti tappelu, varsinkin jos molemmat kuuluvat korkeampaan säätyyn. Tappelu ei kuitenkaan kestä kauan, sillä kukko rientää aina erotuomariksi antaen toiselle tukkapölyn. Varmaankin se tietää, kumpi on väärässä. Tällaista tappelua seurattaessa huomaa selvästi, että tappelupukarit ovat "naisia", sillä pääasiallisesti siinä vain muristaan ja kirotaan ja vähemmän annetaan "monokkeleita". Miehinä sisu näet puuttuu.

Samoin kuin ihmisten keskuudessa eroittuvat ka-



Tästä "kellosta" voi säätää laitteiden toimimisajat.

naparvessakin hyvät ja huonot toverit. Liljeqvistillä on kanalassaan tuoli itseään varten. Kun hän joskus istahtaa sille, otettuaan sitä ennen syliinsä kaksi kanaa, jotka eivät ole kaveruksia, lähtee ylempi-arvoinen pois yrittäen nokkia alempaansa. Jos hän taas ottaa vain yhden kanan, käy usein niin, että sen toveritkin hyppäävät syliin. Mustasukkaisuuttakin on helposti havaittavissa.

Kasvava kukkopoikanen syö paljon, ehkä saman määrän kuin 3—4 kananpoikasta yhteensä. Se osaa oikein ääneen itkeä pelosta, ettei saa tarpeekseen. Mutta ei sitä tarvitse surra, sillä kyllä se korvaa sen isoksi kasvettuaan. Hyvin syötetty vanha kukko on nimittäin todellinen herrasmies, joka daamiensa hyväksi tekee kaiken voitavansa.

Kukon äly on kanan älyä huomattavasti suurempi. Vanha kukko tietää tarkalleen, milloin nuorelle kanalle lähestyy munimisaika. Jo monta päivää aikaisemmin se kutsuu nuorikon pesään, vieläpä usean kerran päivässä. Väliin ne ovat siellä yhdessä, väliin taas vuorotellen. Hiljaista "höpinää" kuuluu usein.

Kun kanalan valot syttyvät aamulla klo 5.30, hypää kukko ensimmäisenä alas orrelta, suurin osa kanoista perässään. Jos joku jää yöpuulle, hyppää kukko sinne ja ajaa kaikki alas. Alkaa aamuvoimistelu. Se on lyhyt ja tulinen. Jokaisen kanan pitää

MERKKIPÄIVÄ

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAILLA.

60-VUOTIAITA.

Talousopettaja, rva Hilja Maria Einola, Kymin Talousosastolta, 9. 1. 51. Hän on syntynyt Pudasjärvellä. Käytyään Oulun suomalaisen tyttökoulun ja Oulun käsityökoulun hän meni Helsingin kasvatustieteelliseen talouskouluun valmistuen sieltä talousopettajaksi v. 1910. Oltuaan opettajana 4½ vuotta hän solmi avioliiton agronomi, metsänhoitaja Toivo Einolan kanssa, joka yhtiömme aluemetsänhoitajana Kajaanissa ollessaan sai talvisodan aikana helmikuun 5 p:nä 1940 surmansa ilmapommituksessa. Menettäytään miehensä ja kotinsa rva Einola tuli 10. 11. 41 talousopettajaksi Kymin Oy:n tyttöjen ammattikouluun Kuusankoskelle, missä edelleenkin työskentelee.

Höyrynjakoaseman hoitaja Juho Teodor Laaksonen, Kymin Höyryosastolta, 11. 2. 51. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen 6. 11. 1920 Kuusankosken Rakennusosastolle, mistä jo seuraavan vuoden helmikuussa siirtyi Voikan Koskityömaalle. Sieltä hän kuitenkin syksyllä samana vuonna tuli Kymin—Kuusankosken Höyryosastolle ollen tämän osaston palveluksessa hieman yli 9 vuotta. "Vierailtuaan" parin kuukauden ajan Kymin—Kuusankosken Ulkotyöosastolla Laaksonen siirtyi 3. 1. 1931 Kymin Paperitehtaalte höyrykattilan lämmittäjäksi. Siinä tehtävässä vierähti tasan 9 vuotta. 2. 1. 1940 hänet nimitettiin Kymin höyrynjakoaseman hoitajaksi, missä toimessa on edelleenkin. Hän on suorittanut koneenhoitajan tutkinnon. Työssään on Laaksonen aina ollut tunnontarkka. Vapaa-aikoinaan hän harrastaa kesäisin ja talvisin sekä suuren että pienen kalan pyytämistä.

Maalari Onni Jämsäläinen, Kymin Rakennusosastolta, 18. 2. 51. Hän on syntynyt Viitasaarella. Ikää ei ollut vielä kuin vajaat 15, kun jo täytyi käy-

dä töihin käsiksi. Pensselin varsi oli ensimmäinen työkalu, joka osui käteen, ja tämän pensselin hän työnsi sen koulun seinään, jossa oli koulunsa käynyt. Suoritettuaan maalarinopin Jyväskylässä vuosina 1906—08 hän olikin jo aikamies. Oltuaan tämän jälkeen töissä eri tahoilla maata, hän päätyi heinäkuussa v. 1920 tänne Kuusankoskelle, maalarin töihin Kuusankosken Rakennusosastolle. Jo saman vuoden syksyllä hän siirtyi Kymin rautavarastolle osastonhoitajaksi, missä toimessa oli vuoteen 1924. Pienen väliajan jälkeen hän meni Voikan Rakennusosastolle maalariksi ja oli siellä vuoteen 1927. Sen jälkeen oli Jämsäläinen lyhyin väliajoin useampaan otteeseen Voikan tehtaalla ja samoin urakoitsijana Kymin Oy:llä, Kuusankosken seurakunnalla ja yksityisillä, aina Petsamoa myöten. Maalariksi Kymin Oy:lle hän palasi v. 1942 ja on sitten siitä lähtien täällä työskennellyt. Osallistuminen yhteisiin rientoihin on pitkien työpäivien takia jäänyt vähäiseksi. Tänne muutettuaan hän kuului jonkin aikaa silloiseen Kymintehtaan Urheiluseuraan, jota paitsi hän oli mukana seuranäyttämötoiminnassa koottaessa näyttelemällä varoja Kuusankosken Yhteiskoulun hyväksi. Nykyisin hän kuuluu vain Kuusankosken Kalastusseuraan, toimien sen johtokunnan jäsenenä ja sihteerinä. Naimisiin meni Jämsäläinen täällä jo v. 1923. Vaimonsa Olga on Mäntsälän tyttöjä. "Kauppaani en ole katunut", näin vakuutti Jämsäläinen haastattelun lopuksi.

50-VUOTIAITA.

Paperinjalostustyöläinen Eine Martta Sirén, Kuusankosken Paperitehtaalte, 3. 1. 51. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 26. 7. 1920 puiden latojaksi Kymintehtaan Puuhiomoon. Sieltä hän 20. 12. 1944 siirtyi Kymin Paperitehtaalte, mistä vuo-

juosta ja lentää kukon edellä sen kuin jaloista ja siivistä pääsee. Ei edes syliin karannut pinnarikaan pääse siitä kenkiksi. Ei se ole mitään lemmenleikkiä eikä kuhertelua. Jotkut sanovat sen olevan kukon ilkeyttä. Mutta luonnonlaki se on, joka määrää tämän primitiivisen aamuvoimistelunkin.

Kun kanaparvi on ulkona sateessa, kaikki likomärkinä, niin näkee joskus, kun monta kanaa yhdessä antaa kukolle kauneushoitoa. Nokallaan kukon höyheniä kammaten ne kulkevat sen ympärillä ja tekevät työnsä mitä suurimmalla huolella.

Kun kananpoikanen tulee ulos munankuoresta, on se jo silloin täysin selvillä asioista. Jos se akkunan

läpi näkee ulkona esim. jonkun pikkulinnun lentävän, antaa se "lirupillillään" viheltäen varoituksen ilmavaarasta. Kaikki muut osaavat heti suojautua.

Siinäpä sitä onkin tarpeeksi esimerkkejä kanojen psykologiasta Liljeqvistin kertomana. Ehkäpä ne lukijaa kiinnostavat, ainakin monia heistä.

Liljeqvistin harrastuksiin kuuluu myös kemia. Kemistin nimellä hänet yleisesti tunnetaan, ehkäpä vielä paremmin kuin muilla nimillä. Hänen harrastuksiinsa on muuten muuallakin kiinnitetty huomiota, jopa niin, että on kuulunut puheita niiden selostamisesta radiossakin. Ja sen tämä Kemistimme kyllä hyvin ansaitsisi.

A. A. Y.



Hilja Einola.



Juho Teodor Laaksonen.



Onni Jämsäläinen.



Xenia Paananen.

den kuluttua tuli nykyiseen toimeensa Kuusankosken Paperitehtaalte.

Siivooja Xenia Aili Paananen, Kymin Talousosastolta, 11. 1. 51. Hän on syntynyt Itissä ja tullut yhtiön palvelukseen 19. 6. 1923 Ulkotyöosastolle. Työskennellytään välillä Höyryosastolla, Kuusankosken Sahlalla ja Kymin Selluloosatehtaalte hän tuli siivoojaksi Talousosastolle 12. 12. 49. Rva Paananen tunnetaan huolellisena ja rivakkana työntekijänä. Vapaa-aikansa hän käyttää kotiaskareihin.

Esimies Toivo Korjala, Kymin Puuhiomolta, 12. 1. 51. Hän on syntynyt Sippolassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 25. 3. 1930 Kymin Puuhiomoon puiden puhdistajaksi. V. 1931 hän siirtyi hiojaksi Kuusankosken Puuhiomoon ja sieltä v. 1942 samaan toimeen Kymin Puuhiomoon. Nykyisessä toimeensa esimiehenä hän on ollut 2. 1. 1946 lähtien. Tehtävänsä on Korjala hoitanut ahkerasti ja tunnollisesti. Vapaa-ajat kuluvat nykyisin oman talon rakennuspuuhissa.

Siivooja Edla Teittinen, Kymin Höyryosastolta, 21. 1. 51. Hän on syntynyt Muolaassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 5. 10. 1942 Kuusankosken Paperitehtaalte. Sen jälkeen hän on työskennellyt eri osastoilla ja tuli 7. 10. 49 nykyiseen toimeensa siivoojaksi Kymin Höyryosastolle. Ennen yhtiön palvelukseen tuloaan hän oli vuosina 1934—42 keittäjänä Kuusankosken lastenseimessä ja kuului sinä aikana kirkkokuoroon. Nykyisin kuuluvat vapaa-aikojen harrastuksiin taloustyöt ja puutarhanhoito.

Lastaaja Lauri Laakso, Kymin Selluloosatehtaalte, 29. 1. 51. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön pal-

velukseen hän tuli kesäkuussa 1917 Kymin Ulkotyöosastolle ja on hän siitä lähtien muutamia lyhyitä katkoja lukuunottamatta uskollisesti palvellut yhtiötä työskennellen eri osastoilla. Kymin Selluloosatehtaalte hän tuli v. 1934 kollien vastaanottajaksi ja siirtyi v. 1938 lastaajaksi, missä toimeissa on edelleenkin. Vapaa-ajat kuluvat nykyisin oman talon laajennustöissä.

Apumies Lauri Koskela, Kymin Rakennusosastolta, 4. 2. 51. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran 27. 4. 1927 Rakennusosastolle. Oltuaan sitten useampaan otteeseen yhtiön töissä ja välillä muuallakin hän on vuodesta 1941 lähtien ollut yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa.

Kirvesmies Väinö Ilmari Mäkelä, Kymin Rakennusosastolta, 5. 2. 51. Hän on syntynyt Itissä ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran 1. 6. 1917, mistä lähtien hän on pieniä katkoja lukuunottamatta ollut yhtiön työssä. Vapaa-aikoinaan hän hoitelee talonsa ympärillä olevaa puutarhaa.

Kirvesmies Einar Niilo-Rämä, Kymin Rakennusosastolta, 10. 2. 51. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran 15. 5. 1916 Voikan Rakennusosastolle. Muutamia lyhyitä katkoja lukuunottamatta hän on työskennellyt eri osastoilla Kymin—Kuusankosken tehtailla ja Voikkaalla. Nykyiseen toimeensa Kymin Rakennusosastolle hän tuli v. 1925. Niilo-Rämä harrasti nuorempana urheilua, sekä yleisurheilua että myös painia ja hiihtoa.



Toivo Korjala.



Edla Teittinen.



Lauri Koskela.



Lauri Laakso (Ky.Rak.)



Emil Kaminen.



Emil Nenonen.



Kalle Korpela.



Juho Marttinen.

Maalari Lauri Laakso, Kymin Rakennusosastolta, 14. 2. 51. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 15. 5. 1916 Kuusankosken Rakennusosastolle, ollen silloin vasta 15-vuotias. Muutamia katkoja lukuunottamatta hän on työskennellyt m.m. Kymin Selluloosatehtaalla, Voikan Selluloosatehtaalla, Kuusankosken Sahalla, Kymin Paperitehtaalla ja Voikan Rakennusosastolla. Maalarina Kymin Rakennusosastolla hän on ollut vuodesta 1920 lähtien eli jo kolme vuosikymmentä.

Purkaja Emil Kaminen, Kymin Ulkotyöosastolta, 19. 2. 51. Hän on tullut yhtiön palvelukseen syksyllä 1919 Kymin Tehdasrakennusosastolle, mistä jo muutaman kuukauden kuluttua siirtyi Kymin Paperitehtaalle. Suoritettuaan asevelvollisuutensa hän palasi takaisin yhtiön työhön, tälläkin kertaa Kymin Rakennusosastolle. Pian hän muutti kuitenkin Kotkaan, missä oli töissä noin puolen vuoden ajan. Syksyllä 1923 hän palasi Kuusankoskelle ja tuli purkaus- ja lastaustöihin Kymin Ulkotyöosastolle, jolla hän siitä lähtien on yhtäjaksoisesti 27 vuotta esimerkillisellä tavalla työskennellyt. Kaminen vapaa-aikojen harrastukset ovat keskittyneet oman talon rakentamiseen ja sen jälkeen rakennuksen ja puutarhan kunnossapitoon.

Rakennusmestari Emil Nenonen, Kymin Rakennusosastolta, 20. 2. 51. Hän on syntynyt Ruokolahdella. Uransa hän on aloittanut metsäalalla, työskennellen eri yhtiöissä. Vuonna 1926 hän siirtyi Imatran voimalaitoksen rakennustyömaalle. Kaksi vuotta myöhemmin hän aloitti opiskelun Viipurin Teolli-

suuskoulun huonerakennusosastolla ja sai päästötodistuksen v. 1931. Teollisuuskoulusta päästyään hän on toiminut rakennusmestarina eri paikoissa, joista mainittakoon Imatran Voima Oy., Viipurin tie- ja vesirakennuspiiri, Pyhtään kunta, Kymenlaakson Osuuskauppa, Tornator Oy. (Kaukopään tehdas), Consulting Oy., Tako Oy. ja Keltin voimalaitos. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 1. 11. 40 Kuusankosken Voimalaitosrakennustyömaalle ja työskentelee edelleenkin Kymin Rakennusosaston palveluksessa. Rakennusmestari Nenosen nuoruudenharrastuksista mainittakoon urheilu, mm. juoksu, pyöräily ja hiihto. Myös musiikkia hän on harrastanut ja kuuluu nykyisin Kuusankosken Mieslaulariin.

VOIKAN TEHTAILLA.

80-VUOTIAS.

Porttivahti Kalle Oikolin, Voikan Talousosastolta, 22. 1. 51. Koska hänestä on julaisu valokuva ja henkilötietoja toisaalla lehdessämme olevassa pitkäaikaisesti palvelleitten osastossa, viittaamme siihen.

60-VUOTIAITA.

Rullapakkaaja Kalle Korpela, Voikan Paperitehtaalta, 31. 12. 50. Hän on syntynyt Elimäellä. Oltuaan nuoruusaikanaan sekalaisissa töissä tuli Korpela v. 1921 yhtiömme palvelukseen propsinpinoojaksi Voikan Ulkotyöosastolle. Parin vuoden kuluttua hän lähti metsätöihin, mutta palasi v. 1923 takaisin yhtiöön, täl-



Artturi Leivo.



Ester Virtanen.



Veikko Kaukola.



Siivo Lindqvist.

lä kertaa pakkaajaksi Voikan Paperitehtaalle, missä sitten on ollut yhtäjaksoisesti 27 vuotta.

Ulkotyöntekijä Juho Marttinen, Voikan Ulkotoyosastolta, 13. 2. 51. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Jo poikasena hän lähti lämmittäjäksi sisävesilaitoihin päästen myöhemmin apulaiskoneenhoitajaksi Pielavedellä ja Saimaalla kulkeviin laivoihin. Uskaltautuipa hän joskus Saimaan kanavan kautta ulkomerellekin aina Pietariin saakka. Kymin Oy:n palvelukseen hän tuli 8. 10. 1919 Voikan Korjauspajalle. Sen jälkeen hän on ollut eri osastoilla ja palvelee nykyisin Voikan Ulkotoyosastolla. Marttinen on tunnollinen ja pidetty työntekijä. Vapaa-aikoinaan hän on osallistunut työväen ammatillisiin ja poliittisiin rientoihin hoitaen eräitä luottamustoimiakin.

50-VUOTIAITA.

Hiilimyllylärtti Artturi Leivo, Voikan Höyryosastolta, 22. 12. 50. Hän tuli yhtiömme palvelukseen v. 1919 työskennellen aluksi sihtimiehenä Voikan Selluloosatehtaalla. Parin vuoden kuluttua hän muutti Voikkaalle Rakennusosaston voimalaitostyömaalle, mistä v. 1929 siirtyi yksityisten urakoitsijoiden palvelukseen. Vuonna 1941 hän tuli takaisin yhtiöömme Kymin Spritehtaalle ja siirtyi sieltä Voikan Karbiditehtaan silloiselle rakennustyömaalle sekä v. 1947 nykyiseen toimeensa Voikan Höyryosastolle. Leivon vapaa-aikojen harrastuksista mainittakoon oman kodin hoito ja puutarhatyöt.

Koneviilari Edvard Utti, Voikan Korjauspajalta, 1. 1. 51. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen 14. 10. 1924 Voikan Korjauspajalle, missä hän on sitten yhtäjaksoisesti työskennellyt toimien nykyisin koneviilaajana. Utti tunnetaan ahkerana ja tunnollisena työntekijänä. Vapaa-aikojen harrastuksista on erikoisesti mainittava puutarhan hoito.

Kirjuri Toini Ester Virtanen, Voikan Konttorista, 6. 1. 51. Hän on syntynyt Ruokolahdella, mistä perhe jo v. 1904 muutti Voikkaalle. 16-vuotiaana tuli ntti Virtanen Kymin Oy:n palvelukseen harjoittelijaksi Voikan Selluloosatehtaan konttoriin, missä hän sit-

ten työskenteli kirjurina 12 vuotta. Vuonna 1921 hän siirtyi Voikan Palkkakeskukseen, jonka vastaavana hoitajana hän on toiminut 21 vuotta. Nti Virtanen tunnetaan taitavana ja tunnollisena toimensa hoitajana sekä miellyttävänä ihmisenä. Hän kuuluu Voikan Marttakerhoon, jonka sihteerinä hän on ollut noin 10 vuotta. Teollisuusvirkailijain yhdistyksessä hän on ollut jäsenenä sen perustamisesta lähtien ja kuuluu yhdistyksen johtokuntaan. Vapaa-aikojen harrastuksista ovat kodin ja puutarhan hoito mainittavimmat.

Työnjohtaja Veikko Kaukola, Voikan Rakennusosastolta, 9. 1. 51. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tullut yhtiömme palvelukseen jo 15-vuotiaana Voikan Rakennusosastolle, jolla lyhyttä uitto-osastolla oloa aikaa lukuunottamatta on työskennellyt koko ajan. Työnjohtajaksi hänet nimitettiin v. 1948. Hän on sekä työtoverien että esimiesten keskuudessa tunnettu hyvänä ja ahkerana työntekijänä. Kaukola oli mukana talvisodassa haavoittuen vaikeasti. Hän on osallistunut Sotainvaliidiiden Veljesliiton Kuusankosken alaostaston toimintaan mm. sen johtokunnan jäsenenä. Vapaa-ajan harrastuksista on aina ollut etutilalla talvikalastus, mutta käy hän kalassa kesäisinkin. Nuorempana hän oli innokas jalkapalloilija eikä innostus tähän pallopeleihin ole vielä kukaan sammunut.

Apulämmittäjä Siivo Lindqvist, Voikan Höyryosastolta, 13. 1. 51. Hän on Iitin poikia ja tullut yhtiön palvelukseen 30. 8. 1916 Voikan Selluloosatehtaalle, missä toimi useissa eri ammateissa, m.m. muurarin apulaisena. Sieltä hän siirtyi Voikan Koskityömaalle betoni- ja kivimieheksi. Oltuaan sitten monet vuodet poissa yhtiömme palveluksesta ja kierrelytyään eri puolilla Suomea, hän tuli takaisin, työskennellen Kymin-tehtaan ja Voikan rakennusosastoilla pääasiassa betoniraudoittajana. Nykyiseen toimeensa, apulämmittäjäksi Voikan Höyryosastolle, hän siirtyi v. 1946. Hiljaisen, rehdin ja vaatimattoman luonteensa vuoksi hän on saavuttanut niin työtovereiden kuin esimiestensäkin luottamuksen. Mikäli kotihommilta ja puutarhahoidolta jää aikaa, harrastaa Lindqvist erikoisesti kalastusta.





SKANDINAVIAA LINJA-AUTOSTA NÄHTYNÄ.

Kun Ukko-Kruunu viime vuoden alussa myönsi helpoituksia matkustajien passi- ja valuuttavaikeuksiin ja kun lehtien palstoille ilmestyi ilmoituksia toinen toistaan edullisemmista ulkomaanmatkoista, taisi yksi ja toinen tuntee itsessään matkakärpäsen puraisun. Meitä oli kaksi hallalaista, joissa se purema ei millään ottanut parantuakseen, ei ennenkuin olimme ilmoittautuneet mukaan liikennöitsijä Vilikkaan Skandinaviaan suunnittelevalle automatkalle.

Matkamme alkoi Karhulan Kolmikulmasta ja ensimmäisenä tavoitteenamme oli Helsinki. Siellä meidät lastattiin s/s "Brynhildin" ja pian jäivät taakse Eteläsatama ja Suurkirkon valkea torni, ja laiva halkoi Suomenlahden ulapoita kohti Tukholmaa. Tulo Tukholmaan meriteitse oli ensikertalaiselle oikea elämys. Ensin tervehtivät tulijaa karut asumattomat kallioluodot, mutta sitten puikkelehti laiva tuntikautia vehmaiden saarien lomitse, kunnes aivan yhtäkkiä sukeltautui kaupunki eteemme.

Laivamme laski Skeppsbron laituriin aivan Kuninkaanlinnan edustalle. Tullista selviydyimme nopeasti ja pian olimme keskellä Tukholman vilkasta hyörinää. Aluksi tuntui Kotkan vähäiseen liikenteeseen tottuneesta arveluttavalle vilkkaimmin liikennöityjen katujen ylittäminen, mutta pian sai huomata, että autoilijat olivat suorastaan huippukohteliaita.

Yövyimme Tukholmassa ja seuraavana aamuna aloitimme varsinaisen automatkan Norjaa kohti. Reitimme kulki halki rehevän ja vauraan keski-Ruotsin ja ohitsemme vaelivat sellaiset kaupungit kuin Södertälje, Mariefred, Strängnäs, Eskilstuna, Arboga, Örebro, Kristinehamn ja Karlstad, joihin jokaiseen pysähdyimme aina vähäksi aikaa. Karlstadin kaupungin liepeillä oli kaunis leiripaikka vesijohtoineen ja muine mukavuuksineen. Sinne me pystytimme telttamme ja vietimme siellä yön.

Karlstadista lähdettyämme muuttui maisema huomattavasti paremmaksi ja ikäänkuin kotoisemmaksi, ja jonkin aikaa ajettuumme saavuimme ruotsalaiselle raja-asemalle. Passimme olivat pian leimatut ja matkatavaramme eivät tullia sanottavammin kiinnostaneet. Noin kymmenen kilometrin päässä tulliasemalta oli valtakuntien välinen rajapyykki, otimme siinä muutamia kuvia ja siinä vaihtui myös liikenne vasemmanpuoleisesta kotoisen oikeanpuoleiseksi.

Norjalaiset tullimiehet ottivat meidät vastaan suoranaisella ystävällisyydellä ja pian taas istuimme

autossa ja ajoimme ohi Ingierstrandin hiekkarantojen ja Egebergin kukkuloiden kohti Osloa.

Ensivaikutelma Oslost ei ollut kovin edullinen, mutta pian joutui muuttamaan mielipidettään. En-



Retkeläisiä astumassa laivaan Helsingissä.



Slussen, Tukholman huomattavin liikennesolmu.

simmäiseksi kiiruhdimme Holmenkollenille, jonne pääsi nopeasti junalla maanalaiselta asemalta.

Holmenkollenilta avautui suurenmoinen näköala yli kaupungin ja sen kauniin ympäristön. Oslon ehkä huomattavin nähtävyys on Vigelandin puisto, joka lukuisine veistoksineen ja monumenttaalisine suihku-kaivoineen teki katsojaan voimakkaan vaikutuksen.

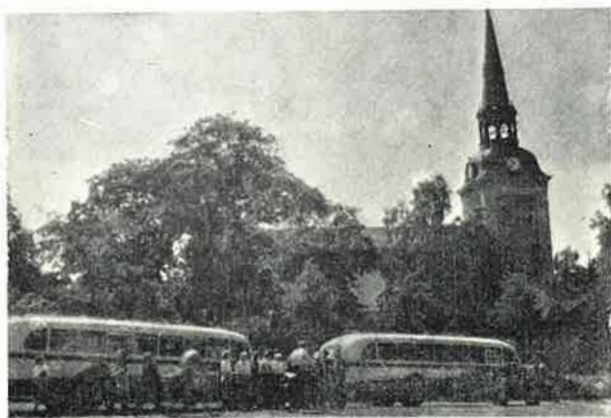
Oslosta jatkui matka kohti retken määränpäättä Hardangeria. Tie kulki Sandviken kaupungin ja hedelmällisyydestään tunnetun Lier-laakson kautta Drammenin kaupunkiin ja sieltä Kongsbergin kautta Telemarkin kuuluisille matkailuseuduille. Telemarkissa tapasimme idyllisiä karjamajoja ja kauniisti koristeltuja talonpoikaistaloja sekä taiteellisesti upean Heddalin piirukirkon, joka on peräisin aina vuodelta 1250. Seljorden ja Vinjen kautta matkasimme ylös Haukelille, jossa tie korkeimmillaan ollen kulki noin 1200 m:n korkeudessa. Siellä oli vielä heinäkuussa runsaasti lunta ja oli virkistävää olla välillä lumisotasilla heinäkuun helteellä.

Maasto oli tavattoman jylhää ja autiota, kasvillisuus oli tyystin hävinnyt ja ikuinen lumi vain korosti jylhyyttä. Haukelilta laskeutui tie jyrkästi kauniiseen Rördalin laaksoon, nousten sieltä taas kaarellen Hordabakkene-tuntureille ja sieltä kohden Oddaa. Tällä taipaleella ohitimme Lätefoss-kosken, joka 160 m. korkuisena syöksyi aivan tien vieressä. Oddan kaupungista kulki tie Eidfjordiin Hardan-

gerin vuonon perukassa ja sieltä edelleen jyrkästi Måbødolenin rotkojen kautta parisataa metriä korkean Vöringfoss-putouksen ohi ylös Hardangerin laelle, ikuisen lumen ja jään valtakuntaan. Tätä tietä voidaan lumisuhteiden vuoksi pitää auki vain kesäkuukausina. Haugastölin luona saavutimme Bergenin radan ja sitä seuraten kulki tiemme takaisin Osloon, josta pari päivää aikaisemmin olimme matkalle lähteneet, ja sieltä edelleen Tukholmaan ja kotiin.



Leiripaikka Karlstadissa.



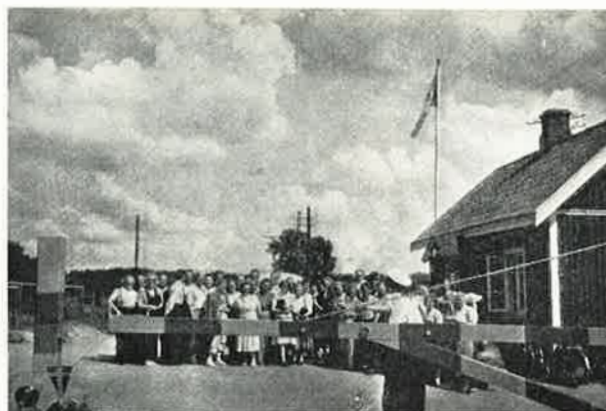
Södertälje.



Karlstadin kaupunkia leiripaikalta nähtynä.



Gripsholmin linna Mariefredissa.



Retkeläiset odottavat tullipuomin aukeamista Ruotsin rajalla.



Ruotsin—Norjan rajapyykki.



Holmenkollenin huipulla oleva näkötorni ja Norjan hiihtourheilun isän Huilfeldtin muistopatsas.



Raja on ylitetty.



Näkymä Holmenkollenin näkötornista.



Osa retkeläisiä erään norjalaisen pikkukahvilan portailla.



Elämäntaistelua symbolisoiva siro monoliitti Vigelandin puistossa.



Koristeellinen vanha telemarkilaisaitta.



Låtefoss, eräs Norjan suurimmista koskista.



Heinäkuista lumisotaa Haukelilla.



Vesibussi lähdössä kiertomatkalle Tukholman siltojen alitse.



Kaarrellen nousee tie Röldalista tunturin laelle.



Jonoa Tukholman tullissa kotimatalla.

Omakotitoiminta

päästy aloittamaan Hallassakin.

Hallan Seuratalolle oli marraskuun 10 p:nä kokoontunut tehtaamme palveluksessa olevia työläisiä kuulemaan selostusta omakotitoiminnan aloittamisesta Hallan Tehtailla. Tilaisuus oli järjestetty tiedotustilaisuudeksi kaikille niille tehtaamme palveluksessa oleville, joita asia kiinnosti.

Kun selostusten jälkeen oli jokaiselle läsnä-olevalle varattu mahdollisuus esittää kysymyksiä esitysten johdosta, valittiin puhetta johtamaan yleisluottamusmies Oiva Jungell.

Ensimmäisen selostuksen esitti sosiaalipäällikkö Eero Leppä selvitellessä tonttien myyntiä ja siitä tehtävän kauppakirjan eri kohtia. Kun rahoituskysymys on sekä tärkeä että myös sangen monimutkainen juttu, oli tilaisuuteen pyydetty hov. ausk. Aunis K. Kantonen Kuusankosken tehtailta selostamaan tätä puolta asiassa.

Selostuksen johdosta virinneen keskustelun kuluessa ilmituottiin työntekijäin tyytyväisyys tätä yhtiön aloittamaa toimintaa kohtaan ja lausuttiin tontin saajien puolesta kiitollisuus heille järjestetystä mahdollisuudesta rakentaa itselleen oma talo.

Kun tonttien jakoa ei vielä oltu suoritettu, palaamme asiaan uudelleen lehtemme seuraavassa numerossa.

Uroteko palkittu.

Kuten lehtemme tämän vuoden kesänumerossa kerrottiin, pelasti hinaajalaivanpäällikkö Veijo Virtanen kansimies Urpo Herralan varmasta kuolemasta tämän pudottua hinausvaijerin iskemänä keväthyhmäiseen veteen. Koska Virtanen tässä tilaisuudessa osoitti erikoista urhoollisuutta hyppäämällä täysissä talvivarusteissa jäälauttojen sekaan pelastamaan toveriaan ja asetti oman henkensä vaaranalaiseksi, myönsi Tsavallan Presidentti hänelle hengenpelastusmitalin.

Mitalin luovutustilaisuus oli järjestetty pääkonttorin teehuoneeseen. Luovutuspuheessaan majuri Weckman lausui mm.: "Te olette tehnyt teon, jonka muisto varmaan kauan tulee säilymään paikkakuntalaisten mielessä. Teille itsellenne ja pelastamallenne henkilölle se oli unohtumaton hetki. — Teko oli todellinen miehen työ, jota jokainen pitää arvossa ja kunnioittaa. Todisteeksi tästä on valtakuntamme päämies myöntänyt Teille hengenpelastusmitalin."



Majuri Weckman kiinnittää mitalin Veijo Virtasen rintaan. Oikealla Urpo Herrala.

Millaiselta sitten näyttää mitali? Vuonna 1920 annetun lain säännöksen mukaan se lyödään hopeasta 30 mm:n läpimittaiseksi. Sen etupuolella on kuvattuna laakeriseppeleen sisälle ojennettu käsi, joka kantaa elämän liekkiä. Takaosassa on Suomen vaakuna ilman kilpeä ja sen ympärillä sanat: "Ihmishengen pelastamisesta". Mitalia kannetaan rinnan vasemmalla puolella 28,5 mm leveässä laivastonsinisessä nauhas- sa, jossa on viisi pystysuoraa valkeaa raitaa. Hengenpelastusmitalin paikka on ennen kaikkia muita mitaliteita.

Kahvitarjoilun aikana meillä oli vielä tilaisuus tarkemmin kysellä tapahtumasta sekä pelastajalta että pelastetulta. Herralan kertomuksen mukaan hän itse ei tiennyt mitään koko tapahtumasta, sillä hän tuli tajuihinsa vasta sairaalaan vietäessä.

Esitimme Virtaselle tyhmän kysymyksen: "Mitä ajattelitte hypätessänne veteen?"

Vastaus tuli kuin valmiiksi mietittynä: "Ei siinä ehtinyt mitään ajatella. Piti vain toimia nopeasti".

Arkisen aherruksen keskeen järjestetty tilaisuus päättyi, mutta sen teon muisto, minkä kunniaksi se oli toimeenpantu, säilyy.



Kuva pääkonttorissa järjestetystä tilaisuudesta. Henkilöt vasemmalta: maist. Sundman, nimismies Kanerva, majuri Weckman, hinaajanpääll. Virtanen, kansimies Herrala ja sos.-pääll. Leppä.

Kymin Oy. lahjoittanut Touk'olalle

miljoonan markkaa ja tontin toimitaloa
varten.



Majuri Weckman allekirjoittaa lahjakirjan.

Kuten lukijat varmaan muistavat, päätti Kymin Osakeyhtiön johtokunta Hallan Tehtaitten 75-vuotisjuhlien yhteydessä lahjoittaa Toukolan Kannatusyhdistys r.y:lle miljoonan markkaa ja tontin toimitalon rakentamista varten Karhulan kauppalaan.

Tonttia koskevan lahjakirjan allekirjoitustilaisuus oli Hallan Tehtaitten johtajan, majuri Weckmanin virkahuoneessa. Majuri Weckman allekirjoitti lahjakirjan Kymin Osakeyhtiön ja maaherra Arvo Manner yhdistyksen puheenjohtajana Toukolan Kannatusyhdistys r.y:n puolesta.

Ennen allekirjoittamista majuri Weckman palautti mieliin Kymin Osakeyhtiön johtokunnan puheenjohtajan, varatuomari C. J. Ehrnroothin sanat Hallan Tehtaitten 75-vuotisjuhlan juhlapuheessa ja kiitti Toukola siinä suurimerkityksellisestä työstä, minkä Toukola on tähän mennessä tehnyt Hallankin nuorison parissa. Samalla hän toivoi, että jo jonkin aikaa



Maaherra Manner tarkistaa lahjakirjan sanamuodon ennen allekirjoitusta.

Palokuntakilpailut.

Lauantaina lokakuun 11 päivänä pidettiin Hallassa palokuntakilpailut Hallan palokunnan eri joukkueiden välisinä. "Tulipalokaan ei aina satu olemaan kaukana päivänä", sanoi palopäällikkömme, kun joku valitteli huonoa ilmaa, jota vielä maassa oleva lumisohjo täydensi. Hänen sanansa ovat kyllä totta, mutta suorituksiin sää osaltaan vaikutti. Joukkueilla ei nimittäin varmastikaan ole niin suuria suorituseroja normaalisesti, kuin mitä pöytäkirjat nyt pääsivät näyttämään. Osoituksena tästä lienee jo sekin, että viime kerralla kilpailevien joukkueiden järjestys oli kokonaan päinvastainen ja äärimmäisen tasaväkinen. Tällä emme suinkaan tahdo alentaa voittajien ansioita. Kilpailussahan aina voittaa paras. Sanoimme pahan sen vain selvityksenä sellaisille, jotka pelkän tuloluettelon perusteella laativat käsityksensä palokunnastamme.

Tulosluettelo muodostui seuraavaksi:

Marssi: 1) Joukkue Ylönen 9,25 pist. 2) Joukkue Brunila 8,83 pist. 3) Joukkue Länsimies 8,25 pist.

Tikapuut: 1) Joukkue Brunila 8,30 pist. 2) Joukkue Ylönen 7,0 pist. 3) Joukkue Länsimies 6,75 pist.



Palopäällikkö E. Wecksten ilmoittaa palokunnan majuri B. Weckmanille.

Moottoriruisku: 1) Joukkue Ylönen 9,17 pist. 2) Joukkue Brunila 7,58 pist. 3) Joukkue Länsimies 6,3 pist.

vireillä ollut hanke toimitalon saamiseksi näille seudulle toteutuisi nyt k.o. lahjoituksen avulla.

Vastauspuheessaan maaherra Manner kiitti Kymin Osakeyhtiötä lahjoituksesta, joka niin elävästi todistaa, että teollisuuslaitokset arvostavat nuorisotyötä. Samalla hän kuitenkin mainitsi, että Toukolan Kannatusyhdistyksellä varmasti tulee olemaan vielä vaikeuksia ennen hankkeen lopullista toteutumista ja toivoi kaikkien piirien tukea, jotta nämä vaikeudet voitettaisiin.



Moottoriruiskun selvitys käynnissä.



Jatkotikapuun liittäminen, ensimmäinen vaihe.



Jatkotikapuut ovat ylhäällä ja mies kiipeää tikkaita ylös.



Mies on ylhäällä ja on valmis toimimaan.



Arvostelutuomarit seuraavat tarkkaavaisina moottoriruiskun selvitystä.

Letkunselvitys: 1) Joukkue Brunila 9,5 pist. 2) Joukkue Ylönen 9,08 pist. 3) Joukkue Länsimies 4,67 pist.

Olipa kilpailuissa käynyt miten tahansa, pääasia on, että palokunta on tietoinen suuresta tehtävästään ja kykenee sen hoitamaan.

Herra: — Tämä paistihan on poikkeuksellisen hyvää.

Rouva: — Keittäjäntären sulhanen saapuu tänään vierailulle.

— Onko joku lausunut Teille rakkaudentunnustuksen joskus?

— Kyllä, kerran puhelimesta, mutta se oli vika-soitto!

MERKKIPÄIVÄ



Nestor Pekkola.



Einar Jungell.

80-vuotias.

Eläkeläinen Hilda Sepponen, 23. 1. 51. Hän on syntynyt Jäppilässä ja tullut selluloosatehtaalalle 24. 5. 20 työskenneltyään aikaisemmin tiilitehtaalalla. Siirtyi eläkkeelle 1. 3. 1939.

70-vuotias.

Vartija Nestor Pekkola, 21. 1. 51. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tullut yhtiön palvelukseen 29. 5. 1948.

50-vuotiaita.

Lajittelija Einar Jungell, 19. 1. 51. Hän on syntynyt Pyhtäällä ja tullut yhtiön palvelukseen 30. 3. 1942 höyläämölle. Työskentelee nykyisin lautatarhalla.

Puuseppä Antti Tohmo, 19. 1. 51. Hän on syntynyt Virolahdella ja tullut yhtiön palvelukseen 16. 3. 1942 rakennusosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

Sähköasentaja Vilho Valve, 28. 2. 51. Hän on syntynyt Kotkassa ja tullut yhtiön palvelukseen 13. 2. 1928 sähköosastolle, missä edelleenkin työskentelee.



Antti Tohmo.



Vilho Valve.



Jokainen on osaltaan vastuussa työturvallisuudesta. Tällainen tapaturma aiheutti mm. vakavan rintalastanmurtuman Hallassa.

(Jatk. siv 37)

KYMIN OSAKEYHTIÖN VIRKAMIESKLUBI...

on järjestetty erilaisia juhlatilaisuuksia, ohjelmallisia klubi-iltoja, retkiä ym. Viime vuosina on ollut toiminnassa bridge-kerho ja kevästä 1947 lähtien on järjestetty englannin kielen kursseja maist. Elvi Ilolan johdolla. Niihin on myös mestareilla ja kirjureilla tilaisuus osallistua. Yhtiön palveluksessa oleva Miss Walker antaa keskustelutunteja englannin kielessä pitemmälle pääselle. Osanottajia on kursseilla ollut yhteensä noin 110 henkilöä.

Jäseniä on klubissa nykyisin 369, joista aktiivijäseniä 325 ja passiivijäseniä 44.

40-vuotisjuhlaansa vietti klubi marraskuun 18 p:nä. Kunniavieraina olivat läsnä johtaja Julius Polin ja johtaja Axel Bockman rouvineen. Johtaja Polin on muuten klubin perustajajäsenistä ainoa enää elossa-oleva. Juhlassa oli mukana noin 200 klubin jäsentä. Ohjelmaan kuului m.m. klubin puheenjohtajan, ins. E. Palmgrenin tervehdyspuhe, jossa myös pääpiirteittäin selostettiin klubin toimintaa kuluneiden 40 vuoden aikana, sekä laulu- ja tanssiesityksiä.

VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS



Konttoripäällikkö
TURE ILMONEN

60-VUOTIAS.

60 vuotta täytti joulukuun 1 p:nä Verlan Puuhiomon ja Pahvitehtaan konttoripäällikkö Ture Ilmonen. Hän on ollut Venäjällä Bakun kaupungissa vuosina 1914—1917 eri toiminimien palveluksessa, m.m. Ludvig Nobel'in konetehtaalla kirjeenvaihtajana. Lokakuun 1 p:nä 1917 hän siirtyi Kymin Osakeyhtiön Bakun konttoriin toimien siellä kirjanpitäjänä ja prokuristina. Venäjältä tultuaan hän työskenteli syyskuun alusta 1921 Kymin Oy:n pääkonttorissa Kuusankoskella kirjanpito-osastolla huhtikuun 15 päivään 1926 saakka, jolloin siirtyi Verlan tehtaan konttoriin, jossa nykyisin toimii konttoripäällikkönä.

Konttoripäällikkö Ilmonen monista eri harrastuksista mainittakoon arkeologia, postimerkkien keräily, urheilukalastus, kukkaviljely, taidemaalaukset ja kirjallisuus. Kaikilla näillä aloilla on konttoripäällikkö Ilmonen saavuttanut asiantuntijoiden tunnustuksen ja hänen kaunis kotinsa on myös hyvä todistus siitä. Muun muassa on hänen vanhojen aseiden kokoelman sa harvinaisen suuri ja edustava.

Konttoripäällikkö Ilmonen tunnetaan hiljaisena, ystävällisenä ja huumorintajuisena ihmisenä, ja suurena kirjallisuuden tuntijana on keskustelu hänen kanssaan aina mielenkiintoinen ja antoisa.

MERKKIPÄIVIÄ.



Antti Niemi.



Eemil Pessa.

50-VUOTIAITA.

Kirvesmies Antti Niemi 16. 11. 50. Hän on syntynyt Jaalassa Nisuksen kylässä ja tullut Verlan tehtaan palvelukseen 15. 8. 1919. Tehtaan tuotantokomitean ja turvallisuustoimikunnan jäsen. Pystyvä ja tunnollinen ammattimies. Suorittaa rakennustöitä vapaa-aikoinakin.

Rasvaaja Väinö Arkko 24. 11. 50. Hän on syntynyt Hirvensalmella ja tullut Kissakosken tehtaan palvelukseen 1. 11. 1921, siirtyen Verlan tehtaalle 1941. Turvallisuustoimikunnan jäsen. Harrastaa kirjallisuutta.

Henkilöauton kuljettaja Eemil Pessa joka lisäksi toimii autonasentajana, 1. 12. 50. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut tehtaan palvelukseen 25. 5. 1927. Pessa on erittäin pystyvä ammatissaan ja on koko palvelusaikanaan suorittanut uskollisesti tehtävänsä, minkä johdosta hänelle on myönnetty Suomen Automobiiliklubin ansiomerkki. Harrastuksista mainittakoon kalastus, palstaviljely ja kirjallisuus.

Arkinripustaja Martta Ojanen 12. 1. 51. Hän on syntynyt Mikkeliissä ja saanut karjakon ja kontrolli-assistentin ammattikoulutuksen. Tehtaan palvelukseen hän tuli 28. 6. 1936. Harrastaa vapaa-aikanaan edelleenkin karjanhoitoa auttaen naapureitaan ja tuttaviaan karjanhoitopulmissa.

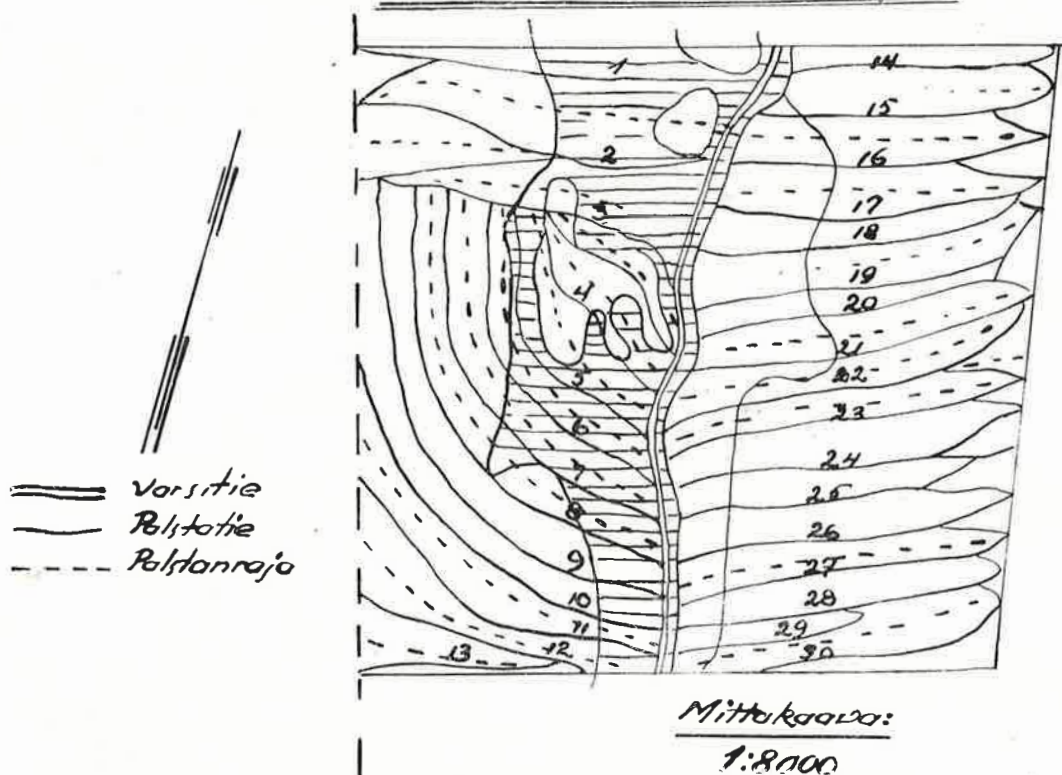
Prässäjä Yrjö Tuominen 22. 1. 51. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut tehtaan palvelukseen 25. 11. 1922. Työssään hän on saavuttanut esimiestensä luottamuksen. On innostunut hiihtäjä ja osallistui vielä tänä vuonna Kymi-yhtymän hiihtomestaruuskilpailuihin Verlassa. Saa Verlan Kirin kunniapalkinnon osoitetusta hiihtoinnosta.

Hioja Armas Ukko 8. 2. 51. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut tehtaan palvelukseen 15. 5. 1919. Innokas kalastaja. Hoitaa omaa maatilaa vapaa-aikoina.



Uutta metsänhakkuutyöliä soveltamaan.

Tiekartta Kärnäjään leimikasta.



Jos annamme tottuneelle metsätyömiehelle työurakkana määrätyn puutavaraerän hankkimisen pystymetsästä valmiina tavarana kaukokuljetusreitillä varteen, on melkoisen varmaa, että ammattinsa tunteva työmies punoo kaikista ulosottoon liittyvistä tekijöistä saumattoman ketjun. Hän suunnittelee eri työvaiheet siten, että parhain kokonaistulos saavutetaan. On uskottavaa, että hän esim. jo puutavaroiden valmistusvaiheessa ajattelee niiden ajoa ja toimii siten, että valmiit tavarat tulevat hakatuiksi ajoa silmällä pitäen edullisimmin. Hän rationalsoi työnsä vaistomaisesti.

Jos sen sijaan hakkuu- ja ajotyön suorittavat

eri henkilöt, hakkuumies toimii harvoin muuta kuin omaa työtään ajatellen. Motti tai ristikko syntyy sinne, missä on eniten tavaraa kasassa. Mitään takeita ei ole siitä, että puutavaroiden ajoa helpottavat tekijät olisivat tulleet huomioiksi. Tällainen hakkuutyöli on meillä yleinen.

Ei siis ole meidän oloissamme varsin yleistä, että työnantaja suunnittelee metsänhakkuutyön yksityiskohdittain ajoa silmällä pitäen. Koska työ kustannusten jatkuvasti kohotessa on kustannuksia säästäviä tekijöitä kuitenkin pyrittävä etsimään kaikkialta, on täysi syy ottaa laajemman kokeilun ja tutkimisen kohteeksi

Kajaani-yhtiössä käytäntöön otettu hakkuutapa, jota lyhyesti yritän tässä selostaa.

Hakkuutyön kohteeksi joutuva leimikko palstoitetaan ja luokitellaan kuten tavallista, mutta palstojen rajat ovatkin nyt tulevia palstateita. Varsitien paikkaa ei uusi työsuunnittelu muuta, se kulkee maaston mukaan edullisimmassa paikassa. Sen sijaan varsitiestä lähtevät palstatiet jakavat leimikon maastosta ja puumääristä riippuen n. 30—60 m. levyisiin palstoihin (tiekartta). Hakkuumies raivaa työnjohtajan tekemää pilkoitusta noudattaen n. 1,5—2 m. leveän palstatien poistaen kaikki ajoa haittaavat esteet. Palstalta hakattavat puut kaadetaan siten, että ristikot ja pinot saadaan vähimmällä puiden kantamisella syntymään valmiiksi raivatun palstatien varteen. Kun palstan leveys yleensä on vain 2 puun pituutta, ei puita tarvitse normaalileimikoissa kantaa sanottavasti enempää kuin hajahakkuussakaan. Valvonnan kannalta on edullista, että vain yksi hakkuumies vastaa palstatiestaan. Kahden siitä vastatessa ei näet ole varmuutta, kumpaa hakkuumiestä ”tukistaa”, jos palstatie ei tule raivatua asianmukaiseen kuntoon. Tähän päästään järjestämällä hakkuutyö siten, että palstateiden välinen alue jaetaan pilkoituksella kahtia (kartassa pilkkuviiva), jolloin tien molemmilta puolilta, palstan leveydestä riippuen n. 15—30 m. etäisyydeltä tiestä, kukin hakkuumies hakkaa puut oman tiensä varteen. Näin menetellen säästytään myös turhilta pohjatelosten laitoilta ja saadaan samoille teloille suuremmat pinot ja ristikot, koska hakkuumies voi varastoida molemmilta puolilta palstatietä kertyvät puut samoille teloille ja vain toiselle puolelle tietä. Jos sen sijaan palsta annetaan kahden tai useamman miehen työporukalle, ei mikään estä käyttämästä palstojen rajoina myöskin itse palstateita. Pääasia on, että tiet tulevat raivattua ja puut varastoitua tien varteen siten, että ne saadaan helposti tieltä poikkeamatta rekeen.

Palstateiden pituus riippuu suuresti maastosta ja puumääristä, mutta yleensä lienee pidettävä 600—700 m. pitkää palstaa maksimina.

Ajourakoita annettaessa ei ole enää tarpeen puhua ajopalstoista, vaan teistä. Hevosmiehelle annetaan ajettavaksi määrättyjen palstateiden varrella olevat puutavarat. Hevosmies välttyy umpimähkäisestä metsäajosta ja saa kiertää omaa tietään, jolloin hän ottaa — kuten tavallisesti — tien perältä pohjakuorman ja lisää

kuormaa palstatien varrelta, sitä mukaa kuin lähenee varsitietä. Kun palstatietä on riittävästi näin ajettu, kovettuu tie ajon kestäessä niin, että kuormaa voidaan suurentaa tarpeen mukaan, vieläpä ottaa jo palstan periltä täysi kuorma, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Kajaani-yhtiön kokeilutyömaalla on hakkuumiehelle maksettu palstatien raivauksesta aiheutuneesta lisätyöstä mk 8: — — 30: — eli keskimäärin mk 15: — pm³. Näin hakattujen puutavaroiden ajossa uskotaan säästettävän kuitenkin työtä vanhaan tyyliin verraten niin paljon, että uudesta menetelmästä hyötyvät loppujen lopuksi sekä työnantaja että hakkuu- ja ajomies. Koska ajoa ei ole kuitenkaan vielä suoritettu, en ryhdy tässä ajossa saavutettua työn säästöä povaamaan, vaan tyydyn odottamaan lopullisia tuloksia.

Menetelmää vastaan voidaan tehdä huomautuksia. Painavin lienee se, että menetelmä vaatii entistä enemmän hakkuutyövoimaa, jota yleensä on liian vähän saatavana, sen sijaan se säästää hevostyövoimaa, josta ei ole puutetta. Kieltämättä on asianlaita näin, mutta mielestäni ei tämä saisi olla esteenä uuden hakkuumenetelmän yleisempään käytäntöönottoon, jos sen antama kokonaistulos on vanhaa parempi. Kyseenalaista on, huomaammeko edes uuden tyylin hyväksytyämme, että varsinaisena pinotavaran tekoaikana olemme uutta tyyliä käyttäen saaneet hakattua vähemmän kuin ennen. Hevosia taas on maassamme ammattimiesten lausuntojen mukaan muutenkin liikaa, joten lienee vain hyväksi katsottava, jos niitä töiden vähentyessä jonkin verran hävitetäänkin.

Myöskin voidaan huomauttaa, ettei menetelmä sovi, jos leimikosta hakataan myöskin tukit, sillä nämä joudutaan joka tapauksessa hakemaan palstatien ulkopuolelta. On kuitenkin muistettava, että palstateiden välit ovat kapeita, ja tukkeja hakattaessa rekeen autettuna joutuu hakkuumies tai erikoinen ”metsämies”, kuten häntä paikoitellen nimitetään, nykyisinkin ”oikomaan” tukit palstatien varteen hevoselle valmiiksi, joten uusi työmenetelmä ei tässä suhteessa sanottavia entisestä poikkeaa.

Voidaan myöskin huomauttaa, ettei varsinkaan ostometsissä saada lupaa raivata niin paljon teitä kuin menetelmä edellyttiä. Tähän huomauttamme, etteivät palstatiet ole viivasuoria, vaan ne kiertelevät myöskin maaston ja kasvullisuuden mukaan, ja näin ollen voidaan joustavasti menetellen säästää taimistoja j.n.e. Myös-

SIPPOLAN METSÄKOULUN KUULUMISIA.

Eräänä heinäkuun sunnuntaina kokoontui Sippolan metsäkoululle viiden päivän ajaksi reipas nelikymmenpäinen miesjoukko. Kysymyksessä ei suinkaan ollut kesäloman vietto, vaan ankara kilpailu, jossa kahdenkymmenen parhaan palkintona oli pääsyoikeus syyskuun 6 päivänä koulussa alkavalle metsäteknikkokurssille.

Metsäteknikolta ammatti vaatii paljon. Pitkät työpäivät ulkosalla säästä piittaamatta asettavat ruumiillisen kunnon koetukselle, leimaukset ja arvioimiset kysyvät taitoa ja järkeä ja lopuksi tilitys- ja toimistotyöt onnistuvat vain sellaiselta, jolle taipumus kynän käyttöön ja ynnälaskuun on jo syntymälahjana suotu.

Vähintään kaksi vuotta kestäneen harjoitteluajan perusteella hoitoalueet olivat todenneet näiden neljänkymmenen miehen luonteenomaisuuksiensa ja henkisten kykyjensä perusteella sopivan metsäteknikoiksi koulutettaviksi. Niinpä saivatkin nämä kouluun pyrkivät nyt esittää taitonsa käytännössä pino-tavaran teossa ja ojankaivuussa sekä kirjallisesti äidinkielellä ja laskennossa, kuten seuraava kuvasarjamme osoittaa.

Kuva 1. Pinotavaran teko suoritettiin Sippolan piirin Heinojan maastossa vanhassa kuusikossa, josta jokaiselle kokelaalle voitiin varata jokseenkin tasaveroinen palsta. Pyrkijöillä oli koko pääsykokeiden ajan selvät numerot, joiden perusteella voitiin seurata kunkin käyttäytymistä, työskentelytapaa jne.

Kuva 2. Ristikkinä kaadetut rungot on kuorittu ja katkominen tapahtuu niin reippaalla vauhdilla, ettei miehestä jäänyt kuvaan muuta kuin epäselvät piirteet.

Kuva 3. Motintekijälle alkaa kevyempi työvaihe, kun pölkköjä on valmiina niin paljon, että pinoa voidaan ryhtyä pystyttämään.

Kuva 4. Hyväkuntoinenkin mies tarvitsee työnsä lomassa pieniä levähdystaukoja. Tässä näemme erään miehen "rautaisen annoksen", Sevilla-askin, pastillirasian ja — viilan, joiden avulla pino kohoaa taas muutamaa pölkköryviä korkeammaksi.

Kuva 5. Motti täyttymässä. Huomaa työn huolellisuus: tasainen pino, hyvä kuorinta ja kestävät pääpuut.

Kuva 6. Arvostelulautakunnan työ ei näytä aivan helpolta. Niinpä koulun johtajan, metsänhoitaja Olavi Linnamiehen käsi onkin kohonnut korvalliselle. Tarkkana kirjamiehenä on piirityönjohtaja Viljam Kujala ja hänen vieressään seisomassa työnjohtaja Toivo Kujala.

Kuva 7. Ensimmäinen työpäivä on päättynyt. Auto vie kilpailijat koululle, jossa odottaa virkistävää uinti Orijärvessä sekä koulun emäntien tarjoama maukas lihakeitto.

Kuva 8. Ojankaivuu tapahtui Saveron piirissä Kaihllassuolla. Ensimmäisenä työnä oli siellä ojan reunojen merkitseminen ojanarua apuna käyttäen, mikä ei kuulunut varsinaiseen työurakkaan.

Kuva 9. Kun lähtömerkki oli annettu, syntyi ojalinjojen vaiheilla vilkasta liikettä: ensimmäinen mies leikkaa pintaturvetta ojapiilulla, toinen lapiolla ja kolmas nostaa jo turpeita ojan reunalle.

Kuva 10. Eipä kestänyt kauankaan, kun syntävä oja alkoi jo olla todellisuutta. Tällä ojalla kaivoi kymmenen miestä osuuttaan.

Kuva 11. Kirjalliset kokeet tarjosivat valokuvaajalle yksitoikkoisia aiheita: miettiviä, keskittyneitä, ympäristöstään täysin piittaamattomia miehiä.

Valokuvat on ottanut metsänhoitaja E. Valleala.



Kuva n:o 1.

kin valmiita puutavaroita entisen menetelmän mukaan ajettaessa joudutaan metsässä raivaamaan teitä ja tällöin usein umpihankeen, ehkenpä enemmän kuin mitä uusi menetelmä rai-vauksia tarvitsee.

Kuten edellisestä huomaamme, ei menetelmä ole kuitenkaan kokonaan vailla haittoja, ja kun ei ole vielä kokeiltua varmuutta kustannusten säästöstä ajotyön osalta, ei menetelmästä voida

vielä antaa lopullista lausuntoa. Olisi kuitenkin suotavaa, että ensi keväänä hakkuiden taas huomattavammin alettua voitaisiin menetelmää kokeilla laajemmilla alueilla, ja mikäli se havaitaan yleisesti hyväksi, olisi se vietävä yhteisvoimin läpi kaikkialla, sillä pienetkin kustannusten säästöön johtavat menetelmät on vastaanotettava ja käytäntöön sovellettava.

A. H.



Kuva n:o 2.



Kuva n:o 5.



Kuva n:o 3.



Kuva n:o 6.



Kuva n:o 4.



Kuva n:o 7.



Kuva n:o 8.



Kuva n:o 9.



Kuva n:o 10.

Pitkäaikaisesti palvellut.



Talonmies Iivari Jokelainen

Metsäosaston Kainuun hoitoalueesta tuli kesäkuun 22 p:nä olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 8. 5. 1894 Sotkamossa torpparin poikana. Heti kansakoulusta päästyään hän tuli yhtiön palvelukseen. Moninaiset ovat ne tehtävät, joita Jokelainen on palvelusajallaan joutunut suorittamaan. Hän on ollut aputyönjohtajana metsätyössä, laivan kansi-miehenä, metsänhoitajien hevosmiehenä ja autonkul-jettajana sekä esimiehenä vuolu-, nosto- ja lastaus-töissä, toimien kuitenkin suurimman osan tästä ajas-ta samanaikaisesti yhtiön omistaman kiinteistön ta-lonmiehenä. Työssään on Jokelainen osoittautunut ahkeraksi ja tunnolliseksi mieheksi, suorittaen tehtä-vänsä kaikella kiitoksella. Vapaa-aikojen harrastuk-sista on ensikädessä mainittava puutarhanhoito, mis-sä hän on saavuttanut huomattavan asiantuntemuk-sen.



Kuva n:o 11.



Tähdenvälejä Juantehtaalta.

Jänismetsästyksen ollessa tätä kirjoitettaessa parhaillaan käynnissä ja metsälintujen pyynnin päätyttyä, olimme puheissa metsästysseuran puheenjohtajan Iikka Halosen kanssa saadaksemme selville Juankoskella nykyisin vallitsevan riistakannan. Murheelliseksi vetäytyi miehen muoto hänelle kysymyksen esittäessämme. Jäniskanta on melkein olematon. Ketut ovat verottaneet sitä. Kuuluvat nyt jo jänisten puuttuessa käyvän lampaanvuonienkin kimppuun. Osuutensa on myös lukuisilla kanahaukoilla. Halosen tänä syksynä saamalla kahdella jäniksellä oli lisäksi molemmilla keuhkomato, joten tilanne näyttää todella surkealta.

Halonen esitti toivomuksenaan, että metsämiehet tunnollisesti noudattaisivat ja valvoisivat nyt voimaan astuneita lyhennettyjä pyyntiaikoja. Samoin olisi toivottavaa, että metsämiehet entistä tehokkaammin ryhtyisivät laajentuneen kettu- ja kanahaukkakannan tuhoamiseen.

"Miellyttävää olisi tarjota tänne saapuville vieraille metsästysretki, jolla isännän ei aina tarvitsisi olla sydän kurkussa pelosta, ettei jäniksestä nähdä jälkeäkään, vaikka ollaankin Savon sydämessä ja vanhojen riistamaitten keskellä", mainitsi Halonen lopuksi.

★

Huomattavasti valoisampi on tilanne kalarintamal-

la, vakuutti meille Eino Vainio, jolta tiedustelimme asiaa. Tosin jatkuvaa vähenemistä on ollut havaittavissa kalakannassakin. Varsinkin lahnoja on näkynyt entistä niukemmin. Lieneekö tähän sitten syynä se, että tuolla Syvärin puolella ovat nuotalla vetäneet kutuaikana 200—300 kilon apajia. Suurin saalis yhdellä vedolla on ollut 700 kg, tosin jo vuosia sitten saatu. Haukia ja kuhia on vielä vesistöössämme runsaasti. Yleensä kalakantaa voisi sanoa keskinkertaiseksi, jos siitä nyt jonkinlainen määritelmä on annettava. Vainio esitti kalanviljelyksen järjestämistä kalakannan jatkuvan alenemisen estämiseksi, mutta koska palaamme tähän asiaan myöhemmin, niin jätämme sen tällä kerralla.

Lohesta vielä sananen. Tuo virtamme kuningas on saatava säilymään. Salakalastajat on armotta ajettava tiehensä. Lohi tarjoaa urheilukalastajalle aina tasavertaisen vastuksen. Sen taistelumieltä on kunnioitettava ja vastapuolen puolestaan noudatettava reilun urheiluhengen sääntöjä. Tämä meidän lohikoskemme on pyhitettävä vain todellisille urheilukalastajille. Sellaisia on käynytkin, mutta koski on vaalinut omiansa. Ainoastaan oma onkijamme, teknikko Kalske on saanut narrattua ongellaan kolmatta kiloa painavan vonkaleen.

★

MERKKIPÄIVIÄ.



Niilo Stylman.

50-VUOTIAITA.

Metsätyönjohtaja Niilo Stylman 20. 9. 1950 Sysmässä. Jo nuoresta pitäen Stylman on ollut yhtiöm-

me palveluksessa, ensin aputyönjohtajana ja 1. 5. 1930 lähtien vakinaisena työnjohtajana Hartolan piirissä. Vapaa-ajat ovat menneet maanviljelyksen parissa.

Piirityönjohtaja Väinö Heistola 24. 2. 51 Hartolassa. Hän on syntynyt Padasjoen pitäjässä. Jo nuorena hän antautui metsäalalle ja suoritti metsäkoulun Evolla, josta sai päästötodistuksen v. 1921. Asevelvollisuutensa suoritettuaan hän astui T:mi Joh. Askolin palvelukseen, josta v. 1923 siirtyi Yhtyneet Paperitehtaat Oy:lle Valkeakoskelle. 15. 10. 1924 hän tuli Kymin Oy:lle Päijänteen hoitoalueen Heinolan piiriin, josta v. 1930 siirtyi nykyiselle paikalleen piirityönjohtajaksi Hartolan piiriin. Piirinsä toimintaa on hän johtanut tuloksellisesti ja taidolla saavuttaen niin alaistensa kuin esimiestensä luottamuksen.

Varsinaisen toimensa ohella on Heistola joutunut hoitamaan useita luottamustoimia, ollen mm. nykyisin Hartolan kunnanvaltuuston puheenjohtaja.

Sotainvaliidiien Veljesliiton

naisjaoston toiminnasta Juantehtaalla.

Lokakuinen maanantai on kallistumassa iltaa kohden ja kuu on kohonnut mahtavan huurteisena Juka-jokea reunustavien mäntyjen takaa. Juka vyöryttää hiljaa, voimansa tuntien Vuotjärven yömustia aaltoja kohti vanginvartijaansa, yötä päivää jyskyttävää kartonkitechdasta. Tehtaan valot, yhdessä kosken ympärille keräytyneen kirkonkylän valojen kanssa hyppelivät vastaani laineelta laineelle. Olen matkalla sotainvaliidiien Juankosken naisjaoston ompeluiltaan Juantehtaan mestarikerhon huoneustossa.

Huoneeseen astuessani liityn iloisesti porisevaan helskyvien puikkojen ja suihkivien neuojen piiriin. Etsin käsiini puheenjohtajan, rouva Martta Valtialan, jolta utelen naisjaoston syntyä, toimintaa ja saavutuksia. Saankin kuulla seuraavaa:

— Jaostomme on ollut toiminnassa vasta kolmatta vuotta, mutta kuitenkin olemme ennättäneet muodostaa jo vahvoja perinteitä: joulumyyjäiset, Tapanintanssit, kevätmyyjäiset ja sitten ne paljon puhutut kahvikonsertit aina II:nä pääsiäispäivänä. Niissä on



Utteria naisjaoston jäseniä kokouksessaan.

Tätä kirjoittaessani talvi tekee tuloaan tänne Juankoskelle. Tosin onkin jo marraskuun alku. Vielä ei ole lunta maassa, tuollainen kevyt auringossa kimeltävä kuura vain. Viime vuonna satoi ensi lumi lokakuun 5:nä. Tänä vuonna silloin vielä pelattiin tennistä ulkona. Onpa allekirjoittanut todennut, että jotkut tämän pallopin lumoihin joutuneet pelasivat huuran peittämällä kentällä vielä lokakuun 29 p:nä. Katselin varovasti, oliko pelaajilla villatumpit käsissä, mutta mitä vielä. Kaunis aurinkoinen sää oli houkutellut kiistakumppanit vielä viimeisen kerran kentälle. Koska tämänlaatuinen esiintyminen voi jo herättää naapureissa ymmärrettävää ihmettelyä, en paljasta pelaajien nimiä. Chydeniuksen pojat vain olivat kuulemma kentän laidalla kannustamassa isäänsä, mutta kuka se toinen oli, niin älköön suojele lukija vain tulko siihen käsitykseen, että se olisi ollut tämän kirjoittaja.

ollut jokaiselle jotakin, nähtävää, kuultavaa ja maakeata suuhun. Tämän toimintamme tarkoituksena on tietysti hankkia niin paljon varoja kuin mahdollista luovutettavaksi alaosastolle ja edelleen invalideillemme jaettavaksi. Osa jätetään kuitenkin rahastonhoitajan, rouva Aune Kallosen selän taakse myyjäistarkvikkeiden ja virvokkeitten hankkimiseksi juhlia järjestettäessä. Oman miellyttävän ja virkistävän hetken muodostavat nämä ompeluiltamme. Näiden iltojen kaksi emäntää valitaan aina edellisellä kerralla. He leipovat ja hankkivat kahvit edellisten kahvimaksujen turvin, jotka tosin on määrätty niin pieniksi, että niillä on tarkoituksena peittää vain kahvista ja sokerista koituvat menot. Näissä illoissa valmistuvat ahkerien käsien toimesta ne monet kauniit kudonnaiset ja esineet, jotka sitten mainitsemisiani myyjäisissä juankoskelaiset ovat aina meiltä ostaneet.

— Olisiko Teillä vielä joitakin erityisiä toivomuksia toimintanne tukemiseksi?

— Toivon, että yhteinen pyrkimyksemme auttaa näitä meidän kaikkien edestä kärsimään joutuneita kokoaisi yhä enemmän hyväsydämisiksi naisia piiriimme. Samalla toivon, että juankoskelaiset yhtä auliisti kuin ennenkin myyjäisissämme ostaisivat käsitöitämme, siten auttaen työmme onnistumista, lausui haastateltavamme lopuksi.

MERKKIPÄIVIÄ.



Kalle Pirskanen.



Kalle Vikman.

75-vuotias.

Eläkeläinen Kalle Kusti Pirskanen 25. 2. 1951. Hän tuli Juantehtaan palvelukseen sekatyömieheksi 1. 10. 1905 ja toimi siitä lähtien tehtaan palveluksessa sahalla, massatehtaalla ja puuhiomossa. Vuonna 1946 Pirskanen siirtyi eläkkeelle. Hän on saanut ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta.

70-vuotias.

Sekatyömies Kalle Leopold Vikman 31. 1. 1951. Hän tuli töihin Juantehtaan maanviljelysosastolle tammikuussa 1899. Siellä hän toimi yhtäjaksoisesti 40 vuoden ajan, siirtyen sitten halkotarhaan, missä oli 4 vuotta. Sen jälkeen hän on ollut yövahtina ja lämmittäjänä. Vikman on pitkän palvelusaikansa kuluessa ollut poissa töistä vain kerran tapaturman ja kerran sairauden vuoksi. Uskollisesta palveluksestaan hänelle on annettu Kymin Oy:n 50-vuotisansiomerkki.

Toivomukseni vuodelle 1951.

Vuoden lähetessä loppuaan, koetun ja eletyn jäädessä taakse muistojen joukkoon, kääntyy katse toiveineen väkisinkin uuteen vuoteen. Mitä se tuo tullessaan ja mitä sen odottaisi tuovan?

Saadaksemme selville edes muutamien Juantehtaan työntekijöitten sydäntä lähinnä olevat toiveet, tartuimme kameraan, ja kohteita sen paremmin valitsematta näppäsimme kahdeksasta ensiksi tapaamastamme henkilöstä kuvan. Kaikille esitimme lisäksi kysymyksen: ”Mitä toivot vuodelta 1951?” Oheisena tulos, jonka jätämme pienenä läpileikkauksena toiveistamme suopean lukijan katseltavaksi, luettavaksi ja ehkä — hymyiltäväksikin.



1. *Muurari Erik Hakkarainen:*
Hyvää yhteisymmärrystä työn-
antajan ja työntekijöitten välillä.
Riittävästi työtä. Talvi yhtä leu-
to kuin syksykin.

2. *Ins. Christiansen:* He - he.
Mitäs minä? — No jaa — työrau-
haa.





3. Saimi Hakkarainen: 1 milj. veikkausvoittoa.

Helli Räsänen: Terveyttä ja työkuntoa.

Ester Hakkarainen: Ai ai! Se on salaisuus. En voi paljastaa sitä kaikille Kymi-Yhtymän lukijoille.



4. Postinkantaja Kaapro Korhonen: Pyöräkeliä koko talveksi. Joul- ja pääsiäiskortteja vähemmän. Siten säästyneet rahat invalideille.

5. Nuohooja Aaro Kokkonen: Kahvi vapaaksi. Puolet työnilosta on poissa, kun piipusta ei enää niin usein nouse kutsuvaa kahvintuoksua.

6. Lämmittäjä Juho Tuppurainen: Voimia ja terveyttähän se näin vanha tarvitsee. Lämpöä antaa tuo pannu tuossa.

7. Transportin syöttäjä Benjam Malmivuori: Oman rakennukseni perustus on valmis. Mutta rahaa, rahaa tai lainaa toivon.

8. Veturimies Heikki Leskinen: Nyt toivomus mulla olisi suuri, ett' veikkauksessa olisi hyvä tuuri.

Jos miljoonavoiton käteen saisi, se rahahuolista vapauttaisi.



Högforsin Tehdas

Joulun ajatuksia.

Jälleen syttyvät joulun valot, niin matalien majojen pienet kynttilät kuin loistavien salien säihkyvät kruunutkin.

Vuoden pimein aika on ohitse. Joulukuun valo ja rauhan juhla ja sitä pyrkii ihmismielikin ulkonaisin keinoin ilmaisemaan. Mutta jääkö joulukuun meidän kohdaltamme vain ulkonaiseksi touhuksi ja hälinäksi? Onko sisäinen tyydytyksemme saavutettu silloin, kun olemme antaneet lahjamme ja iloinneet niistä lahjoista, joita kenties itsekin saamme? Sytytämme kynttilät ja laulamme joululaulumme, joiden kirkkaat, rauhalliset sävelmät kumpuavat esiin muistojemme kätkeistä, mutta jääkö joulukuun sisin meiltä saavuttamatta, sen syvin tarkoitus tajuamatta?

Joulukuun tarkoitus ei ole kiehtoa meitä ulkonaiseen loistoon, vaan sen syvin tarkoitus on tuoda valoa ja rauhaa ihmismieliin, tuoda ihmissydämeen iäisyyskirkkaus, sanoma: Teille on syntynyt Vapahtaja. — Mutta tarvitseeko nykyajan ihminen joulusanomaa, tuota samaa, tuttua sanomaa, jota on sukupolvesta toiseen aina samanlaisena julistettu? Eikö hänelle riitä, kun hän tekee työtä, ahkeroitsee leipänsä edestä, nostaa palkkansa, maksaa siitä veronsa ja täyttää siten velvollisuutensa yhteiskuntaa kohtaan, ja jos hän onnistuu elämässään maisen elämänsä siten, etteivät naapurit ja ystävät pääse siihen kiinni? Aina parempi, jos osaa elää niin, että saa ihmisten kiitosta osakseen, sillä se ihmisten kiitoshan hivelee niin meidän itserakkauttamme. Tieto siitä, että kun kerran jätämme kätemme auran kurjesta, nimeämme säilyy kuitenkin, — eikö se ole suurinta, mitä ihminen lyhyeen elämänsä aikana voi toivoa?

Ei, jos me kaiken tuon tavoittelussa olemme kadottaneet sisäisen rauhamme, mielemme puhtauden, jos meillä ei ole rauhaa Jumalassa. On turha kysyä nykyisen levottoman ajan ihmiseltä, kaipaako hän joulurauhaa. Kyllä kaipaa, kipeästi kaipaakin. Emme tahdo sitä vain tunnustaa. On niin vaikea myöntää, että olemme epäonnistuneet elämässämme. Peitämme, kätkeämme kaiken ulkonaisen tyyneyden alle. Kuitenkin meidän täytyy tunnustaa, että elämän kuorma ei ole helppo kantaa. Se vie meidät yhä ahtaammalle, yhä syvemmälle pimeyteen. Silloin ei ole paluuta entiseen, emme voi sovittaa sitä, mitä olemme rikkoneet, emme voi pyyhkiä pois pahoja tekojamme. Ja me, jotka juoksemme kilpaa elämän tiimalasin kanssa, emme koskaan saavuta huomista päivää. Meille annetaan vain päivä kerrallaan ja siitäkin

vain hetkiä, aivan kuin veitsellä leikaten. On hetkiä elämässämme, jolloin pelkäämme seuraavaa leikkausta. Silloin kuulemme vain oman sydämemme kipeät, tuskaiset lyönnit ja ihmettelemme sen kestävyyttä. Kuinka määrättömästi kärsimystä voikaan kertyä ihmissydämeen! Noina ahdistuksen puuduttavina hetkinä me vain voimme odottaa tuntevamme sydämemme hiljaisen, viimeisen sykähdyksen ristiin puristetuissa sormissamme. Ja kuitenkin me pidimme käsis-sämme onnemme porttien avaimia. Meillä oli kaikki, mitä saatoimme toivoa, oli terveys, hyvä toimeentulo. Oli ylpeä varmuus tulevaisuutemme suhteen. Nyt oli elämä kuin lepattava liekki, emme tieneet, mitä seuraava hetki toi mukanaan. Seisoimme tyhjin käsin. Niissä oli vain hiukkanen tomua. Emme tieneet, mistä se oli tullut ja mihin seuraava tuulenhenkäys sen vie. Oli vain surun tumma risti. Silloin sydämemme syvyydestä nousi hätähuuto Jumalan puoleen. Se oli hukkuvan ihmisen SOS-merkki. Mutta on sellaisiakin, jotka tuskiensa keskellä kiroavat Luojaansa, Vapahtajansa, jopa omat vanhempansakin. Ja tällaisia rikkirevittyjä, onnettomia ihmisiä kulkee päivittäin ohitsemme, sielumme sivuuttavat toisensa mukalaisina. Emme voi kieltää, ettemmekö tarvitsisi elämäämme lujempaa, parempaa perustusta. Tarvitsemme lohdutusta. Mutta mistä me sen saamme, mistä löydämme kestävä pohjan elämällemme? Lohduttaja, pelastaja tulee luoksemme seimen lapsena, mutta hän ei tule vain Vapahtajana, hän tulee myös Kuninkaana. Me voimme ottaa Jeesuksen vastaan Vapahtajana, voimme pyytää anteeksi syntejämme, jopa keventynein mielin otamme vastaan synninpäästön. Omalta kohdaltamme olisi hyvin mukavaa, jos kaikki päättyisi siihen. Mutta Jeesus kuninkaaksi! Me emme mielellämme suostu, että joku voisi määrätä elämästämme, voisi vaatia sovituksen, kieltäytymyksen ja parannuksen uhritielle. Se on jo enemmän kuin mitä kapinoiva, itsekin ihmismieli jaksaa käsitellä. Me suostumme kyllä siihen, että Jumala on joukkojen Jumala ja että Hän ohjaa kansojen kohtaloita, mutta on niin vaikea sanoa: minun Herrani ja minun Jumalani. Ja miten lohdullista lopultakin on, että hän on juuri minun Jumalani. Ei hän ole vain joskus syntynyt seimen lapsi, ei joskus ilmestynyt Kristus kirkkaudessa, vaan hän on tämän päivän ja hetken Herra. Ei Jeesus syntynyt vain siksi, että paimenet ja tietäjät häntä kunnioittaisivat, ei, vaan hän syntyi meitä varten. Me tiedämme, että Jumalan vuorilla on

Muistiin merkittyä Englannin matkalta.

Sodan elvyttämä, tai oikeammin sanoen kiihdyttämä, metalliteollisuutemme on rauhanteon jälkeen joutunut ottamaan ohjelmaansa paljon sellaisia artikkeleita, joista aikaisemmin ei olisi voitu uneksiakaan, saatikka uskallettu ottaa valmistusohjelmaan, siitä yksinkertaisesta ja varmaan jokaiselle tunnetusta syystä, ettemme olleet kilpailukykyisiä vanhojen teollisuusmaiden kanssa. Tällaiseksi uudeksi valtaukseksi on katsottava myös valtavasti kasvanut armatuuri-teollisuutemme verratessamme sitä ennen sotia harjoitettuun. Olimme suorastaan pakotettuja valmistamaan tällaisia tarvikkeita kotimaassa entistä laajemmassa mittakaavassa, koska yleismaailmallinen tarvikepula ja vaikea valuuttatilanne estivät tuonnin ulkomailta. Niinpä Högforsin Tehdaskin, joka jo miespolvien ajan on valmistanut maassamme hyviksi tunnettuja keskuslämpötarvikkeita, kattiloita ja radiaattoreita, on ottanut ohjelmaansa keskuslämpötarvikkeisiin läheisesti liittyvien armatuuri- valmistuksen.

Voidakseen käyttää hyväkseen mahdollisimman nykyaikaisia koneita ja valmistustapoja päätti tehtaat lähettää miehiä suureen maailmaan itse paikan päällä tutustumaan alan tehtaisiin. Tehtävä uskottiin yli-ins. Alanderille ja allekirjoittaneelle. Matka suunnattiin Englantiin ja aloitimme sen huhtikuun 18 p:nä 1950. Sen päivän käytimme valuutan ja matkalippujen lopulliseen järjestelyyn. 19. 4. klo 7.45 nousimme Aeron linja-autoon, joka kyyditsi meidät Malmin lentokentälle, josta matkamme varsinaisesti alkoi. Passi-, valuutta- ja muut asiaan kuuluvat muodollisuudet sujuivat nopeasti ja tottuneesti tehtäviinsä kouliintuneiden henkilöiden ansiosta. Noin klo 8.40 meidät sitten ohjattiin kentällä odottavan Aeron teräslinnun uumeniin, jonne myös matkatavaramme olivat etukäteen viedyt. 8.45 rullasi kone kiitoradan päähän, kokeili molempien moottoreiden käyntiä ja todettuaan niiden käyvän moitteettomasti päästi jarrut auki ja antoi mennä, eikä kulunut kuin muutama nopea silmänräpäys, kun jo saimme ihailla Helsingin esikaupunkeja maan ja harvojen aamupilvien välimailta.

Nousimme melko nopeasti lennonjohdon määräämään lentokorkeuteen, joka oli 1200 m. sekä suuntasimme koneemme keulan kohti vanhaa Turkua. Kone oli Aeron 2-moottorinen "Sotka", joka teki taivalta siinä korkeudessa noin 240 km/t. Alkumatkassa tekivät muutamat harvat pilvet hiukan haittaa näkyvyydelle, mutta päästyämme Ahvenanmeren yläpuolelle kirkastui taivas täydellisesti, ja laskeutuessamme ensimmäisen etappimme, Norrköpingin, lentokentälle, oli tuulikin tyystin lakannut ja ilma autereinen, kuin konsanaan kesällä. Saatuaamme lisää polttoainetta jatkoimme matkaa suuntana Tanskan pääkaupungin liepeillä sijaitseva Kastrupin lentokenttä. Koneemme otti jo enemmän korkeutta, joka oli tällä reitillä 2100 m. ja jonka ansiosta kai nopeuskin kohosi 280 km/t. Kastrupin kentällä täytimme jälleen koneen polttoainesäiliöt ja matkaa jatkettiin nyt suuntana Hollannin pääkaupunki Amsterdam. Lensimme tämän välin vain 500 m:n korkeudessa, joten voimme hyvin ihaila Tanskan ja Hollannin värikkäitä maisemia, jotka varsinkin viimeainitussa maassa olivat värikylläisiä. Amsterdamin kentälle jätimme suomalaisen koneemme miellyttävine lentoemäntineen ja aloitimme ajan tappamisen seuraamalla Euroopan ehkä vilkkaimmin liikennöidyn lentokentän valtavaa hyörintää. Siinä oli tosiaan vilskettä, kun melkein joka viides minuutti niiden 2—3 tunnin aikana, jotka meidän oli siellä pakollisesti vietettävä, kone laskeutui tai nousi ilmaan. Sinne tuli koneita Kairosta ja Roomasta, Madridista ja Pariisista, puhumattakaan lähempänä sijaitsevista maista ja kaupungeista. Ilmassa oli myös hyvin usein joku värikäs yksityinen urheilukone, joka suurten sikaarinmuotoisten liikennekoneiden rinnalla näytti melko turhalta rakkineelta.

Kun sitten kone, jolla meidän oli määrä suorittaa menomatkamme viimeinen osuus, Amsterdam—Lontoo, rullasi hallin eteen, saimme todeta sen melkoisesti suuremmaksi ja uudenaikaisemmaksi koneeksi vaatimattomaan "Sotkaan" verrattuna. Se oli hollantilaisen KLM-lentoyhtiön 2-moottorinen liikennelen-

hyvä asua, sieltä on ihanat näköalat, siellä puhaltavat raittiit tuulet, mutta sielläkin kulkevat pilvet alhaalla. Me voimme joutua kiusauksiin, eksyksiin, voimme tahraantua. Miten hyvä onkaan, että hän silloinkin on sama Vapahtaja. Ei hän odota, että me etsisimme häntä, hän on itse etsimässä meitä. Ehkä hänen täytyi tuoda elämäämme surun tumma risti, laskea pimeys yllemme. Miten voisimme katsella taivaan kirkkautta, elleimme kulkisi pimeässä. Hän laski meidät syvyyksiin, ja miten voisimmekaan laulaa kiitosvirsiä, elleimme olisi joutuneet huutamaan syvyydestä. Meidän täytyi nähdä oma voimattomuutemme, nähdä pilvilinnojemme sortuvan, muuten emme olisi nähneet häntä, emme tunteneet seimen lasta, emme tarvinneet Vapahtajaa. Ei meille olisi kelvannut hänen

rauhansa. Ja häneltä me saimme kaiken, saimme jättää oman levottomuutemme ja tuskamme. Näimme, että ristin takana oli jouluvalo, se valo, joka on parasta, mitä ihminen voi toivoa ja omistaa. Miten valoisa ja kirkas ja millainen siunaus ympäristölleen onkaan se ihminen, jolla on joulun rauha, seimen lapsi kuninkaana elämässään. Sellaisiksi tahtoisi Herra meidät jokaisen muuttaa. Lukijani: ehkä sinunkin tyynen kuoresi alla on köyhä, vapiseva sydän. Herra näkee sinut ja Hän on tullut tuomaan sinullekin tänä jouluna sielunrauhaa. Suokoon Jumala, että meillä jokaisella olisi tämä rauha sydämessämme ja että jouluvirsi soisi keskellämme kirkkain, kiittävin soinuin kertoen jouluevankeliumia: On syntynyt Vapahtaja.
Lyyli Lagerkranz.



Lontoon parlamenttitalo.

tokone, joka arvion mukaan pystyi kuljettamaan noin 40 matkustajaa. Kone oli aivan täysi, ja "Sotkan" valtaosaltaan suomalainen matkaseura oli Amsterdamissa hajaantunut ja muuttunut perin kansainväliseksi. Korkeutta otti kone 2900 m. ja nopeutta sillä oli 380 km/t, siis 100 km. enemmän kuin "Sotkalla".

Illansuussa me sitten laskeuduimme Lontoon ulkopuolella olevalle Croydonin lentokentälle ja totesimme olevamme melko lähellä niin sanotun vanhan maailman keskipistettä. Kaikki muodollisuudet tulissa sujuivat kivuttomasti, kun he saivat kuulla, ettei meillä ollut sikaareja eikä väkijuomia laukuissamme. Täältä meidät kuljetettiin KLM:n linja-autolla itse Lontoon keskustaan, ja niin oli matkamme alkuosa suoritettu.

Majoituimme Lontoossa etukäteen tilattuun hotelliin, jonka heti alkajaisiksi totesimme melko vanhaksi ja kuluneeksi. Yön nukuimme sentään hyvin aito englantilaiseen tapaan laitetuissa vuoteissa, nousimme aamulla ylös vanhaan totuttuun aikaan, ja syötyämme aamiaisen aloitti yli-ins. Alander tehdaskäyntien järjestelyt.

Englannissa olomme ensimmäisen viikon pidimme Lontoota pääasiallisimpana majapaikkanamme ja sieltä me sitten teimme tehdaskäyntejä lähikaupunkien teollisuuslaitoksiin, joista, kuten alussa mainitsin, armatuuri- ja revolveritehtaat olivat etualalla. Englannin tehtaat yleensä ovat aika vanhoja, ja ehkä juuri siitä



Katukuva Thamesin varrelta. Huomaa kaksikerroksiset raitiotievaunut.

johtuen ne ovat melko huonossa kunnossa rakennuksien puolesta, koneistossa sen sijaan näki rinnakkain sekä vanhaa että uutta. Rakennusten seinät olivat valtaosaltaan tehdyt ohuista aaltolevyistä, katot samoin, ikkunat melko pieniä ja huonossa kunnossa. Sosiaalinen puoli tehdassaleissa oli ala-arvoinen suomalaisen mittapuun mukaan. Sen sijaan löytyi kyllä aivan uusia, suuriakin tehtaita, jotka täyttivät hyvinkin korkeat vaatimukset, niin hyvin rakennusten, yleisen tehdasjärjestelyn kuin sosiaalisen puolenkin suhteen. Työntahti oli yleensä hyvin korkea, etenkin juuri tehtaissa, ylittäen jopa 50 %:lla sen, mihin meillä on saatu tottua viime vuosina. Varsinaiset työmenetelmät eivät mitenkään huomattavasti poikenneet meikäläisissä teollisuuslaitoksissa käytetyistä. Tulokoon tässä mainituksi esim. kovametallien käytöstä se, että armatuuri- ja revolveritehtaat siellä käyttävät kovametal-leja ainoastaan 18—20 % terästarpeestaan. Muita metalleja koneistettaessa %-luku on tietysti suurempi, ja poikkeuksen tekevät ne tehtaat, jotka itse valmistavat sitä. Jonkin verran käytettiin erikoiskoneita,



Englantilainen sisäoppilaitos, joka on satoja vuosia vanha.

mutta pääasiallisin armatuuri- ja revolveritehtäissä käytetty kone oli tavallinen Herbert-tyyppinen revolverisorvi. Messingin kuumapuristuksessa sen sijaan heillä oli paljon uutta näytettävää meikäläisille.

Etten tämän yhteydessä painuisi liian syvälle teknillisiin yksityiskohtiin, koska ne vähemmän kiinnostavat tavallista kansalaista, on kai pikemminkin syytä kertoa Englannista ja englantilaisesta yleensä sekä työssä että kotiloissa.

Tunnettua lienee, että suurilla kaupungeilla on monet vaikeat probleemansa. Yksi niistä on tietysti asutoksismys. Tällainen kaupunki voidaan helposti jakaa määrättyihin alueisiin, joilla kullakin on aivan oma rakennustyylinsä. Varsinaisen keskustan, johon kaikki liike-elämä on keskitetty, ulkopuolella saattaa useimmiten selvästi erottaa vyöhykkeen, jossa aikaisemmin on asunut ylhäisö ja varakkaampi porvaristo ja josta vielä löytää lukemattomia pienempiä liikkeitä ym. tarpeellisia pikkulaitoksia. Tämän vyöhykkeen ulkopuolella on varsinainen työläisäisäys, joka aikoinaan on sijainnut aivan kaupungin laidassa,

mutta kaupungin kasvaessa jäänyt melko keskelle. Asunto-olosuhteet siellä ovat jokseenkin huonot. Nämä alueet sijaitsevat juuri suurten satama- ja telakka-alueiden välittömässä ympäristössä. Talot ovat rakennetut pitkään rivitalotyyliin, ja yhteen huoneustoon saattaa kuulua 4–5 m. pitkä pätkä kivimuuria. Keskuslämmitystä ei ole eikä muutakaan lämmitysuunia meikäläisessä mielessä, mutta koska kaasua on melkein joka paikassa saatavissa, on huoneisiin sijoitettu kaasupoltin, jolla asukkaat sitten kylmien ilmojen vallitessa koettavat häätää sisään pyrkivää koleutta. Ikkunat ovat yksinkertaiset ja melko hatarat. Myöskin pieniä kivihiilikaminoita käytetään hyvin paljon. Kivihiilen runsaasta käytöstä ja teollisuuskaupunkien teollisuuslaitosten lukumäärästä johtuu, että ilma niissä on melkein kyllästetty savulla ja nokea suorastaan sataa muulloinkin kuin sateella, jol-



Chichesterin tuomiokirkko.

loin se on pahinta tarttumaan mm. vaatteisiin. Tämän asuntoalueen ulkopuolella alkaa paljon parempi asuntovyöhyke melko pienine, 2–6 perheen taloineen, joissa jokaisella perheellä on pieni puutarhapalstakin. Näiden ympäristöstä saattaa jo löytää pieniä puistikoitakin sekä leikkikenttiä ym. lasten käyttöön tarkoitettuja alueita. Tässä vyöhykkeessä asuvat parhaiten palkatut työläiset ja ns. keskiluokka, ja vasta tämän ulkopuolella on varsinainen huvila-asutus. Mutta niinpä useissa tapauksissa onkin tällöin tultu kokonaan toisennimiseen kaupunkiin, joka ilman huomattavaa rajaa liittyy, kuten loiseläin, suurempaan kaupunkiin, jossa miltei kaikilla näiden pienkaupunkien asukkailla on toimeentulopaikkansa. Kun melkein kaikissa kaupungeissa, joissa jouduimme Englannissa



Chichesterin kaupungin katukuvaa kaksikerroksisine busseineen.

ollessamme käymään, oli sodanaikaisten pommitusten aiheuttamia raunioita nähtävissä, vieläpä aivan kaupunkien keskustassa, ei voinut olla panematta merkille sitä välinpitämättömyyttä, millä siellä suhtauduttiin näihin kaupunkien ulkonäköä huonontaviin, romahtamaisillaan oleviin rakennuksiin. Niiden rumentavaa vaikutusta oli vielä usein tehostettu rakentamalla mahdollisimman ruma, matala säleaita kadun reunaa vastaan, niin matala, että ohikulkijan oli helppo sen yli heittää kaikki tarpeettomaksi käyneet paperit ja pakkaukset, vieläpä romutkin, joten näistä raunioista oli useinkin muodostunut melkein kaatopaikkoihin verrattavia roskakasoja. Birminghamissa, missä näin sivumennen sanoen on vain 16.000 metalliteollisuuslaitosta muiden laitosten ja tehtaiden lisäksi, oli kyllä rauniot raivattu melko tarkkaan ja jätetty rakentamatta, jolloin oli saatu mm. kaupungin keskustan hyvin kipeästi kaipaamia parkkeerausalueita moottoriajoneuvoja varten.

Saimme myös tilaisuuden tutustua englantilaiseen kotiin, oikeastaan neljään sellaiseen, joista kaksi kuului varakkaaseen luokkaan, yksi ns. virkamiesluokkaan ja yksi vapaan ammatin, ts. käsityöläisluokkaan. Yhteisenä piirteenä on mainittava, että makuuhuoneet, joita kaikilla oli useampia, sekä kylpyhuone olivat sijoitetut toiseen kerrokseen. Autovaja kuului myös ehdottomasti taloon. Puutteellisuus, jonka pänin merkille niin yksityisasuntojen kuin hotellienkin



Maalaiskylän katu.

kylpyhuoneissa, oli se, että suihku puuttui. Löytyipä sentään eräästä mainitsemistani kodeista vaatimaton suomalainen sauna, mutta niinpä siinä perheessä puhuttiinkin englannin lisäksi myös ruotsia ja hiukan suomeakin. Yleensä tekivät asunnot melko viihtyisän vaikutuksen, mm. olohuoneeseen kuului poikkeuksetta takka, jossa alkuperäisessä muodossaan poltettiin hiiliä taikka puita, mutta johon kehitys aikojen kuluessa on tuonut vähemmän toivottua keinoitekoisuutta tehdasvalmisteisine osineen, kaasuiheen ja sähköineen. Paljon harrastettiin rakennuksissa pieniruutuisia, lyijypuitteisia ikkunoita. Keittiöiden sisustuksesta mainittakoon kaasu- tai sähköliesi yleisimpänä, ja meikäläisten perheenemäntien kateudeksi löytyi siellä poikkeuksetta myös pieni sähkökäyttöinen pesukonekin.

Työpäivän pituus englantilaisissa teollisuuslaitoksissa vaihtelee 8—9 t. välillä. Lauantai on mahdollisimman lyhyt, viimeistään klo 12 päivällä sulkevat viimeisetkin mattimyöhäiset tehtaansa ja liikkeet suljetaan klo 13. Sitten alkaa ripeä kaupungin tyhjentäminen viikonlopuksi, ja palaaminen tapahtuu vasta viime tingassa maanantaiaamuna. Liikenteessä on pienillä autoilla valtaisuus niin kaupungeissa kuin maaseudulla. N.s. "Dollarihymy" ei siellä juuri tavannut, ja jos sellainen joskus näkyikin, oli se melkein poikkeuksetta jonkun ulkolaisen lähetystön vaunu. Englantilaisilla itsellään on ollut riittävä autoteollisuus ja sen alan tuotteiden tuonti on, viisaasti kyllä, pidetty mahdollisimman pienenä. Siellä näkyi vielä liikenteessä sellaisiakin rakkineita, joita täällä Suomessa on vaikea löytää edes museoista. Moottoripolttoaineiden säännöstely oli silloin vielä voimassa ja se osaltaan antoi selityksen mahdollisimman pienten henkilövaunujen lukuisaan käyttöön. Moottori- ja polkupyöriä näkyi runsaasti, esim. n.s. tandem-pyöriä, joita meillä ei käytetä juuri ollenkaan, näki siellä hyvin paljon varsinkin lauantaisin, jolloin matka suunnattiin ulos vapaaseen luontoon. Syrjäisemmätkin kylätiet näyttivät olevan kestopääillysteisiä, ja vaikka me ajoimme satoja mailleja autolla Englannin maaseudulla, aina Skotlannin vuoristoja myöten, niin tuskin ajoimme metriäkään meikäläistä hiekkatietä vastaavalla tiellä.

Kansallistuttaminen on, kuten lienee tunnettua, myös Englannissa saanut melko huomattavan jalsijan. Siellähän on otettu valtion haltuun mm. rautatiet, hiilikaivokset ja sähkölaitokset sillä seurauksella, että rautatielaitos on alkanut tuottaa tappiota, sen henkilökuntaa on ollut pakko lisätä 25 %, ja kalusto on päästetty jokseenkin huonoon ja siivottomaan kuntoon. Hiilen tuotanto on jatkuvasti vähentynyt, sen laatu huonontunut ja hinta noussut, eikä sitä edes kotitalous ole saanut riittävästi lämmitykseen käytettäväksi. Sähkön hinta on myös kohonnut huomattavasti, jopa niin, että sen kulutusta taloudessa on ollut pakko tuntuvasti vähentää. Inflaatio ei ole siellä päässyt niin pitkälle kuin meillä ja muualla, kiitos hallituksen viisaiden toimenpiteiden.

Mainitsin jo ohimennen Englannin maaseudun ja Skotlannin vuoriston. Meillä oli asioita myöskin

Glasgowissa, ja koska olisimme joutuneet viettämään jälleen toimeettoman lauantain melko ikävässä kaupungissa, järjesti yli-ins. Alander hauskan rengasmatkan turistiautolla Skotlannin vuoristoseutuun Glasgowin pohjoispuolelle. Teimme noin 200 mailia pitkän lenkin mitä vaihtelevimmassa maastossa, jossa vuoroin vaihtelivat pohjattoman kirkkaat alppijärvet ja lumihuippuiset vuoret vehmaiden laaksojen ja pienten turistikaupunkien kanssa. Maasto oli melko harvaan asuttua ja osittain karuakin, useimmiten ainoana elonmerkkeinä skotlantilainen lammas karitsoineen. Niitä näkyi melkein missä vaan, vain yksi lammas ja yksi karitsa, joskus kaksi karitsaa, sijoitettuna maastoon melko tasaisille välimatkoille. Yleensä lampaat ovat laumaeläimiä, mutta lieneekö ruoan niukkuus opettanut ne ainakin keväisin pysyttelemään mahdollisimman etäällä toisistaan. Joskus näkyi myös takkukarvainen lehmä vasikkansa keralla.

Glasgowista lähdimme takaisin Birminghamiin tutustumaan Englannin suuriin teollisuusmessuihin, jotka siellä parhaillaan olivat. Näyttelyalue ja hallit olivat kaupungin ulkopuolella erään lentokentän laidassa. Vanhat, tilavat lentokonehallit oli järjestetty näyttelyhalleiksi. Se oli valtavin näyttely, minkä olen tähän mennessä nähnyt. Meidän suuri Messuhallimme, mukaan luettuna sen viereinen kenttäkin, on murto-osa BIF:n näyttelyalueesta. Silloin järjestetyt messut olivat pääasiallisesti n.s. tuotemessut, joilla varsinaiset työkonet olivat melko rajoitettui esillä. Varsinaisia konemessuja järjestetään kuulemma viiden vuoden väliajoin. Saimme melko hyvän käsityksen Englannin teollisuuden tämänhetkisistä mahdollisuuksista, sillä olihan messuille tuotu näytteille esineitä pienestä ruuvista alkaen aina parikymmentä metriä korkeaan, kymmeniä tonneja painavaan rakennusteollisuudelle tarkoitettuun nosturi- ja kaivinkoneeseen asti. Näyttelyhallissa oli käytäviä kilometrikaupalla, ja kaksi päivää me siellä kulutimme, ennenkuin kaikki oli käyty lävitse. Palasimme sitten Lontooseen, jossa samanaikaisesti oli myös messut, nimittäin paperi- ja tekstiilitavarain näyttely sijoitettuna viime olympialaisia varten rakennettuun Olympiahalliin. No, sen me konemiehet katsoimme melko nopeassa tempossa, eikä se meitä ammatillisessa mielessä sanottavasti kiinnostanut.

Vapaa-aikoina, joita myös sattui pakollisesti väliin keskellä viikkoakin, koetimme parhaamme mukaan tutustua kaupunkien nähtävyyksiin, mm. kirkkoihin ja museoihin, kävimme Lontoossa ollessamme East Endissä asti etsimässä kuuluisia kiinalaiskortteleita, ja ainahan sieltä jonkun viinosilmän löytää. Näimme ilmielävinä, jos nyt niin voi sanoa, Lontoon sotamuseossa saksalaisten kuuluisat V 1 ja V 2 aseet sellaisina kuin ne saksalaisten käsistä olivat lähteneet. Muutamia rakennetta selvittäviä leikkauksia oli niihin tehty, jotta katsoja paremmin saisi käsityksen niiden monimutkaisesta rakenteesta. Niiden toiminta yksityiskohtineen kävi selville tekstatuista selostus-tauluista, jotka oli kiinnitetty laitteiden tärkeimpiin kohtiin.

Liikenteestä on vielä mainittava, että se on vasem-

manpuolinen, siis päinvastoin kuin meillä. Katuliikennettä ohjataan liikennevaloilla melkein poikkeuksetta, joten poliiseja tässä työssä näki melko harvoin. Varsinainen katukuva etenkin iltaisin suurkaupungeissa on mahdollisimman värikäs, vai mitä ajateltte, kun kadulla samanaikaisesti liikkuu kaksikerroksisia busseja, joiden pääväri on kirkkaan punainen, tavallisia busseja, jotka ovat vihreitä, henkilöautoja kaikissa mahdollisissa väreissä, ja näiden lisäksi on tavallinen kaasuväloinen katuvalaistus kaikissa sateenkaaren väreissä välkehtivien mainosvalojen alapuolella. Virastojen ja liikkeiden sulkemisaikaan iltapäivällä ja lauantaisin klo 13 on liikenne esimerkiksi Lontoon Piccadilly Circusella niin valtava, että jalankulkijakaan ei tahdo mitenkään päästä haluamaansa suuntaan, vallankin jos se sattuu olemaan vastakkainen valtaosalle muita jalankulkijoita. Liikennettä kaduilla on etenkin Lontoossa helpotettu suuresti koko kaupungin käsittävällä maanalaisen verkostolla, joka on nopea ja mukava käyttää.

Paljonhan sieltä olisi vielä kerrottavaa, mutta lienee jo syytä siirtyä paluumatkaan ja esittää vaikutelmia siitä.

Niin, paluumatkan aloitimme sunnuntaina toukokuun 14 p:nä, jolloin lensimme englantilaisella koneella Tanskaan Kastrupin kentälle. Vierailimme parin päivän ajan Tanskan pääkaupungissa selvittellen erinäisiä liikeasioita ja nauttien tanskalaisten isäntiemme vieraanvaraisuudesta. On melkein kuin tulisi kotiin, kun saapuu nokisesta Lontoosta siistiin ja ystävälliseen, iloiseen Kööpenhaminaan, jossa jo ihmisten piirteistä huomaa heidän kuuluvan Pohjolaan. Tietysti me tutustuimme myös Kööpenhaminan kuuluisaan Tivoliin, jossa isäntien vaatimuksesta jouduimme myös ampumaan ilmakivääreillä, ja kautta maailman tunnetun ampujakansan edustajina tietysti voitimme kohteliaat ja vieraanvaraiset isäntämme. Se siitä.

Tiistaiamuna nousimme jälleen lentokoneeseen ja matka suuntautui Tukholmaan, jossa meillä oli aikaa noin 6 tuntia järjestellä asioita. Jälleen koneeseen ja illalla laskeuduimme onnellisesti Malmin kentälle tasan 4 viikkoa siitä, kun matkaan lähdimme.

Lopuksi vielä muutama sana matkanteosta lentäen.

Itselläni ei ollut aikaisempia kokemuksia matkustamisesta ja lentämisestä suurella liikennekoneella. Ne kokemukset, joita minulla lentämisestä siihen asti oli ollut, supistuivat muutamaan pyrähdykseen joillakin pikkukoneilla ennen sotia. Tehdä taivalta lentäen suurella liikennekoneella on minun mielestäni ehdottomasti miellyttävä tapa matkustaa. Kun joutuu vertaamaan sitä matkaamiseen laivalla myrskyistä merta pitkin, niin kyllä vaaka painuu ehdottomasti lentokoneen eduksi. Ainoa ja melko lievä epämiellyttävyys aiheutui alkumatalla ilmanpaineen vaihteluista sisäkorvassa, joka tuntui häiritsevästi suhinana, mutta sekin kiusa häipyi matkan jatkuessa eikä enää paluumatkalla esiintynyt lainkaan. Joskus jouduimme, varsinkin matalissa korkeuksissa lentäessämme, pieleen ilmakehään, jolloin kone putosi hieman. Se tuntui myös hiukan vatsanpohjassa, kun istuin yht-

„Parempi vara kuin vahinko“.

Parina kauniina ja lämpöisenä elokuun päivänä kokoonnuimme jälleen ammattikoulullemme neiti Halmeen johdolla oppimaan ensiavun antamisen aakkosia. Tosin monelle siellä opetettu asia ei ollut ihan uutta, vaan vanhan kertaamista, mutta toiset olivat ”alokkaita”. Myönnämme, että opetus oli tarpeellista. Olihan moni tärkeä asia unohtunut kuukausien kuluessa sitten viime kurssien. Ymmärrämme hyvin ensiavun tarpeellisuuden tapaturman jo tapahduttua. Se on monta kertaa ratkaisevana tekijänä tapaturman uhrin eloonjäämisessäkin, mutta me emme saa kuitenkaan yksipuolisesti tyytyä ensiavun antoon, vaan meidän on myös pyrittävä ehkäisevään työhön tapaturmien vähentämiseksi. Hyvin monta niistä on aiheutunut joko huolimattomuuden tai jonkin muun syyn vuoksi, jonka ehkä olisimme voineet neuvoillamme ja ennakkoitoimenpiteillä ehkäistä.

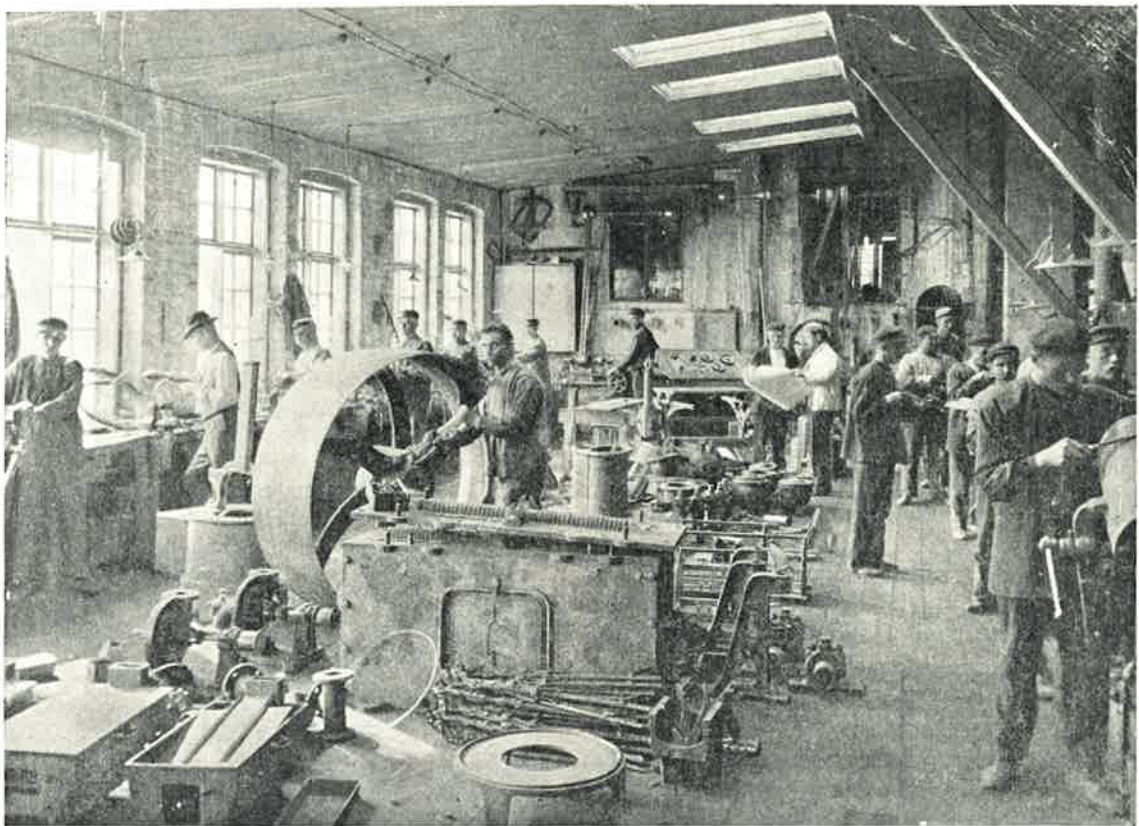
On itsestään selvää, että työnjohtajat, jotka osastoillaan joutuvat seuraamaan työntekoa ja antamaan määräyksiä, voivat parhaiten huomioida, ollaanko tarpeeksi varovaisia työssä: esim. suhteelliset kuormaukset kuljetuksissa, kappaleiden oikea pinkkaus osastoilla ja varastoissa, onko työntekijä tarpeeksi perillä suorittamastaan työstä tai onko hänellä työn vaatimuksia vastaavat suojavarusteet, oikea pukeutumistapa jne. Tärkeimpiin suojavarustuksiin kuuluvat suojalasit. Meillä on esim. viime tapaturmatilaston mukaan 286:sta tapaturmasta 88 silmätapaturmaa (näitten ulkopuolella ne silmätapaturmat, joissa ei ole haettu lääkärin apua). Hyvin tavallisia ovat sarveiskalvossa vieraat esineet, joita esiintyy etenkin metallimiehillä. Ne on poistettava mahdollisimman nopeasti. Erikoisesti tämä koskee metallisiruja. Niitä ei saa yrittää poistaa tikulla eikä epäpuhtailla rautaesineillä, sillä kun tällainen silmä on arka eikä potilas voi pitää

äkkiä alkoi pudota, mutta loppujen lopuksi se oli kuitenkin pienempää kuin heittelehtiminen meikäläisellä maantiellä autolla matkatessa. Toisinaan taasen törmäsimme melko vahvaan ilmakerrokseen, jolloin kone suorastaan hypähti ylöspäin.

Mitä sitten tulee huolehtimiseen matkustajien mukavuudesta ja viihtyisyydestä matkan kestäessä, on se koneen kapteenin ja lentoemännän tai emäntien harteilla. On ilolla todettava, että suomalaiset koneemme ja henkilökuntamme tässä suhteessa hyvin kestävät vertailun vastaavien ulkolaisten kanssa. Holantilainen kone oli kyllä paras joka suhteessa ja englantilainen huonoin.

Lopuksi pyydän myös näin julkisesti lausua kiitokseni tehtaan johdolle siitä, että sain osallistua k.o. matkaan, joka vahvasti pessimistisistä ennakkoluuloistani huolimatta osoittautui erittäin antoisaksi niin teollisuusmiehen kuin myös tavallisen matkailijan näkökulmasta katsottuna. Suurin ansio tästä lankeaa ilman muuta yli-ins. Alanderille hänen tarmokkaan ja väsymättömän järjestelykykynsä vuoksi.

P. Vaarasalo



Vanhat kuvat kertovat . . .

Högforsin Tehtaan "viilaverstas" ennen vuotta 1900. Henkilöt vasemman seinän vierellä edestä lukien: Strömberg, tuntematon harjoittelija, Asikainen, tuntematon ja Thomén. Kaapin kohdalla Kalle Heikki Wendelin (Auer), Kalle Hj. Wendelinin ja Aug. Arvid Wendelinin (Auer) isä. Taustalla Palenius. Etu-

alalla vauhtipyörän vieressä Vartiainen. Oikealla valkoinen takki yllä insin. Grefveberg ja hänen vieressään "värkmestari" Svartström. Oikean seinän vierellä takaa lukien Vathén, Karvinen, Hammarström, Kalle Lundberg, Antti Hurme (keskemmällä), Matti Orell ja joku Forssan poika.



Ensiavun jatkokurssi Högforsin Tehtaalla 7.—9. 8. 50.

sitä paikoillaan, niin silloin voidaan aiheuttaa sarveiskalvoon naarmuja. Jokaisen naarmun paikalle muodostuu arpikudosta, ja kun näitä arpia on tarpeeksi paljon, alkavat ne huonontaa näköä. Lisäksi voi tällainen naarmu infektoitua, toisin sanoen se alkaa märkiä. Sen vuoksi jätämmekin edellä mainitun tehtävän lääkäriille. Vielä nykyäänkin on suojuslasien käyttö liian usein laiminlyöty varokeino. Kuitenkin on halveksittu ja hankala suojalasi pelastanut monta silmää sekä äkkituholta että usein uusiutuvien vammojen aiheuttamalta, vähitellen tapahtuvalta ja korvauksen ulkopuolelle jäävältä näön huononemiselta.

Mutta yhtä tärkeää kuin on työnjohtajien osuus tapaturman torjuntatyössä, on myös jokaisen työntekijän oma valppaus, todellinen halu oikealla tavalla osallistua työhön liittyvien vaarojen torjuntaan. Vain täten saadaan tässä työssä parhaat tulokset.

Perheenäiti -

miten moninaiset ovatkaan hänen tehtävänsä kodin piirissä.

Nykyisenä aikana, jolloin kehitys kaikkialla maailmassa kulkee voimakasta vauhtia eteenpäin, pyritään myös ihmiskuntaa, koteja ja kodin asukkaita kehittämään. On huomattu että mitä kehittyneempiä kodit ja sen asukkaat ovat, sitä kehittyneempi on koko kansa ja sitä paremmin se voi kulkea myös aikansa mukana ja pysyä tehtävänsä tasalla. Siksi on järjestetty yhä uusia kouluja, kursseja, yhdistyksiä, yhtymiä y.m. toimintamuotoja, jotta kaikki ihmiset, niin syrjäisempien seutujen kuin taajaväkisten yhdyskuntienkin asukkaat, pääsisivät saamaan tietoja. Kaiken tämän toiminnan takana on pyrkimys kohottaa suomalainen koti arvoonsa niin kodin piirissä kuin muuallakin sen vaikutusalueella.

Perheenemäntiä ja tyttäriä on opetettu sekä tietopuolisesti että käytännöllisesti erilaisten kurssien, luentotilaisuuksien, opintomatkojen, retkien, kilpailujen y.m. tilaisuuksien muodossa, sillä on huomattu, että tietopuolisen ja käytännöllisen opetuksen kulkiesä rinnan se tuottaa parhaiten toivotun tuloksen. Opettamalla perheenemäntiä ja tyttäriä käteviksi itse valmistamaan mahdollisimman paljon kodissa tarvittavia teksteilejä sekä kunnolla hoitamaan taloutta, he kehittyvät niiden asioiden hoitamisessa, joita tehdään sosiaalinen huolto on ottanut edistääkseen ja joiden avulla pyritään teollisuusväestön elämää nostamaan ja kehittämään, niin henkisesti kuin aineellisesti. Laaja onkin perheenäidin työala. Se alkaa usein miehen työtoverina tehtaassa ja jatkuu kodin piirissä, ulottuen kodin sisustuksen viimeistelyyn saakka, joka hyvin tehtynä luo kodin kodiksi ja antaa elämälle iloa ja virkistystä. Kotitaloudella ja sen hoidolla on äärettömän suuri merkitys kodissa. Miten perheenäiti tämän tehtävänsä pystyy hoitamaan ja siinä samassa itseään kehittämään, sillä on ratkaiseva merkitys koko kodille.

Kodin ruokataloudella on myös suuri merkitys, ei ainoastaan siihen käytettyjen ruoka-aineiden, vaan myös perheenjäsenten terveyden ja viihtyisyyden kannalta katsoen. Siitä mitä ihminen ravinnokseen tarvitsee, tietää moni perheenäiti varsin vähän. Syödessään vain sitä, mikä maistuu hyvältä ja ollaan tyytyväisiä, kun vatsa on kylläinen. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä. Perheenäidin täytyy tietää myös ihmisen ravinnontarve, jotta hän pystyisi järjestämään ruoka-ateriat terveelliseksi, ravitseviksi ja samalla myös mahdollisimman vähän varoja kysyviksi. Tällä en tarkoita sitä, että perheenäidin aina päivisin pitäisi mitata ja punnita kaikki, mitä hän perheelleen ruoaksi valmistaa. Sehän johtaisi käytännössä suorastaan mahdottomuuksiin. Perheenäidin on vain päästävä selville siitä, mitä ravintoaineita ihminen tarvitsee ja missä ruoka-aineissa niitä kutakin runsaammin on. Kun hänelle tämä asia on selvä, hän pystyy valmistamaan ateriat terveelliseksi, helposti sulaviksi ja ra-

vitseviksi, ja näin perheenjäsenet pysyvät terveisinä ja elinvoimaisina.

Mutta ei ainoastaan ruoan valmistamiseen ole kiinnitettävä huomiota, vaan myös sen tarjolle tuomiseen. Puhtaasti ja sievästi katetun pöydän ääressä maistuu yksinkertainenkin ruoka maukkaalta. Useissa kodeissa kokoontuvat perheenjäsenet vain ruoka-ajaksi yhteen. Sen vuoksi tulisi perheenäidin järjestää nämä hetket mahdollisimman mieluiseksi, jotta ne tulisivat samalla myös virkistys- ja lepohetkiksi. Aamusta asti kukin alallaan ahertanut perheenjäsen tuntisi silloin yhteisen ruokapöydän ääreen kokoontuessaan mieluisan rauhan ja levon tunteen sisimmässään. Päivän kuluessa ehkä kohdanneet harmit ja vastukset unohdettavat ja keskustelu saa iloisemman sävyn. Lyhyesti sanoen, sievästi katettu pöytä on saanut ihmeitä aikaan.

Mutta ei riitä, että perheenäiti osaa hoitaa hyvin kodin ruokatalouden. Muu jokapäiväinen hoito, järjestys, siisteys y.m. siihen kuuluvat vaikuttavat suuresti kodin tasoon, sen viihtyisyyteen, kodikkuuteen, vieläpä sen siveelliseen tasoonkin. Järjestyksen pidolla, joka luo viihtyisyyden tunteen ympärilleen, on syvempi siveellinen vaikutus kuin arvaammekaan. Kodissa, missä järjestys puuttuu, vallitsee painostava tunnelma, se ei pysty luomaan mieltä ylentäviä ajatuksia, vaan painaa ne päinvastoin alemmas ja alemmas. Perheenäidin on osattava arvioida, miten paljon hän voi vaatia sekä itseltään että perheenjäseniltä, samalla varoen, ettei mennä yli kohtuuden rajan. Liiallisuus tässä asiassa muodostuu hänelle itselleen ja perheenjäsenille rasitukseksi ja vaivaksi. Lattialle ei saa laittaa liian arkavärisiä mattoja eikä huonekaluja päällystyä aroilla väreillä, niin ettei lattialla uska'la kunnolla kävellä eikä tuolille istua arkisemmassa kunnossa. Työstä kotiin tulo tuntuu tällöin epämiellyttävältä ja kuitenkin tuon hetken pitäisi olla päivän mieluisimpia. Lapsilta ei myös saa vaatia niin kovaa kuriä, etteivät he uskalla kotona vapaasti liikkua ja leikkiä. Koti ei ole heille silloin se paikka, jota he vielä isoinakin ollessaan hellyydellä muistelevat.

Sanotaan kodin kuvastavan perheenäidin sielua, mutta äiti erehtyy, jos hän luulee kodin olevan vain seinien sisäpuolella. Se ulottuu pihamaalle saakka ja siksi on senkin hoito perheenäidin valvottavana. Pihamaa on luotava äidin ajatusten ja työn kuvastimeksi. Se on pidettävä ennenkaikkea puhtana. Joskus näkee likaisia papereita y.m. lojumassa pihamaalla. Lieneekö ne koirien sinne kantamia tai lasten heittelemiä, vai eikö perheenäidin tarkka silmä ole niitä huomannut? Kaikki mikä voi mädäntyä, vietäköön sille varatulle tunkiolle, mikä hyvin hoidettuna ei ole kodin rumennus, vaan siisti komposti, josta aikanaan saadaan puutarhaan hyvää ja voimakasta mul-
taa. Pihamaan hoidossa, jos missä, on sopivaa, että

perheenisä tekee sellaiset työt, jotka paremmin sopivat miehille voimille. Muissakin kodin askareissa on sopivaa, että perheenisä auttaa äitiä. Ei se hänen miehistä arvoaan alenna, niinkuin monasti luullaan, vaan pikemminkin päinvastoin. Pienikin apu on kuin sydämellinen kädenpuristus tai rakastava katse, joka vaikuttaa innostavasti ja ilahduttavasti, toimittasamme jokapäiväisiä arkisia tehtäviämme. Yhteinen työ lähentää perheenjäseniä toisiinsa ja auttaa ymmärtämään ja antamaan arvoa toisenkin työlle. Jos perheenäiti pystyy vielä tämän edellä kerrotun lisäksi kutomaan kodissa tarvittavia tekstiilejä, ompelemaan vaatteet sekä pitämään kodin neuletyöt kunnossa, voi hän säästää kotiin tuntuja summia, kun taas kielteisessä tapauksessa tuottaa suurta tappiota.

Lasten kasvatus ja hoito on sekin suurimmaksi osaksi perheessä äidin huolena ja siinä häneltä vaaditaan suurta tarkkuutta ja kärsivällisyyttä. Jos perheessä sattuu sairauksia, on sairaan hoitokin perheenäidin tehtävänä. Huomaamme siis, että äidin täytyy ehtiä kaikkialle, hänen täytyy säteillä kohottavaa rakkautta koko kotiin, lausua rohkaiseva tai nuhteleva sana silloin, kun sitä tarvitaan, ja muistaa kaikkia, jotka häntä tarvitsevat. Vieraan tullessa taloon ottaa hän tämän kohteliaisuudella ja varojensa mukaisella vieraanvaraisuudella vastaan. Pyhien ja juhlien tullen hän valmistaa kotiin sen tunnelman, joka valaisee ja lämmittää ja yhdistää perheenjäseniä toisiinsa ja kotiin.

Olen monasti ajatellut, miten monin verroin ai-neellista työtä suurempi onkaan sen henkisen työn määrä ja arvo, jota perheenäidit tekevät kotiensa ja tulevien polvien hyväksi kaikessa hiljaisuudessa. Meiltä ihmisiltä se useinkin jää huomaamatta ja tunnustuksen sana sanomatta. Arvioimaan ja palkitsemaan sitä ei ihminen kykenekään, ainoastaan Taivaan Herra voi sen tehdä.

Näin raskaan ja moninaisen työn kuormittama ihminen ei aina voi vain antaa ja jakaa onnea ja iloa ympärilleen, jos hän ei joskus saa myöskin aikaa oman henkensä viljelyyn. Joskin tällaiset hetket ovat hänelle harvinaisia, niin ne ovat sitäkin antoisampia. Esiäideillämme oli ainoana lohdutuksenaan Pyhä Raamattu ja kirkkomatkat. Vielä nytkin sellainen koti, joka on rakennettu uskonnolliselle pohjalle, antaa jo sinänsä perheelle suuren siunauksen. Viettä-mällä joskus hetken hyvän kirjallisuuden parissa voi perheenäitikin ravita janoavaa sieluaan. Yhteiset kurssit ym. toisten kanssasisarien parissa vietetyt hetket vievät ajatukset pois niiden tavallisilta laduilta ja mielet virkistyvät. Siksi on koko kodille onneksi, jos perheenemäntä saa aikaa myös omalle itselleen, sillä ei tarpeeksi usein voi korostaa sitä, että kotien kysymys on myös sivistyskysymys. Kotien menestymiselle on perheenäidin sivistyneisyys ja valistuneisuus ratkaiseva.

A. S.

Tehkää totta kauniista sanoistanne, niin on paratiisi oleva maan päällä.

Paul de Lagarde.

Mammaleiriltä.

Tein minä härkkimen mäntypuusta, toki vain mäntypuusta.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, härkkimen mäntypuusta.

Tällä kun puuron keittelee, toki vain keittelee.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, puuron keittelee.

Antiaisten leiri se mieleen muistuu, toki vain mieleen muistuu.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, Antiaisten "mammaleiri".

Siellä kun mammat rentoutuivat, toki vain rentoutuivat.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, mammat ne rentoutuivat.

Myöskin oli leikit ja kotkotukset, lapsuusaika mieleen muistui.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, lapsuusaika mieleen muistui.

Hyvä oli mammain leirillä olla, kun emännät ne valmista laitto.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, kun emännät ne valmista laitto.

Kahvi se kielel kirvoitti ja keitto se vatsan täytti.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, keitto se vatsan täytti.

Kerttu-täti oiva on johtajana, huumori hällä ain' myötä.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, huumori hällä ain' myötä.

Antti-setä saunan lämmitti ja Maija-täti lölyn heitti.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, Maija-täti lölyn heitti.

Antti-setä mammoilta kiitoksen saakoon, kun osakkeemme korkeelle nosti.

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, osakkeemme korkeelle nosti.

Sanoi: "Koti empi tyhjä, kun eukko on poissa, niin ikävä se sisintä kaivaa".

Hei soreasti koreasti sumffatiralla, ikävä se sisintä kaivaa.



Rouva Pesonen kunnostautuu tikanheitossa.

TERVEH LANTHALAINEN!

Me jäimme siis Palojoelle viluissamme ja nälissämme. Sinne rantatörmälle sitten telttamme pystytimme saksalaisten kaivamiin telttasijoihin. Kun ne pyörätkin olivat niin ontuvalla tuulella, puolatkin olivat muutamissa niin harvassa, ettei olisi kunnan kalahalstaria syntynyt. Tässä Palojoella ne ensimmäiset kalatkin nähtiin ja se ensimmäinen maksoi vain kaksi "professoria". Nämä Lapin kalat eivät tuntuneet olevan kovinkaan lukuhaluisia, koska meidän professorimme toinen toisensa jälkeen hävisivät pohjakiviin. Tässä Palojoella on meikäläiset käyneet lujaa "savottaa", jonka jälkiä on kaikkialla näkyvissä. Auringon lämmittäessä ja hyttysten hyristessä nukuttiin, mutta lyhyeksi se uni sittenkin jäi, vaikka niin ihana musiikki oli sitä tukemassa.

Aamuhetki kullan kallis, on joku sanonut, ja niin ellekirjoittanut kävelikin klo 6 aikaan kiiltävä katila kainalossa ja virveli olalla joen rantaan. Ei siinä



"Hei soreasti koreasti sumffatiralla", lauloivat esiintyjät.

Nuotio illan kohokohta, se vakavuutta mieliin tuopi.
Hei soreasti koreasti sumffatiralla, vakavuutta mieliin tuopi.
Ei tämä härkin kovin siliä ole, kun Alli sen puukolla veisti.
Hei soreasti koreasti sumffatiralla, Alli sen puukolla veisti.
Tahti kyllä hyvä on härkkimessä, kun Kerttu-täti heiluttaapi.
Hei soreasti koreasti sumffatiralla, kun Kerttu tätä heiluttaapi.
Näkemiin te oivat johtajamme, Antiaisten rantamilla.
Hei soreasti koreasti sumffatiralla, Antiaisten rantamilla.
Tervetulleeks' jälleen toivotamme, ensi kesän heinäkuussa.
Hei soreasti koreasti toivotamme, ensi kesän heinäkuussa.
Antiaisten leirillä, 17.—18. 8. 50.

Vilhelmiina.

rannassa ollut kylläkään montaa puuta, mutta ne harvat olikin katsottava hyvin tarkkaan, sillä se virveli tuppasi kalastelemaan jokaisesta puusta. Olin päättänyt yllättää kalakeitolla, mutta kahviksi se sitten muuttui, kun ei kala tullut lantalaiselle, ja mitenkäs se tuli, kun niin oppineilla syöteillä narraa. Siinä sitä "Sököä" keitetessä ja keskusteltaessa niiden hyttysten kanssa tuli samassa vene, oikein sellainen pitkä pohjalainen, kahden miehen voimalla. Se toinen mies oli kippari, koska se istui perässä hirmu seiväs kädessä ja yritti sillä aina vähän väliä sohaista sitä toista siellä veneen etupäässä, ja tämä etummainen koetti sitä takimmaista, mutta toiselta puolelta venettä. Aioin jo huutaa, että ei se tuolla lailla siitä lopu, mutta silloin huomasin, että tuo se on nyt sitä sauvoamista. Siihen he tulivat lähelle ja rauhallisesti joi-kasivat: "Terveh lantalainen". Terve, terve, vastasin, ja sitten se alkoi, se kummallinen näytös. En vielä-kään tiedä, miten se "kippari" oli kokoon kyhätty, sillä luita sillä ei varmaan ollutkaan. Se työnsi nimittäin kätensä, ja kuten minusta näytti, myös päänsä, jossa oli karvareuhka, veteen ja nosti sitten kätensä ylös kuin antautuakseen. Tätä se teki niin nopeasti kuin sätkyukko konsanaan. Toinen lykkäsi venettä sillä riu'ulla ja niin kuljettiin poikki joen. Näinhän minä, että verkko se oli, mitä siinä nyt nostetaan, ja tajusin ne liikkeetkin. Ne kalat tapettiin sillä lailla, vaikkon minä nähnyt yhtään kalaa. Tyytyväisenä he kuitenkin lähtivät pois. Siinä katsellesani huomasin siellä toisella puolella olevan 14 miestä kädet housujen taskuissa, ja silloin minulle tuli kiire sen kahvin kanssa, painelin teltoille ja kiskoin pojat hereille. Kun sitten seisoi jokitörmällä puukot ja voileivät ynnä kinkku ja 9-millinen mukanamme, niin ne miehet lähtivätkin pois ja oikein auton voimalla. He olivatkin puhelinmiehiä, jotka asuivat meitä vastapäätä. Siinä Palojoella me sen päivän olemme. Siellä oli myös posti, johon veimme kirjeet kotiin lähetettäväksi. Täältä ostimme vielä räiskälepannun, oikein hyväheittoisen. Siinä lähtökahvia juotaessa tuli meitä tervehtimään mies, joka kertoi muisteluksiaan tunnin ajan. Hän oli kierrellyt monet mutkat, sellaisetkin, joita ei varmaan Leiviskäkään tunne. Hän se toivotti meille hyvää matkaonnea. — Niin, ja sitten me läksimme. Kaikki muut, paitsi Kuopus, sillä hän ei päässyt pitkälle, kun pamahti ja kumi oli selvä. Autoonhan sen Kuopuksen oli jäätävä, mutta ei yksin, vaan 11 reppua hän sai kaverikseen sekä Ollin. Me muut läksimme tolvaamaan jonossa. Tie oli hyvää ja mieliala kuin Seuratalon tansseissa silloin, kun ei osaa tanssia. Alkoivat pitkät suorat ja loivat nousut. Ketään ei tule vastaan, on merkittävä hiljaisuus. Pyörän rengas mukavasti suhisee, kukaan ei puhele mitään. Lappi alkaa lumota meitä. Tuntureita näkyy joka puolella. Joki könkämässä on vasemmalla puolella. Sen kuulut kalakosket kohisevat. Jänis juoksee vähän väliä tien yli. Poljemme mukavaa tasaista vauhtia tunnin ja toisenkin, ennenkuin pidämme tauon. Juttu alkaa jälleen luistaa, mutta toisen sä-



Kolmen valtakunnan rajapyvyillä.



Kilpisjärven ahde.



Markkinan lähellä pojat ryhtyivät kalastus- ja ruoanlaittotouhuihin.

vyisenä. Etelä on takana. Olemme erämaan armoilla. Tulemme Markkinaan. Muutama 3 taloa ja uhrimänty. Kuulu lappalaisten ostopaikka takavuosina. Tunturit tulevat lähemmäksi, siinä on Numas, suurin tähänastisista. Tummana se tuijottaa erämaahan. Pysähdymme Kiehuviopioon, matalalle tunturille. Tie näkyy suorana monta kilometriä eteenpäin. Matalaa vaivaiskoivikkoa vain. Ei enää polttopuita. Mutta ta-

kanapäin on 2 km päässä puro ja silta. Siellä on poltettavaa muutakin kuin silta. Oli satanut hiukan. Koivunlehdet olivat märät, samoin maa. Mutta siinä me odottelimme vain tavaroitamme avotaivaan alla. Tulihan se keltainen bussi. Jo kaukaa näimme sen ja laskimme, kauanko se kulkee sitä väliä, ja saimme tulokseksi 30 minuuttia. Olihan siellä autossa muitakin kuin meidän tavarat. Joku huusi, kun ovi avattiin: "Onko kinkku mukana?". Vastaus oli naurua. Kun taasen olimme päässeet turvallisesti telttakan-kaan alle, lähdin sitä kalakeittoa etsimään. Kosken kohina kuului sinne teltaan saakka hyvin. Ajelin pyörällä hiljalleen eteenpäin ja näin ja aavistin ko- mean lohiapajan. Kattilaa en kuitenkaan ollut otta- nut. Mutta samassa minun pyöräni teki topin. Pyörä ei kylläkään mennyt rikki, mutta jalat eivät totel-leet, sillä noin 50 metrin päässä loikki musta köriläs maantien poikki. Jos minä sanon, että se oli karhu, niin ei sitä kukaan usko. En minäkään sitä uskonut.



Tämä on se hauki, joka saatiin ylös. Suuret pääsivät tietysti karkuun.

Sinne se vain meni minun lohikoskelleni päin ja minä poika painelin teltoille päin. Olin hiljainen poika, en voinut mennä kuorsaamaan niinkuin toiset, vaan istuin kivellä ja kuvittelin olevani suurikin sankari. Mutta sankaruus väheni ja menin toisten luo nukku-maan. Löysimme aamulla itsemme pesästä. Eivät ne olleet muurahaisia, mutta niin tuhannen tulimmaisen pieniä polttiaisia, hyttysiä. Voi sitä Markun päättä, miten ne sillä oli herkutelleet. Telttakin oli niin pai- sunut, että Matti II oli luisunut sen ulkopuolelle. Telttaa tyhjennettäessä olisi naurattanut, mutta kun aukaisit suun, niin auki se jäikin, sillä 1000 polttiaista oli sillä aikaa mennyt sinne sisään. Viimein joku hok- sasi, että mennään purolle, ja sinne sitä paineltiin viivana. Saimme tulenkin sinne syttymään ja kahvin tulelle. Emme syöneet kuin muutaman tuhannen hyt- tystä. Emme käyttäneet voita, kun oli niin rasvaista

muutenkin. Uimme siinä purossa ja näimme ensimmäiset tammukat. Mateiksimme me niitä ensiksi luulimme, mutta "Kalamiehen kirja" selvitti tilanteen. Mutta sitä se "Kalamiehen kirja" ei tiennyt, mihin ne 2 harriiustinta lensivät siinä purolla. Täällä me heitimme ensi kertaa arpaa siitä kinkusta. Se oli noudeettava sieltä leiripaikalta ja kuopus joutui tällä kertaa. Ennätysajassa se suoritettiin. Kun polttiaiset oli ensiksi kuorittu pois, niin löytyi läskiäkin siihen hernekeittoon. Tämä oli se meidän yhteinen aarre ja siksi valvoimme tarkkaan, ettei leikkaaja vain eksynyt harrastamaan yksityistaloutta. Päivä kului ja pensaa kului niiltä kaiken maailman autoilta, jotka menivät ohitsemme. Luulimme jo, että on varmaan kultaa löydetty siellä jossain. Jatkoimme illalla taas matkaa. Sivuutimme Kaaresuvannon ja Papinsalmen. Joimme kahvia talossa, jossa oli suuret poronsarvet oven päällä ja kummallinen rapina ikkunoissa. Ne olivat kai niiden maahisten jälkeläisiä. Riipustimme puumerk-



Tämä on se mies, joka vei poikia matkalla ja yritti vielä kalojakin kuvassa näkyvällä välineellä.

kimme vieraskirjaan siihen meksikkolaispariskunnan nimen alle. Eipä siellä ollutkaan Karkkilasta ennen käyneitä. Tunsimme tekevämme historiaa jo siinäkin mielessä, että eräs meistä joi 4 pulloa "limsaa". En sano kuitenkaan kuka, etten saa selkääni. Näimme myös lunta jatkaessamme matkaa. Se oli Ruotsin puolella. Viimein tulimme hyvin väsyneinä Kilpisjärven ahteeseen. Pitkä nousu edelsi sitä, ja siinä se oli matkamme tavoite. Jylhänä ja kauniina, taustalla Peldsan lumihuippuiset tunturit. Ajelimme tuon 23 kilometriä hiljaisina, mutta salaperäisin tuntein, tunsimme mitättömyytemme, me lantalaiset. Pääsimme viimein Siilastuvalle. Tosin se tupa oli täysi ja tietenkin oli täysi. Tienvieressä keskellä yötä pelasimme lentopalloa. Siinä kuulummekin, että olimme tulleet Olympialaisiin. Tontinpaikoista oli pula, mutta sinne mahtavan Saanan rinteelle me raahasimme tavaramme ja



Lähtö paluumatkalle Kilpisjärveltä.



Pyöräremontti keskiyön auringon valossa Kilpisjärvellä.



Muoniossa levättiin paluumatkalla ja kerättiin voimia loppuvetoon.

saimme talomme valmiiksi. Ja me nukuimme, vaikka sellainen möly kävi kuin navetassa. Pahoittelimme jo, että olimme tulleet näille markkinoille.

Aamulla oli kaikki kuin muuttunut. Kun siitä rinteeltä katseli kirkasta Kilpisjärveä ja Mallan pitkää niemekettä, tunsin, että nyt on perillä. Emme me niihin Olympialaisiin osaa ottaneet. Kuuluvat ne hiihtäneenkin oikein kilpaa ja suunnistaneen semmoisen 100

km:n matkan. Me nousimme Saanan huipulle kolmesa tunnissa, kilpailijat juoksivat 58 minuutissa, mutta me olimmekin lantalaisia. Siellä huipulla oli taas vieraskirja ja tienviitta yli 1000 m:n korkeudessa. En muuta kerro, mitä siellä oli, sillä ne on nähtävä. Yllätykset olivat mieluisia. Kun palasimme takaisin, niin tuli meitä vastaan nainen ja toinenkin, mutta tämä oli 100 kg keiju ja hän puhkui ja puhisi sekä valitti: "Oi oi, kun on ohut ilma, millaista oli siellä ylhäällä?" Emme kertoncet kaikkea, olimme gentlemanneja. Päivä kului niin monenlaisessa touhussa, että romaani siitä olisi tullut. Siellä oli karjalaisia, ruotsalaisia, tanskalaisia ja lappalaisia. Oli "jätkeä" sekä lantalaisia.

Seuraavana aamuna oli kuitenkin hiljaista. Otimme valokuvia, asetuimme taloksi, suunnittelimme, paikailimme ja nautimme luonnosta. Sitten tapasimme "Jätkeä". Yöllä sellaisia Lapissa tapaa, yöttömällä yöllä. Siinä me retkeilymajan edessä, mies baskeri päässä, valtaisa sauva kädessä, reppu selässä, "Työmies" hampaissa, rasvatut leukapielet ja runoilija. Siellä me sen "Sökön" jälkeen istuimme Saanan rinteellä ja kerroimme muisteluksiamme. Tai oikeammin se jätke kertoi. Minä kuuntelin, kyselin ja tarjosin tupakkaa. Oli Lapin erakon, Pokka-Matin ystävä, taiteilijoiden tuttu, työnjohtaja, opas, jänkien tun-

tija, lappalaisten ystävä, etelässä vihattu, miinanraivaaja ym. sekä runoilija. Nuhruinen vihko, lyhyt kynä siihen sidottu. Vihossa sisällä jätkeä miehekkästä runoutta. Oli siellä myös Englannin Kanadasta monen svirvelin omistaja, jonka kanssa kävimme tokkaamassa Saanajärvellä. Saimme forelleja ja hukkasimme uistimia. Näimme kettuja ja tunturipöllöjä. Söimme loisteella säilykkeitä ja joimme mustaa kahvia. Eräänä päivänä istuimme moottoriveneeseen ja jyskittelimme halki Kilpisjärven, kolmen valtakunnan rajalle. Kävimme koittakylässä ja teimme kaupaa. Valokuvasimme ja pesimme pyykkiä. Tapasin lappalais-Jounin, joka ei tiennyt porojensa lukua, mutta toiset sanoivat olevan 4000 kappaletta. Asui Ruotsin puolella, mutta oli kotonaan myös Suomen puolella. Monta muutakin tuttavaa siellä sai lantalainenkin. Mutta päivät kuluivat ja pois oli lähdettävä. Vähän murheisina ajelimme ensimmäiset sata kilometriä. Pidimme taukoa mäntyrajalla ja Kaaresuvannossa, tuossa Lapin Profeetan kylässä. Täällä oli kaikkunut Laestadiuksen tunteiden herättämät saarnat. Ja niin tulimme viimein Kemiin rahat lopussa ja eväätkin. Silti tyytyväisinä istuimme junassa Hyvinkäälle saakka ja siitä kotiin. Olimmekin nähneet paljon, kokeneet paljon ja saaneet Lapin Hulluuden.

Re—Te.

Riimin pätkiä peltiradiaattoriosastolta.

Tää on jutun alkupää:
Tuttu sull' lie talo tää,
talo punatiilinen,
liki satametrinen,
aivan lasikattoinen.

Eipä näe neapuri tänne,
ei hän meitä häiritse.
Jos sä milloin tulet tänne,
työrauha täällä vallitsee.

Täällä on joukko neuvokas,
monta työn on taitajaa,
monta toimenhaltijaa.
Päivätyössä, vuorotyössä,
kone- sekä käsityössä
täällä on meitä miestä, naista,
rouvaa, leskeä, morsianta,
joukoss' vanhanpojan näin.
Ollaan niinkuin meidän kesken,
vähän niinkuin omin päin.

Kun sä ovest' sisään käyt,
soman näät sä silloin näyn.
Täällä on sorvi nurkassaan,
niinkuin pikku alkoovissaan,
oma ikkunakin siellä,
näkee vaikka rautatiellä.
Yksi siinä vaan on niksi,
puuttuu oviverhot — miksi?

Kun ain' on meillä tapana,
että vanhemmalle kunniaa,
niin Aapelimme ensiks' mainitaan.
Kaasulaitoshoitajaa
mistä saiskaan parempaa.
Hän hapen, kaasun vartijana
sekä lämmön jakajana
toimii aina uutterana.
Sitä vaan ei voi aavistaa,
hän milloin meidät "savustaa".

Ison prässin pauhinassa
siinä työn on alkutahti.
Siinä lyödään elementit,
prässätään myös paneelit.
Tauno-poika tekee työnsä,
apunansa Helvi-rouva,
tyyni, vakaa luonnoltansa.
Mikäs onkaan somempaa,
molemmill' kun sama tahto,
olla toisillensa apu, ratto.

Vuoross' toisess' sitten Viljo
hikipäässä ahkeroi.
Se ei liene kumma liioin:
meillä muilla leipähuolet,
hällä yksin naimahuolet.
(Kesäloman aikana
tuo Viljo-poika vihittiin).

Tuli tyttö Nahkiolta,
tyttö tomera varreltaan,
apulaiseks' prässäriille,
hakee öljyt, vaseliinit,
puhdistaa myös elementit.
Mielin reippain, tyytyväisin
Julia on työssä kiinni.

Vielä on myös Laine siinä
kolmantena prässäriinä.
Kaikkihan sen jo näki,
apuna on Huhtamäki.

Vanhan prässin käyttöohjeit'
opettelee Valos' Albin.
Väliin lisää puristusta,
kiristääpi jarruhihnaa.
Prässätyksi saapi näin
elementit hyvin päin.
Kas, parastaan kun koittaa,
ahkeruus kovan onnen voittaa.

Pikkuprässissä on työtä monta,
siinä tehdään kannakkeet,
paneelin myös tarpehet.
Ahkeroivat siinä tytöt,
Taimi sekä Lyyli.
Arvanne ei kukaan,
mitä miettii tyttönen.
Mutt' siinä ei liene mitään pahaa,

jos aatos runon maille halaa,
kun huolen pitää toimistansa,
varjelempi sormiansa,
eikä sure — linjojaan.

Nipat Hilja hitsaa,
väliin päättään ravistaa,
taas on nippa liian iso.
Kun se olis' soma, siro,
aivan juuri sopivainen,
paikallensa osuvainen,
kävis työkin joutuisemmin,
olis olo rattoisampi.

Soiton, laulun taitaja
on meidän pistehitsarimme,
poika sorja muodoltansa,
velikulta luonnoltansa.
Aatoksissaan myhäellen,
hiljallensa vihellellen
Arvo päivät hitsailee.
Ei paina poikaa maiset huolet,
ei pysty häneen tyttöin juonet.

Aarne prässää, vuoroin hitsaa,
molempia ei yhtä mittaa.
Hän on yksi nuoremmista
tämän talon asukkaista

Paneelin pistehitsareina
täällä on oikein somat tytöt.
Siin' on Saimi, Saara, Meeri,
Aino sekä Bertta-tyttö.
Pojat huoli pitääkääte,
hänest' emäntäisen soman
saatte alle katon oman.

Reunahitsaajat ne aivan
ompi omaa luokkaa.
Arvo, Veikko, Niilo,
myöskin Salmi Siivo.
Siivo myöskin luonnoltansa
sekä käytöstavoiltaan.
Koskea ei häneen lupa,
häll' on eukko ja myös tupa.

Airasvuo paneeleita reunahitsaa,
kovin on poika aatoksissaan,
muistelee kai morsiantaan.

Paneeleita Rauha sahaa,
hyvin tilaukset hoitaa.
Mielessänsä omat rakennukset,
monet niiden kustannukset,
sekä muutkin kotihuolet,
niissä ajatusten toiset puolet.

Nuoret rouvat, neidot somat
paneeleita hitsaa,
vetävät he päädyt kiinni,
tekevät myös ojennukset.
Samass' hiukan tarinoidaan
eilisillan tanssit, saatot,
kaikki siinä puntaroidaan
leppoisalla huumorilla.

Ellikin on nautunut
seurass' seitsentoistaisien.

Kasaajan' on Kauko Ikkalasta,
löytynyt ei likkalasta
tältä sisäpuolta,
joka pojast' pitäis' huolta,
hälle sopat keittelisi,
kylän, kyljen lämmittäisi.

Siin' on myöskin Teuvo,
hältä aina kysy neuvo
työ- ja palkka-asioissa,
hän suo niihin valaistusta,
kun nauttii kaikkein luottamusta.

Pruuvareit' on monta,
miestä verratonta,
Lehto, Seppänen ja Jumppanen.
Poika, poika, muutos muuta,
hymyyn hiukan vedä suuta,
kas, kaikkihan olo tää
väliaikaista on sentään elämää.

Siell' on myöskin Kauko, Topi,
moittia ei häntä sovi,
jos joskus lankee loveen.
Maanantain hän sentään
kiireesti jo työhön rientää.

Jos sull' on murhe musta
tai podet mielen masennusta,
luokse Martta-rouvan käy.
Häll' on kaskut, jutut somat,
konstit monet verrattomat,
joilla olos' huojentuu,
ikävytydet unohtuu.

Lempi hitsaa kotelaita,
ei sovi siinä hutiloida.
Terhakkaampaa ei lie toista
Signen laista täällä naista.
On täällä vielä muita,
vieraita ja tunnetuita.
Mutta siitä tullene ei kiista,
morsian ol' heistä Briitta.

Maalareita täällä on kaksi,
aivan juuri parahaksi.
Elli-äiti tyttärineen
kiristääpi muttereita,
laskepi myös kannakkeita,
aina yhtä rauhallisna
tasapainons' säilyttäin.
Elli kastaa pattereita
suureen maalialtaaseen.
Mutta ois' se aimo loiskahdus,
jos Ellin jalka lipsaltais'.
On silloin eri touhu,
kun saapuu Tanner Kustaa.
Pois alta itsesi katsohan,
varpaasi myös varohan.

Mies vahva on, kahden veroinen,
hän pattereita lastaa,
paneelitkin hyvään pinoon,
ettei tippuis' radan sivuun,
säestyis' vaivat poliisin,
jalkajuonet Eskoliiniin.

Jos milloin miestä mainitaan,
on Urpo Leino paikallaan.
Koskaan ei käy moittimaan,
on aina valmis neuvomaan.
Muuttaa mallit prässärin,
korjaa liekit hitsarin.
Jos milloin jotain tarvitaan,
hän on valmis auttamaan.

Vuoross' toisess' Veikko Virta
samat tehdä taitaa.
Se on vielä soma juttu,
meille aivan selvä, tuttu:
olkoon poissa valovirta
taikka myöskin voimavirta,
meillä täällä on Veikko Virta.

Jos sull' on kipu, vaiva,
luo tuntikirjurin käy aivan,
häll' on tipat, pillerit,
siteet sekä laastarit.
Kaikki työt ne hyvin luistaa,
ulkoa jos joku käydä muistaa.

Mutt' mit' oiskaan joukko tää,
kuin kana-, kukkotarha vallaton,
ellei oisi ohjaksissa
poika potra Pettersson,
alias "Pirkka" mestarimme.
Niinkuin isä lapsiansa,
hoitaa, holhoo joukkoansa.
Kun sä luulet: hänt' ei näy,
selkäs' takaa hän jo käy.
Väliin kiittää,
väliin moittii,
pahastu ei kukaan siitä.
Hymyillään kun tavataan,
pienet riidat sovitaan.

Joskus täällä oomme kaikki,
pienest' suurempahan asti.
Vuorineuvos johtajamme
mukanansa yli-inssi
sekä oma Österimme.
Katsastavat, tarkastavat,
onko kaikki paikallaan,
määrät, laadut kohdallaan,
ettei tehtäis' työtä hukkaan,
muistutust' ei saisi kukaan.

Nyt on tullut loppuhetki,
päättynyt on jutturetki.
Tää on sitten loppupää,
tämän jutun määränpää.
Kaikkia oon muistutellut,
aatoksissain haastatellut.

Lyyli Lagerkrantz.

MERKKIPÄIVÄ

70-VUOTIAS.

Lähetäjä Kaarlo Jalmari Auer 16. 1. 51. Hän on syntynyt Jokioisissa. Hänen ollessaan vielä poikanen siirtyi äiti, kapteeni Bremerin tullessa Högforsin Tehtaan johtajaksi, tänne meijerin hoitajaksi tuoden pojan mukanaan. V. 1891 aloitti Auer työnsä tehtaatme puhdistamossa, oli sitten vähän aikaa valimossa ja pääsi viimein isänsä opastuksella viilarinoppiin, jossa pääsi ammattimiehen asioista perille, kuten jo hänen isänsä isäkin. Auerin suku on ollut näin ollen lähes 150 vuotta tehtaatme palveluksessa. Suku on aikoinaan siirtynyt Ruotsista Rautamäen kaivoksille ja jatkanut sitten varsinaisella tehtaalla.

Silloiset insinöörit opastivat poikaa konepiirustuksessa, mittaussopissa ja muussa sellaisessa. V. 1912 määräsi johtaja Pohjolan-Pirhonen Auerin toiseksi lähettäjäksi ja siitä se sitten elämäntehtävä löytyikin aina tähän vuoteen saakka, jolloin Auer siirtyi eläkkeelle. Näihin 38 vuoteen lähettämässä on sisältynyt monenlaisia vaiheita, on ollut ikäviä, jos hauskojakin.

Musiikki on ollut Auerin sydäntä lähellä. Jo 10-vuotiaana hän alkoi puhalttaa torvia "suoraksi" ja vasta viime vuosina hän siitä luopui, joten lieneepä jo tullut monia suoria torvia orkesteriin. Laulutoiminta on samoin kuulunut hänen harrastuksiinsa. Kunnallisella alalla on Auer toiminut mm. kunnallis- ja valtiollisten vaalien lautakunnissa kymmeniä vuosia. Lisäksi hän on kuulunut Säästöpankin isännistöön parikymmentä vuotta ja kuuluu edelleenkin. Paljon sisältyy ahertamista ja tunnollista työtä tällaisen työn veteraanin 60-vuotisen työtaipaleen varrelle.

60-VUOTIAITA.

Jyrsijä Kustaa Adolf Keto 16. 1. 51. Hän on syntynyt tällä paikkakunnalla ja ollutkin melkein koko ajan täällä. Jo ennen maailmansotaa hän alkoi työkennellä tehtaassamme. Oli muutaman vuoden sodan

jälkeen saha-alalla ja tuli v. 1925 vakinaisesti Högforsin Tehtaan konepajalle, jossa on edelleenkin. Aluksi hän oli remonttiviilarina. V:sta 1938 hän on ollut jyrsijänä. Täältä on Keto löytänyt vaimon, ja lapsia on tullut maailmaan 3, joista yksi on naimisissa ja kaksi vielä koulussa. Nahkiolla on hänellä oma talo, jossa riittää remonttitoita yllin kyllin. Muut liikenevät ajat on ennen tullut käytettyä kalaretkillä, ei kuitenkaan viime vuosina enää.

Levyseppä Juho Oskari Laakso 3. 2. 51. Hän on Somerniemen poikia. Kotipuolessa hän oli aluksi seppän töissä useita vuosia. V. 1924 hän tuli Högforsin Tehtaaseen levyosastolle. Näissä samoissa töissä hän on sitten pysytellyt koko ajan. Pusulan Kärkölästä tuli noudettua vaimo, jonka kanssa on perhe kasvatettu ja koti rakennettu. Nuorempana oli Laakso innokas kalamies, joka sai kuulemma isojakin kaloja, mutta kaikkein isoimmat ovat häneltäkin päässeet karuun, kuten kaikilta muiltakin hyviltä kalamiehiltä.

50-VUOTIAITA.

Patojen tarkastaja Hilma Eufrosyyne Johansson 11. 2. 51. Hän on Järvenpäänkylän tyttäriä. Kotonaan hän oli maataloustöissä, samoin maanviljelijän vaimoksi tultuaankin, mutta maanviljelys ei tuntunut elättävän kunnolla, joten he v. 1943 möivät pienen tilansa ja tulivat tehtaaseemme työhön. "Kannakselta" he ostivat itselleen asuntorakennuksen ja niin on elämä pyörinyt tehtaan ja oman kodin piirissä.

Kirvesmies Jalmari Rikhard Lehtonen 25. 2. 51. Hän on syntynyt U.l. Pyhäjärven Järvenpään kylässä. Itsenäisenä kirvesmiehenä kierteli Lehtonen aina vuoteen 1935 ympäri Karkkilan ja Pyhäjärven seutuja. Mainittuna vuonna hän tuli tehtaamme rakennusosastolle vakinaiseksi kirvesmieheksi. Jo tätä ennenkin oli Lehtonen useampaan otteeseen kesäisin tehtaamme hommissa. Omassa talossa on tullut perhekin perustettua, mutta ei läheskään niin iso kuin se perhe,



Kaarlo Auer.



Kustaa Adolf Keto.



Juho Oskari Laakso.



Hilma Johansson.



Jalmari Lehtonen.



Anna Rautajärvi.



August Auer.



Emil Laaksonen.

josta hän itse on lähtöisin. Vaimon lisäksi on yksi tytär, kun taas omassa sisarusparvessa oli hänellä 5 veljeä ja 2 sisarta. Vapaa-ajatin kuluvat kirvesmiehen töissä jokseenkin tarkkaan.

Varastonhoitaja Anna Matilda Rautajärvi 25. 2. 51. Hän on tämän paikkakunnan tyttöjä. Oltuaan välillä muualla hän tuli Högforsin Tehtaaseen varastonhoitajaksi ja on tätä tehtävää hoidellut tunnollisesti jo 25 vuotta. Tavarat ovat kuulemma 25-vuotisen matkan varrella hieman vaihdelleet, mutta muuten on työ ollut sama koko ajan, joten ammatti on jo varmastakin tuttu.

HYVINKÄÄN—KARKKILAN RAUTATIE.

60-VUOTIAS.

Asemapäällikkö August Auer, Karkkilan asemalla, 28. 1. 51. Hän on syntynyt Karkkilassa, käynyt Forssassa oppikoulun ja tullut Högforsin Tehtaan palvelukseen v. 1909, työskennellen viilarin oppilaana 4½ vuotta. Veri veti kuitenkin toiselle alalle ja niin-pä hän jouluk. 15 pnä 1914 sirityi silloisen Hyvinkää—Pyhäjärvi Rautatieyhtiön palvelukseen. Alkuvuosina hän toimi kirjurina Hyvinkään ja Karkkilan asemilla vuoteen 1918, jolloin tuli asemapäälliköksi Karkkilan

asemalle. Tätä tointa hän on siis jatkuvasti hoitanut jo yli 30 vuotta ja hoitelee edelleenkin. Asemapäällikkö Auerin nuoruudenaikaisista harrastuksista tulkoon tässä mainituksi erikoisesti näyttämötoiminta. Jo siihen aikaan toimi Högforsissa amatöörinäyttämö, jonka aktiivisena jäsenenä ja näyttelijänä Auer toimi pitkät ajat. Vielä aivan viime vuosinakin hän on onnistuneesti esiintynyt eräissä pikku osissa. Hän oli aikanaan mukana myös paikallisen voimisteluseuran toiminnassa. Samoin vapaaehtoinen maanpuolustustyö oli hänelle läheinen. Nykyisin harrastaa Auer hedelmäviljelystä omistamallaan huvilapalstalla.

50-VUOTIAS.

Veturinlämmittäjä Emil Laaksonen 15. 1. 51. Hän on syntynyt Karkkilassa ja tuli rautatien palvelukseen 1. 6. 1922. Työskenteli muutamia vuosia Karkkilan veturitallilla tallimiehen tehtävissä, mutta on viimeiset 18 vuotta toiminut veturinlämmittäjänä sekakajunissa. Laaksonen tunnetaan ammatissaan erittäin tunnolliseksi mieheksi. Hänen harrastuksiinsa kuuluvat erikoisesti yleisurheilu ja hiihto. Samoin on hän innokas laulumies ja on kuulunut useita vuosia Työväenopiston laulukuoroon sekä Työväen Mieslaulajiin. Kalastelee kotitarpeeksi.

AJATELMIA.

Tuska on rakkauden side. Sydämet, joiden kyyneleet ovat yhdessä vuotaneet, eivät enää voikaan erota.
Paul Sabatier.

Ilon ja naurun takana voi piillä raaka, kova ja tunteeton temperamentti. Mutta surun takana ei koskaan ole muuta kuin surua.

Oscar Wilde.

Kauneus on hetken lapsi. Sekunnissa se puhkeaa ja sekunnissa se jälleen käy kätköön.

Gerhart Hauptmann.

Sosiaalinen kysymys on sisimmältään kypsä sieluntuloista. Loppujen lopuksi voi ainoastaan sielunkauneus luoda yhteiskuntakauneutta.

Ellen Key.

HUUMORIA.

Axel Ahlberg oli — kumma kyllä — kerran joutunut sanaharkkaan näyttelijätoverinsa Kaarlo Keihään kanssa. Tilanne päättyi Ahlbergin sanoihin:

— Totisesti! Täytyykö minun vanhoilla päivilläni ruveta keihään heittäjäksi?

Eräs puhuja puhui hyvin pitkään. Ulkona satoi kaatamalla. Akkia hän keskeytti esityksensä ja sanoi:

— Pelkään puhuvani liian pitkään.

— Jatkakaa vain, kuului yleisön joukosta, — ulkona sataa vielä.

Ministeri oli kunniavieraana kaupungin järjestämässä juhlassa. Kun päivällinen oli nautittu ja kahvi tuotin pöytään, kysyi pormestari ministeriltä:

— Annammeko heidän vielä pitää hauskaa vai pidättäkö puheenne nyt?

OIVA PALOHUIMO:

Leskien kylä

Silloin, kun ihmiselämässä sattuu jotakin perin kummallista, oikukasta ja selittämätöntä, pidättäydymme sekoittamasta Jumalaa sellaisiin asioihin ja sanomme sen sijaan, että nämä tietyt tulemukset ovat olleet sokean kohtalon aikaansaannoksia.

Mutta kohtalo ei ole yksinomaan sokea, se on myöskin hajamielinen. Kohtalosta voisi hyvinkin sanoa, että se on Suuri Tuijottelija, joka unohtuu aina liian pitkiksi tuokioiksi yhden ainoan aiheen eteen eikä ymmärrä ajoissa kääntyä toisaalle. Sen tähden tapahtuu, että jokin viikko on täynnänsä lento-onnettomuuksia ja paljon ihmisiä kuolee, sitten kohtalo havahtuu, ja luo katseensa jälleen alaspäin, ja seuraavan viikon aikana murhataan naisia kaikkialla maassa. Kun kohtalo kääntyy siitä, tapahtuu jotakin muuta yhtä kamalaa, mutta lentokoneet ja naiset saavat olla rauhassa.

Eräänä vuonna tapahtui Pitkärannan kylässä sellaista, että paljon ihmisiä hukkui. Mikä vajosi jäihin, mikä horjahti veneestä, mikä taas astui omasta tahdostaan aaltoihin. Mutta näitäkin onnettomuuksia ohjaili käsittämätön lainalaisuus, sillä hukkuneitten joukossa ei ollut ainoatakaan lasta tai naimatonta aikuista. Jokainen hukkunut tai hukuttautunut jätti jälkeensä lesken. Näytti suorastaan siltä, että kohtalon tarkoituksena ei ollut vainajien, vaan leskien tekeminen. Kohtalo päätti julman työnsä vasta sitten, kun Pitkäljärven kylässä ei ollut kokonaisena enää ainoatakaan vihittyä pariskuntaa.

Siihen aikaan oli Pitkäljärven kylässä paljon itkua ja hiljaista tuskailua. Mutta elämä on lopultakin hyvä, se panee ajan lapioidaan haudat unohduksiin ja ajattaren kuivaamaan leskien kyynelät. Ja kun muutama vuosi oli kulunut ja suuria muutoksia oli tapahtunut leskien elämässä, ei enää puhuttu onnettomuudesta, päinvastoin ajattelivat monet, joskin

salaisesti, sellaistaikin, että onnettomuus oli oikeastaan ollut välttämätön, muuten ei nykyinen onni olisi ollut lainkaan mahdollinen. Vainajat ovat vainajia ja elävät eläviä, siitä ei päästä mihinkään, eikä siitä päästy mihinkään Pitkärannassakaan.

Sillä niin merkittävästi vain kävi, että tuon taannoisen onnettomuuden vuoden jälkeen pitkärantalaiset alkoivat vaurastua. Sanotaan tosin, että raha ei tuonne, mutta niin sanovat ja sitä toistavat oikeastaan vain ne ihmiset, joilla ei ole rahaa. Sellaisia rikkaita, jotka luopuvat omaisuudestaan siksi, että se on muka tuottanut onnettomuutta, sanotaan kaikkialla maailmassa hulluiksi. Ja hulluja on sentään aina vähemmän kuin onnestaan visusti kiinni pitäviä vauraita ja vaurauteen ponnistelevia ihmisiä.

Pitkärannassa oli ennen ollut parikymmentä pikkutaloa, jotka olivat joten kuten pysyneet kivijaloiltaan isäntäväkensä ylettömän raadannan ansiosta. Koko Pitkäranta oli kuin ääneen huutava esimerkki siitä, että kukaan ei tule työllään rikkaaksi. Tosin sielläkin tiedettiin, että ellei tee työtä, tullaan köyhiksi, mutta siltä näytti, ettei rikkaaksi tulisi enää koskaan. Siltä näytti ja niin luultiin, mutta sitten puuttui kohtalo pitkärantalaiden asioihin ja jätti leskiemännän sinne ja leski-isännän tänne, ja siitä oli uusi elämä, vauraus ja rikastuminen alkava. Kuka olisi uskonut sellaista silloin, kun kylässä ei voitu kuukausimääriin pitää tanssejakaan yhtämittaisten hautajaisten takia.

Mutta maailman pystyssä pysyminen ja näinkään pitkälle rakentuminen ei olisi ollut mahdollista, ellei elämän meno kaikissa vaiheissaan pyrkisi tasapainoon. Sellainen kylä, jossa on yhtenäisesti hautajaisia, on totisesti poissa tasapainosta, se on sitä niin kauan kuin asian tilalle ilmenee luonnonmukainen vastapaino, ja hautajaisten vastapainona ovat häät. Ja

yhtä katkerasti kuin joitakin vuosia sitten vietettiin Pitkärannassa hautajaisia, niin yhtä riemukkaasti vietettiin kylässä nyt häitä. Ennen oli kylässä parikymmentä kituliasta pikkutaloa, nyt siellä oli kymmenkunta vankkaa ja hyvää kyytiä rutosti rikastuvaa talollista. Kyläläisten luonnollista hakeutumista luonnolliseen elämänmuotoon pidettiin niin luonnollisena, että Tommin emännän ja Mattilan isännän jatkuva leskeyttä täytyi pakostakin pitää luonnottomana, kaiken järjen nimessä jo senkin vuoksi, että molempien talojen maat olivat suorastaan toistensa sisässä: jos Mattilan aita kaatui, kaatui se Tommin maalle, ja jos Tommin karja johonkin pahantekoon pääsi, ei se päässyt minnekään muualle kuin Mattilan kauraan ja orasmaille. Sanalla sanoen, nämä kaksi taloa olivat kuin yksi ja yksi, jotka vain kohalon oikusta olivat joutuneet erilleen. Mutta eikö kohtalo nyt ollut selvästikin korjannut oikkunsa, ainakin sen uusi oikku oli selvääkin selvempi viittaus siihen, miten nyt olisi pitänyt toimia. Yksinkertaisesti, Tommin emännän ja Mattilan isännän olisi pitänyt mennä yksiin, naimisiin, jos asia suoraan sanotaan.

Kurkisuon Janne, joka oli äskettäin nainut Mäkisen Lindan — ei niinkään Mäkisen laihojen takamaitten takia kuin Lindan itsensä vuoksi, sillä Linda oli kaunis ja lapseton —, ajatteli asiasta suoraan ja kärsimättömästi. Asia oli näet sillä tavalla, että Janne oli mennyt takaamaan Mattilaa silloin, kun tämä rakensi sen ylettömän kalliin tiilinavettansa. Janne ei ollut luottanut Mattilaan itseensä, vaan tämän topakkaan emäntään, joka sitten rivakkuutensa tähden hukkuu, meni arkailematta liian heikolle jälle. No, se siitä, kuollut mikä kuollut, mutta olihan Mattilan naapurissa toinen rivakka emäntä, Tommin leski, ja ellei Mattila saanut itsestään irti sen naimista, niin Janne joutuisi ennen pitkää maksamaan Mattilan tyhjän tiilinavetan. Tommin leskellä oli lisäksi rahoja, sillä hänen miesvainajansa oli ollut kalliisti vakuutettu. Mattila oli nahjus ja saapas ja tallukas! Ettei älynnyt ryhtyä kiertämään sellaista pesää!

Kurkisuon Janne puhui pojilleen, jotka olivat nuikkaiässä, seuraavaan laskelmoivaan tapaan:

— Pojat, Heikki ja Pekka, tulkaapa tänne isän kamariin, olisi hiukan puheltavaa.

Pojat vilkaisivat pelästyneinä toisiinsa, sillä he olivat poikia, joilla oli mielikuvitusta ja terveyttä eivätkä heidän tekonsa olleet aina pyhäkoulun esimerkeiksi soveliaita. Mutta kamarissa isä-Janne puhuikin järkeä:

— Pojat, nyt on asia sillä tavalla, että Mattilan velka on sanottu irti vuoden lopusta. Eikä äijällä ole

penniäkään. Mutta Tommin leskellä on. Ja se on nyt sillä tavalla, pojat, että se pari on saatava jouluksi vihille. Äijästä ei ole yrittäjäksi, eikä Tommin leski kenties haluakaan yrittää, sillä hulluko Mattilan nahjuksesta huolisi. Mutta älytöntähän on pitää kahta talon räpäisköä eri huusholleina, kun ne vähällä vavalla saadaan yhdeksi, ja samalla saadaan asiat kuntoon. Saa hävetä koko kylän puolesta, kun sen leskellä lahoaa sellaiset rustingit. Pojat, jätän asian järjestämisen teidän huoleksenne. Se kannattaa, sillä Tommin leskellä on kaksi nättiä tytärtä ja Mattilan navetan hinta on pois teidän rahoistanne, jos se meidän maksettavaksemme tulee. Muistakaa, pojat, että jouluksi. Saatte mennä.

Tällaisesta luottamuksesta pojat suorastaan miehistyivät. Isä oli lisäksi puhunut ”meistä ja meidän rahoistamme”. Mutta luottamus teki samalla vastuulliseksi ja pojat ymmärsivät heti, että nyt oli toimitettava viisaasti ja arvokkaasti. Tämän sanan toi esiin Heikki, joka oli vanhin ja lopetteli kansakoulua.

— Meidän täytyy keksiä arvokas juoni, sanoi hän, ei mitään koirankuria nyt, Pekka.

— Niin, myönsi Pekka vakavana, meidän on keksittävä nyt oikein arvokas koirankuri.

— Kahdestakin syystä, tähdensi toinen, ensinnäkin, kun on kysymys isästä ja meidän yhteisistä rahoistamme ja toiseksi, kun on kysymys joulusta.

— Niin, ja avioliitto on myöskin vakava asia, vahvisti nuorempi veli.

Aivan pian tämän jälkeen alkoi kylässä tapahtua kummia. Kummia tosiaan, sillä Tommilla kummitteli Se olisi ollut kerrassaan kamalaa, ellei se olisi ollut niin kaunista. Se oli kaunista ja siksi se ei ollut ollenkaan kamalaa. Tommilla oli alkanut käydä jou-



Emännän vuoteen vieressä seisoi kaksi jouluenkelii kynttilät käsissä.

luenkeli. Se ilmestyi ensiksi pikkutyöille ja nämä olivat aivan haltioissaan, sitten se ilmestyi suorastaan kahtena emännälle ja emäntä alkoi vapista kuin Peräniityn haavikko. Emäntä oli paneutunut nukku- maan ja sammuttanut valoi, hän oli juuri saanut unen päästä kiinni ja keräsi sitä nyt rauhallisesti kuin vasta kehräämäänsä villalankaa. Silloin hän kuuli unen lävitse heleätä laulua... ”ja vanhakin nyt nuor- tuu kuin lapsi leikkimään...” Emäntä avasi sil- mänsä. Hänen sänkynsä vieressä seisoi kaksi joulu- enkeliä kynttilät käsissä. Enkeleillä oli yllään pitkät valkoiset paidat, heillä oli kauniit enkelinhiukset, pikimustat silmät ja aivan tulipunaiset suut, olkapäi- den kohdalla oli oikeat enkelinsiivet (mikä merkitsi vahinkoa, sillä Kurkisuolla oli näitten siipien takia kanoja nyt kahta vähemmän) ja he lauloivat ihmeen ihanasti, niin taivaallisesti, ettei heidän äänestään saanut selvää siitäkään, olivatko äänet tyttöjen vai poikien. Ja eikö niin ollutkin, ettei taivaassa ollut- kaan varsinaisesti tyttöjä eikä poikia, oli vain enke- leitä. Sitten isompi enkeleistä kohotti kynttilänsä emännän pään kohdalle ja puhui heleällä äänellä:

— Vaimo, sinä, joka olet leskivaimo, kuule ja ole iloinen. Kun aamu saa, niin nouse vuoteestasi, ota oikeaan käteesi lyhty ja vasempaan käteesi limppu ja mene naapuriisi, jossa sinä tapaat leskimiehen jyyntämässä kuivaa kannikkaa. Anna hänelle limppu ja nosta sitten lyhtysi hänen kasvojensa tasalle, ja katso, sinä näet lesken, joka on surullinen. Hän on surullinen, koska hän on yksin ja koska hänellä on hyvä sydän. Kovasydämiset lesket eivät ole surullis- sia. Kätke nämä sanat sydämeesi ja tutkistelee niitä nukkuessasi. Ja nyt nuku. Viesti on saatettu perille. Nuku, vaimo!

— Nuku ja hoosaa, lisäsi pikkuenkeli, mutta siitä hän sai korvatillikan isolta enkeliltä, kun he olivat päässeet navetan taakse.

Emäntä ihmetteli suuresti tätä näkyä, mutta hän nukahti pian, sillä hän oli lihavuuteen taipuvainen. Aamulla hän muisti enkeleitten käskyn, mutta järke- vänä ihmisenä hän päätteli sen uneksi ja meni na- vettaan sen sijaan, että hänen olisi pitänyt ottaa lyh- ty ja limppu ja mennä Mattilaan. Mutta jouluelkelit ilmestyivät seuraavanakin iltana kynttilät käsissä, lauloivat ja puhuivat samoilla sanoilla kuin edelli- selläkin kerralla. Ja nyt alkoi Tommin emäntä tut- kistella sydämessään tätä merkillistä näkyä. Vähi- tellen hänen hidasliikkeinen mielikuvituksensa kä- sitti, mitä enkeleitten sanoma tarkoitti, ja hän punas- tui vahvasti, sillä hän oli raskasverinen emäntä. Kol- mantena iltana ei enkeleitä enää näkynyt ja emäntä suorastaan huolestui. Oliko hän sittenkin tehnyt pa-

hoin, kun ei ollut totellut? Koko yön hän ajatteli kovasti, hän ajatteli Mattilan leski-isäntääkin, jonka täytyi jyyntää kuivaa kannikkaa, kun hänellä ei ollut tuoreen limpun leipojaa. Hänen sydäntään ahdisti sääli, kun niin hyväsydämisestä lesken täytyi aamusta iltaan olla surullinen. Vihdoin emäntä nukahti, hän oli kuitenkin vähän ennen sitä päässyt jo niin pitkäl- le, että ajatteli Mattilan isäntää etunimeltään. — Jal- mari rukka, hän mutisi ja sitten uni otti hänet.

Aamulla oli emännän tyynyllä suuri kuihtunut sa- nanjalan lehvä eikä mitään muuta. Emäntä katseli sitä hämmästyneenä ja sitten hän ymmärsi. Se oli rauhan oksa taivaallisesta palmusta, mutta maallises- sa pirtissä se oli noin kuihtunut. Nyt hän ei enää epäroinyt, vaan otti lyhdyn ja limpun ja riensi kii- ruhtaan naapuriinsa. Ja aivan oikein, Mattilan leski- isäntä istui puolipimeässä pirtissään ja söi kovaa lei- pää kylmien perunoitten kanssa. Tommin emäntä ymmärsi, että näky oli ohjannut hänet oikeaan taloon ja kyynelsilmin hän ojensi limpun yksinäiselle isän- nälle.

— Leikatkaa tästä, Mattila, alkääkää nyt sillä lailla ihan pelkkää kovaa leipää.

Sitten hän nosti lyhtyään, kuten enkeli oli kä- senyt, ja hänen hämmästyksensä oli suorastaan ta- vaton, kun hän näki Mattilan pöydällä samanlaisen rauhan lehvän.

Mattila siristeli pieniä silmiään eikä ymmärtänyt alkuunkaan, mitä tämä limpun tuominen oikein tar- koitti.

— Tota, sano... aloitti hän, mutta ei osannut jat- kaa.

— Nih, syö nyt meidänkin limppua, Jalmari, hyrissi emäntä ja istahti vaisuna ikkunapenkille.

Kurkisuon Jannen ja hänen häpeämättömien poi- kiensa tuumasta tuli kuin tulikin tosi. Tommilla oli kuin olikin Tapanina häät. Mutta se ei ollut joulu- enkelien ansiota, ei vähääkään. Tommin emäntä oli sen asian jo aikapäiviä sitten itse kypsyttellyt ja Mat- tilan isäntä oli vain odotellut sen kypsymistä, sillä hänestä itsestään ei ollut juuri minkäänlaisen limpun kypsytäjäksi. Mutta kaiken takana oli sittenkin elä- män suuri lainvaaka, joka aina ja kaikessa pyrkii rauhoittavaan tasapainoon: toinen vaakakuppi ei saa olla sen alempana kuin toinenkaan.

Tai ehkä oli niin, että Suuri Tuijottelija ei heren- nyt tuijotuksestaan ennen kuin kaikki lesket olivat leskien kylästä onnellisesti hävinneet, ja hävinneet ilman, että ainoankaan olisi täytynyt kuolla. Niin ihmeellinen on elämän meno. Pitkärannan kylästä katosi kymmenen taloa ja kaksikymmentä leskeä, ja

Joulupuro

Tuttu — vanha tonttuvaari — istahti hetkiseksi lepäämään tuvan pehmeälle jakkaralle. Voi voi kuinka hänen jalkojaan väsytti, ihan niitä täytyi hieroskella. Mutta oliko oikeastaan ihme, että niitä pakotti, olihan hän ollut niin ahkera koko syksyn. Ensin hänen oli täytynyt toisten tonttujen tapaan hiiviskellä mökiltä mökille ja ikkunalta ikkunalle kurkistelemassa, olivatko lapset kilttejä. Hän oli tehnyt tarkkoja muistiinpanoja jokaisesta lapsesta. Hän oli keräillyt kirjeitä, joita lapset olivat kirjoitelleet Joulupukille ja asettelleet ovien ja ikkunoiden pieliin, joista he tiesivät tonttujen niitä etsivän. Kirjeitä oli ollut paljon — ne Tuttu oli kiireesti vienyt itse Joulupukille. Ja kun joulu alkoi lähestyä, oli Tuttu jäänyt Korvatunturille auttamaan toisia tonttuja lahjojen valmistuksessa. Siellä hän Joulupukin pajassa oli hääriinyt, koputellut ja naputellut, — siellä hän oli valmistanut nukkeja, autoja, puuhevosia, laivoja, pelejä ja kaikkea, ihan kaikenlaista, mitä lapset suinkin olivat toivoneet. Olipa Tuttu tehnyt ihan oikean pienen sähköjunankin. Kuvakirjoja hän oli piirtänyt, ja voi voi, ei hän enään muistanutkaan, mitä kaikkea hän oli valmistanut.

Niin, oliko ihme, että Tuttu nyt viimein tunsu itsensä hiukan väsyneeksi. Tänne Matin ja Maijan pienen mökkiin hän oli tuonut viimeiset lahjansa. Matille harmaat, lämpimät villasukat ja Maijalle uuden kirkkokuivin. Nyt saisi Tuttu lähteä takaisin Korvatunturille Joulupukin luo, mutta sitä ennen hän tahtoi hetken istua tässä lämpimässä tuvassa. Tuli oli jo palanut loppuun, muutama kekäle vielä hehkui luoden tupaan lämmittävää hohdetta. Tuttu siirsi jakkaran lähemmäksi liettä. Matti ja Maija nukkuvat jo sikeästi. Kello tikitti tuvan seinällä, kaikkialla oli hiljaista.

Ollapa nyt vadillinen valkoista, herkullista riisipuroa, kuten muina jouluna!, huokasi Tuttu muis-

tellen aikaisempia jouluja, jolloin Matti ja Maija olivat tarjonneet hänelle kuumaa, mainiota riisipuroaan. — Mutta tänä jouluna ei ole kenelläkään tarjottavana sellaista, huokasi Tuttu surullisena ja maiskutteli suutaan muistelleksaan, kuinka hän oli saanut panna suuren kimpaleen voitakin puuron silmäksi.

Sip, sip, sip, alkoi äkkiä kuulua hiljaista sipsutusta. Tuttu näki pienen Kotitontun tulevan esiin uunin takaa. — Hyvää joulua, Tuttu-yhtäväni, tervehti tonttu iloisesti ja kumarsi niin syvään, että punainen tupsulakki kosketi lattiaa. — Tervetuloa luoksemme!

— Hyvää joulua, Kotitonttu, tervehti Tuttu vanhaa ystäväänsä.

Kotitonttu veti taskustaan pienen pillin, jota alkoi soittaa. Ja minkälaista musiikkia siitä lähti? Tuttu ei koskaan aikaisemmin ollut kuullut niin iloista luteritusta eikä lirytyä. Ei edes Korvatunturilla hän ollut sellaista kuullut. Tuttu tunsu, kuinka hänen jalkansa alkoivat lyödä tahtia lattiaan. Eikä aikaakaan, kun hän jo tanssi vinhaa tonttutanssia keskellä tuvan lattiaa. Mitä nopeammin Kotitonttu soitti, sitä vinhemmin Tuttu tanssi. Välillä hän heitti kuperkeik-



Mitä nopeammin Kotitonttu soitti, sitä vinhemmin Tuttu tanssi.

sen suuren häviön tuhkasta nousi rikkaus, onni ja rakkaus, joka oli vaikuttava rikkautena ja rakkautena vielä tulevinakin aikoina.

koja ja teki vaikka minkälaisia temppuja. Eipä olisi luullut niin vanhan tontun sellaiseen pystyvän. Kun Tuttu viimein lopetti, huomasi hän hämmästykseseen, että hän oli saanut katselijoita. Lattialla kuusen juurella istui viisi tonttuveitikkaa jalat ristissä ja Hirolaisten perhekin oli hiipinyt kolostaan. Mirri istui jakkaralla lieden edessä ja katseli ihastuneena Tutun riemastuttavaa liikehtimistä.

— Kuulin sinun puhuvan riisipuurosta, sanoi Kotitonttu lopettaen soittonsa. — Tänä vuonna emme vielä herkkuumme saa. Matti ja Maija ovat köyhiä, he ovat olleet niin hyviä ja ystävällisiä meille tontuille koko vuoden. Aamulla saimme heiltä suuren vadillisen kaurapuuroa. Mutta kyllä minun tekee kovasti mieleni entistä riisipuuroa. Aah! Ja Kotitonttu huokasi surullisena.

— Eikö ole riisipuuroa!, huudahti äiti Hirolainen. — Mutta meilläpäs onkin suuri pussillinen riisiryynejä, menenpä hakemaan sen ja keitämme niistä joulupuuron. Ja äiti Hirolainen juosta viilletti pesänsä, niin että pitkä kiiltävä häntä viuhui ilmassa. Ei kestänyt kauan, kun hän jo palasi raahaten muassaan suurta pussia.

— Kas tässä, ystäväni! Nyt nopeasti pata tulelle! Kotitonttu riensi kiireesti maitokamariin ja toi sieltä kannullisen maitoa. Se kaadettiin pataan, joka nostettiin liedelle. Jokainen touhusi kovalla kiireellä, eikä kestänyt kauankaan, kun joulupuuro oli valmis! Kaikki kokoontuivat pöydän ympärille.

— Aaah, aaah, nam, nam, nam!, maiskuttelivat tontut, ja Hirolaisen perhe sekä Mirri säestivät heitä. — Onpas hyvää puuroa, onpas hyvää puuroa!

Viimein olivat kaikki kylläisiä. Pata oli vielä puolillaan puuroa, sen saisi mökin vanha herttainen isäntäväki, Matti ja Maija. Tontut pyyhkivät suunsa pitkään valkeaan partaansa, Hirolaiset sekä Mirri nuolivat viiksiään ja huokasivat tyytyväisyydestä.

Matilla ja Maijalla oli pieni joulukuusi keskellä tuvan lattiaa. Kynttilöitä ei siinä ollut, enempää kuin omenia tahi piparkakkujakaan, mutta kaunis se oli silti. Nyt ottivat tontut, Hirolaiset sekä Mirri toisiaan käsistä ja asettuivat kuusen ympärille. Kotitonttu otti pillin taskustaan ja musiikki alkoi. Ja toiset tanssivat. Voi sitä iloa ja riemua — se oli oikeata joulutanssia!

Kun Kotitonttu viimein lopetti, olivat kaikki jo niin väsyksissä, että kierähtivät pitkin pituuttaan lattialle. Jokainen huohotti ja ähkyi kuumissaan.

Mutta lepoa ei kestänyt kauan. Kotitonttu otti taas pillin taskustaan ja niin alkoi soitto ja tanssi uudelleen. Niin kului jouluyö.

Päivä alkoi jo sarastaa. Maija lakkasi kuorsaamasta ja Matti käänsi kylkeään. Pian molemmat varmaankin heräisivät.

Tontuille tuli kiire — etenkin Tutulle. Hänen täytyi jälleen lähteä matkalle — takaisin Joulupukin luo Korvatunturille.

— Kiitos, rakkaat ystävät, hauskaa juhlasta ja hyvästä kestityksestä, kiitti Tuttu ystäviään. Hän heitti kuperkeikkaa tonttujen tapaan tuvan lattialla ja heilutti punaista tupsulakkiaan hyvästiksi.

— Onnea matkalle! Ensi jouluna tavataan!, huusivat toiset hänen jälkeensä.

Mutta kun Matti ja Maija sitten heräsivät ja näkivät padassa tuoksuvaa riisipuuroa, niin voitte arvata, että he hämmästyivät ja olivat iloisia. Ja syödessään sitten puuroa hyvällä ruokahalulla he kiittivät herttaisia kotitonttuja, sillä aavistivathan he, kaksi vanhaa, että riisipuuro oli herttaisten tonttujen lahja heille. Mutta sitä he eivät tienneet, että puuropadan ympärillä oli jouluyönä häärinyt niin suuri ja iloinen joukko.

A J A T E L M I A.

Kaikkalainen tieto ei ole sinulle miksikään hyödyksi. R a k k a u s o n t i e t o a. Kaikkalainen sivistys on puutteellista. Vain yksi on arvokasta. Ei pääsi, vaan sielusi määrää, onko olemassaolosi arvokasta vai arvotonta. Onko sinulla rakkautta, on kaikista kysymyksistä viimeisin.

Arthur Brausewetter.

Mitä ihminen suurten ajatusten ohjaamana voi vaikuttaa, se elää iankaikkisesti ja kantaa hedelmää, vaikka hänen nimensä olisikin unohdettu.

J. V. Snellman.

Kuten aurinkokaan ei odota rukouksia ja manauksia noustakseen, vaan kaikkien tervehtimänä syttyy loistamaan, niin ällös sinäkään odota suosionilmauksia ja hyvähuutoja äläkä ylistyspuheita hyvää tehdäksesi, vaan ole hyväntekijä omasta tahdostasi, niin sinua rakastetaan kuin aurinkoa.

Epiktetos.

Parhain tehtävä on sellainen, johon meidän omat voimamme eivät riitä, vaan johon meidän täytyy joka hetki saada voimaa korkeammalta.

Hilda Käkikoski.

Toimitus: Å. LAUNIKARI (vastaava), A. YLIKANGAS (toimitussihteeri).



